PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini
Abb. postale I gruppo - Cena 70 lir

Leto XXV. Št. 152 (7346)

TRST, četrtek, 3. julija 1969

Negativen odsev krize v KD in PSI na celotno politično stanje v državi

RIM, 2. — Trenutni politični položaj v Italiji je podoben meglenemu jutru, ničesar ne vidiš jasno pred seboj, iz megle pa se lahko izcimi vse mogoče. Lahko se bo razjasnilo, lahko bo megla trajala še naprej, lahko pa pride neurje, skratka trenutna situacija taka, kot jo je označil danes uvodničar turinske «Stampe»: nihče ne more biti gotov o ničemer, nad vladavino leve sredine visi Damoklejev meč krize, ker sta obe poglavitni sili levosredinske koalicije krščansko demokratska in socialistična stranka v krizi. Pri tem se kažejo mnogokatere samo po sebi sicer absurdne situacije. Obe strani, se pravi vse njune struje, izražajo privrženost politiki leve sredine, in označujejo to politiko kot edino stvarno in možno formulo v sedanjem stanju italijanske politične stvarnosti in edino ustrezno sedanjemu razmerju sil, v političnem življenju dežele. Vendar zaradi stanja v krščansko demokristjanski stranki je levica te stranke na pravkar končanem kongresu odkrito grozila s krizo vlade, se pravi z izstopom svojih pripadnikov iz vlade, če ne bo dorotejsko vodstvo popustilo pred zahtevami po novi večini v stranki. V socialistični stranki pa je narobe: desnica, se pravi socialno demokratsko krilo tisto, ki grozi z izstopom iz stranke in hkrati iz vlade, kar vse zopet pogojuje možnost vladne krize.

Izredni kongres krščansko-demokratske stranke ni izpolnil tistega, zaradi česar so ga pravzaprav sklicali. Levica je izsilila kongres, da bi na njem začrtali novo, ali bolje rečeno prenovljeno politiko, tako, ki bi ustrezala novim razmeram in problemom, ki se kažejo v družbenih, gospodarskih in političnih sovarnostih dežele. Aldo Moro, ki je izšel iz kongresa kot neformalni vodja vsen levih sil stranke, je dorotejskemu vodstvu odrekel legitimacijo dejanskih voditeljev tvorcev strankine politike in odločno zahteval novo večinsko vodstvo stranke. V resnici pa je bil izid glasovanja tak, da se razmerje sil v novem vsedržavnem svetu krščansko demokratske stranke ni bistveno spremenilo.

Dorotejci in njim pridružene skupine sestavljajo dve tretjini, vsa levica, pristaši Mora skupaj pa eno tretjino novega strankinega vrhovnega organa. Vendar je kongres le prinesel nekatere bistvene novosti in spremembe. Ena izmed poglavitnih novosti je, da je na njem morda najbolj glasno dozdaj zazvenela ugotovitev, da s staro politiko in s starim vodstvom stranka ne more uspešno iti v korak z novimi razmerami in z novimi tokovi in z novimi problemi, pa tudi ne z novimi zahtevami. Novo je n. pr. to, da je v sindikalnem gibanju vseh političnih nazorov prevladala težnja po enotnosti. Odpirajo se zato povsem novi vidiki sindikalnega združevanja in enotnosti delavskega razreda ne glede na politične razlike, ki jih ločijo. Novo je tudi to, da je celo taka organizacija katoliško usmerjenih delavcev, kot je ACLI, razrešila svoje člane obveznosti voliti lastno, se pravi krščansko demokratsko stranko. Novo je nadalje to, da vse bolj raste in se krepi protestno gibanje vseh vrst, ki zajema tako mladino kot druge sloje prebivalstva. Vsa ta gibanja odrekajo obstoječim političnim strankam in organizacijam pravico predstavljati jih in tolmačiti njihove težnje in zahteve. Novo je naposled to, da je širok del italijanske javnosti morda dosti bolj politično in zavestno zrel za mnogokatere družbene in druge reforme, kot pa to morejo sprejeti kot lastno politično zavest in usmerjenost obstoječega vodstva posameznih strank, ki so preveč vklenjene v okove starih pojmovanj in preživelih konceptov. Prav zato se čedalje bolj poglablja prepad med vodilnimi političnimi silami in stvarnimi težnjami raznih slojev, zlasti pa mladine. Neslušnost strank, oziroma njihovih vodstev za vse, kar sta novega prinesla čas in razvoj, povzroča tudi nesposobnost, da bi se odločno in pogumno lotili reševanja vseh nakopičenih vprašanj. Verjetno so to imeli v mislih predstavniki levih struj v krščansko demokratski stranki, kot so na kongresu na ves glas zahtevali od strane novo politiko in hkrati poudarjali, da so za izvajanje nove politike potrebni tudi novi ljudje.

Značilnost sedanjega trenutka v političnem življenju dežele pa je v tem, da sta obe stranki levosredinske koalicije, krščansko demokratska in socialistična, hkrati zabredli v težko notranjo krizo, ki meče negativni odsev na celotno politično stanje. Nemoč, ki se kaže pri obeh strankah, da bi z odločnim korakom preskočili iz starega v novo, zamegljuje perspektive hitrejšega odpravljanja obstoječe krize. Namesto tega segajo vodilni krogi po začasnih, kompromisnih, polovičarskih ukrepih, ki pa problemov ne rešujejo, pač pa jih kvečjemu odlagajo na poznejši čas, toda prav zato se spirala krize vije v vedno širšem obsegu. Danes se odloča usoda socialistične stranke takšne, kakršna je izšla iz kongresa združitve pred dvema letoma. Tedaj so zagovorniki združitve risali blestečo prihodnost nove stranke, ki da bo sposobna iztrgati iz rok komunistov vodilno vlogo delavskih gibanj v Italiji, krščansko demokratski stranki pa odvzeti primat najmočnejše politične sile v deželi. Danes, po dveh letih pa se odloča, ali bo stranka sploh ostala skupaj taka, kot so jo združili, ali pa bo razpadla na svoja sestavna dela, na socialiste in socialne demokrate. «Smo v odločilnem trenutku v življenju naše stranke». S temi besedami je predsednik Pietro Nenni na seji centralnega komiteja označil resnost položaja, v katerega je zašla stranka, odkar je socialno demokratsko krilo kot odgovor na zahtevo De Martinove skupine za novo večinsko vodstvo zagrozilo, da bo izstopilo iz stranke.

Ko se je nekaj po 18. uri začelo zasedanje centralnega komiteja, se je pred strankinim poslopjem zbrala večja množica pristašev, ki so manifestirali za enotnost stranke in proti odcepitvi socialnih demokratov. Medtem pa je v sejni dvorani stopil na govorniški oder Pietro Nenni in s temnimi barvami slikal posledice, ki bi nastale, če bi s uresničila grožnja o razcepu stranke. Če bi se to zgodilo, je dejal Nenni, bi to pomenilo padec vlade, konec leve sredine, razpis novih volitev in nihče ne ve, kaj lahko prinesejo. Zato je Nenni pozival k enotnosti na temelju ustanovne listine, ki so jo sprejeli na kongresu združitve socialistov in socialnih demokratov. Nenni je opozarjal na resnost trenutka in predlagal, naj čim prej izredni kongres stranke vnovič vzpostavi enotnost na temelju dokumenta o združeni stranki. Za kongres se je poleg drugih govornikov izrekel tudi De Martino, ki pa je zavrnil razloge socialno demokratskega krila, zaradi katerih so sprožili vprašanje odcepa. Razprava se v trenutku, ko poročam, še nadaljuje, kaže pa, da se utegne končati s sklepom o preložitvi celotnega vprašanja enotnosti stranke na izredni kongres.

Prizadevanja, ki jih je pokazal strankin voditelj Nenni v zadnji minuti z namenom, da prepreči razcep stranke, zlasti pa predlog o sklicanju izrednega kongresa, pomenijo samo preložitev na poznejši čas rešitve notranjega spora, ne odpravljajo pa vzrokov spora, niti ne zmanjšujejo njegove težine. Kakšno učinkovitost je mogoče pričakovati od stranke, ki ima tako razdeljeno vodstvo in tako različne poglede na bistvena vprašanja, ki bi moral abiti predmet vsakodnevne politike stranke in tudi sestavni del njene strategije. Težko je namreč pričakovati skladnost v okviru široke koalicije, ki jo pomeni levosredinska vlada, če že v vsakem členu te koalicije v posameznih strankah vladajo tako odvisna in globoka nasprotja glede vsebine in smeri politike leve sredine kot celote. Težko je ob takem stanju pričakovati od leve sredine, da bi bila živ in učinkovit dejavnik pri vodenju celotne državne politike in pobudnik vseh tistih reform, ki so tudi poklicale k življenju levosredinsko formulo in ki opravičujejo njeno nujnost in veljavnost. V resnici se vse sile, zlasti socialistična pa tudi krščansko demokratske stranke, izčrpljujejo v spopadih v lastnih vrstah med tistimi, ki hočejo ujeti korak z novo stvarnostjo, in z drugimi, ki so jim noge in pogledi pokopani v preteklost. Tragedija je v tem, da se ti drugi drže na površju zavoljo številčne ali drugačne premoči, ki so si jo pridobili v vodstvu lastnih strank v poprejšnjih obdobjih. V tem pa se kaže dilema tistih sil, ki so nosilke in predstavnice politike leve sredine v Italiji.

DRAGO KOŠMRLJ

ŠE NOBENE RAZJASNITVE V PSI

Zasedanje centralnega komiteja se bo nadaljevalo tudi danes

Nenni je pozval na povratek k listini o združitvi - De Martino ponovil predlog o sklicanju kongresa, Lombardi pa poudaril, da se treba takoj odločiti

RIM, 2. — Seja centralnega komiteja socialistične stranke se je začela nekaj pred 18. uro in takoj je začel govoriti predsednik stranke Pietro Nenni.

Pred dvorano, kjer je zasedal centralni komite, se je še pred določeno uro zbrala velika skupina članov stranke, ki so prišli tudi iz drugih krajev. Nekateri so nosili transparente z napisi: «Baza hoče enotno stranko.»

Ob prihodu posameznih voditeljev so demonstranti nekatere pozdravljali, druge pa so sprejeli z nerazpoloženjem. Demonstranti so prišli tudi v vežo poslopja, kjer je zasedal centralni komite, in skušali priti v dvorano. Tedaj jih je Nenni pozval, naj pustijo, da se delo centralnega komiteja začne in da bodo izrekli svojo sodbo ob zaključku.

Zasedanje se je zaključilo nekaj minut pred 21. uro in razprava se bo nadaljevala jutri zjutraj. Še prej je Nenni izročil voditeljem posameznih struj prepis dokumenta, ki ga misli predložiti centralnemu komiteju.

Nenni se je v svojem govoru vprašal, kako preprečiti razkol in kako se izogniti posledicam. «Moj odgovor je, je dodal, vrniti se k listini o združitvi. Ta daje jamstva vsem; je potrebno odločna glede načel, ima taktično elastičnost, ki je potrebna, da stranka lahko vodi politiko v družbi, ki je v razvoju in se temeljito spreminja; daje popoln odgovor o izbiri leve sredine, s katero se 90 odstotkov stranke strinja; postavlja nas odločno proti desnici ter notranjim in zunanjim zmernim frakcijam v levi sredini; kvalificira nas v odnosu do komunistov; daje zadovoljiv odgovor tudi na manjša vprašanja, kakor so vprašanja odborov.»

Nenni je nato dejal, da če je v sedanjem centralnem komiteju večina, tedaj bo kriza premagana in razkol preprečen».

Nenni je izrekel pripravljenost, če bo iz centralnega komiteja izšla volja, da se prepreči razkol, predložiti resolucijo, ki naj tolmači to voljo. Pripomnil je, da pričakuje, da bo razprava razjasnila namene vseh in posameznikov in zaradi tega si pridržuje «obrniti se na vsakega posameznega člana centralnega komiteja in ga opozoriti na njegovo individualno odgovornost».

V prvem delu svojega govora je Nenni omenil razvoj v centralnem komiteju od 21. maja dalje. Dejal je, da se je tedaj zdelo, da visi nad stranko nevarnost razkola kot vsak trenutek. Do danes se stanje ni mnogo izboljšalo.

Omenil je nato, da se na eni strani poudarja nujnost razjasnitve, na drugi strani pa se predlaga, če že ne izreden vsaj predčasen kongres. Do tedaj pa naj bi stranko vodilo začasno paritetično vodstvo. Nato je poudaril, da gre tu za enotnost in če ne bi mogli preprečiti razkola, bi odložitev do izrednega kongresa lahko dala razkolu samo večjo slovesnost. Zato se sedanje stanje ne sme zamrzniti, temveč sprostiti, da omogoči, da se kolikor mogoče kmalu skliče kongres, toda s tem da se prej ustvarijo drugačni notranji pogoji, kakor so sedanji. Nenni je nato dejal, da je sedanje stanje posledica napake prvega kongresa po združitvi, ko so opustili poziv, naj bi se politično držali listine o združitvi. Zato so sedaj prišli do stranke, ki je zaprta v svojih strujah, in so zdrknili do skrajne meje razkola. Nenni je poudaril, da mora centralni komite preprečiti razkol, tudi če bo to stalo koga žrtvovanje ponosa. Razkol bi bilo darilo desnici, ki računa na likvidacijo socialistov. «Bil bi konec socialistične avtonomne pobude z enim krilom, ki bi prišlo v zmerno območje, drugi del pa v komunistično območje. Poleg tega bi padla ne samo vlada, temveč bi nastala tudi globoka kriza v levi sredini, volitve pa bi potekale v političnem okviru poraza in likvidacije političnega razreda demokratičnega in socialističnega navdiha.»

De Martino je izjavil, da ima vso dobro voljo potruditi se, da se ohrani enotnost stranke in notranja demokracija. Dodal je, da dokument, ki ga je predložil skupno z Mancinijem, Giolittijem in Viglianesijem, ne spreminja osnovnih smernic stranke in tudi ne tistih smernic, na katerih je sestavljena nova vlada. Dokument ne spreminja bistveno niti odnosov med strankami: niti z vladnimi zavezniškimi strankami, niti s komunisti. Pripomnil je, da nobena struja ni negativno ocenila tega dokumenta na kongresu krščanske demokracije. Zato je nerazumljivo, zakaj ga ocenjujejo negativno tovariši druge notranje skupine v stranki, če ne povzroča vznemirjenja in reakcije med zavezniškimi strankami. Glede tistega dela, ki se nanaša na vprašanja vlade in zavzema zavezništev.

De Martino je nato izjavil, da bi razkol imel hude posledice za stranko in državo. Sporočil je nato, da so na zasedanju komisije struj on, Mancini, Giolitti in Viglianesi zastavili vse sile, da ne bi odnos med tovariši postal še težavnejši. Predložitelji dokumenta so poudarili, da so na razpolago za sporazum o tajniku, o katerem bi se strinjale tudi druge struje. Ta predlog pa je bil zavrnjen, in ker ni bil mogoč sporazum, se je ponudila možnost sklicanja kongresa, ki naj odloča o političnem sporu in o nadaljnji usodi stranke. Centralni komite si ne more prevzeti hude odgovornosti za razkol, dokler ne bodo vsi člani imeli možnosti odločati, s tem da se sekcijam in bazi stranke povrne njihova popolna in svobodna suverenost.

Preti je med drugim izjavil, da od dneva, ko je v centralnem komiteju bila najavljena ustanovitev nove večine, je ta delovala, da spremeni stanje v številnih federacijah, s tem da so člani vodstvenih odborov prešli iz ene skupine v drugo. Posledica je bila, da je prišlo tudi do spopadov in zasedbe sedežev stranke v številnih mestih. V takih pogojih, je dejal Preti, je predlog za izreden kongres samo teoretičen. Vsaj v polovici federacij bi prišlo do spopadov in ne bi mogli priti do rednih rezultatov.

Nato je Preti dejal, da je treba rešiti politično vprašanje, s tem da se v stranki ustvari večina in da se počaka, da napetost pojenja. Dodal je, da je spor, ki loči staro večino od nove, političen in poglavitne važnosti ter zajema vprašanje odnosov s komunistično stranko.

«Mi na primer, je dejal Preti, sprejemamo sklepe socialistične internacionale glede komunistov, medtem ko jih De Martino ne sprejema. Mi menimo, da mora biti vladna večina sama sebi zadostna in ne sme imeti do komunistične stranke drugačnega odnosa nego demokratičen odnos, kakršen velja do opozicijskih strank v zdravem parlamentarnem režimu. De Martino pa meni, da je treba odpreti vrata vlade komunistom, in nekateri njegovi prijatelji izjavljajo, da brez KPI ni mogoča v Italiji nobena resna stvar. Mi menimo, da je treba glede deželnih, pokrajinskih in občinskih odborov strogo spoštovati določbe listine o socialistični združitvi, dopuščajoč, da se levičarski odbori lahko ustanovijo samo izjemoma, kadar absolutno ni drugih rešitev. De Martino pa teži po bistveni liniji brezbrižnosti do tega problema.» Preti je dejal, da menjati politično linijo o združitvi pomeni zgubiti vsaj polovico glasov stranke, in začeti «tih razkol volivcev».

Craxi je zahteval sestavo uravnovešene večine, ki naj utrdi socialistično enotnost in prepreči krizo.

Zadnji govornik je bil Riccardo Lombardi, ki je očital Nenniju, da ni predložil dokumenta, ki ga je bil napovedal in je s tem odvzel centralnemu komiteju podlago za razpravo. Tega pa ni storil, ker se je znašel pred nerešljivo alternativo: ali pripraviti dokument, okrog katerega bi se zbrali vsi tisti, ki so naklonjeni levi sredini, in v tem primeru bi naletel na odpor, ali pa predložiti dokument, ki bi poudaril stališča stare večine; v tem primeru pa Nenni ne bi posredoval, temveč bi zavzel stališče Tanassija, kar bi naletelo na odpor pri skupini De Martina. Lombardi je poudaril, da se je treba odločiti danes in ne na kongresu leta 1970.

Jutri bodo govorili Tanassi, Mancini, Giolitti in mnogi drugi.

Močan letalski spopad v bližini Sueza

KAIRO, 2. — Davi je bil 50 km južno od Sueza spopad med egiptovskimi in izraelskimi letali v višini 9.000 metrov. V Kairu so javili, da sta bili sestreljeni dve izraelski letali in da so se vsa egiptovska letala vrnila.

V Tel Avivu pa zatrjujejo, da so bila sestreljena štiri egiptovska letala. Predstavnik izraelske vojske je trdil, da je bilo po juniju 1967 sestreljenih 25 egiptovskih letal, Egipčani pa da so sestrelili le dve izraelski letali.

V Kairu so javili, da je preteklo noč skupina izraelskih komandosov napadla egiptovsko vojaško postojanko ob Sueškem zalivu ter ubila 3 vojake, 4 pa ranila. V Tel Avivu pravijo, da so izraelski komandosi napadli tri egiptovske položaje. V Kairu so sporočili, da so komandose spremljali helikopterji. Na področju Sueza je bil danes nov topniški dvoboj, ki je bil izredno silovit.

Predstavnik egiptovske vlade Zajat je obtožil Izrael, da hoče pripeljati Egipčane do obupa, zato da prepreči vsako rešitev na Srednjem vzhodu v okviru Združenih narodov ter vsiliti ZAR lastno rešitev.

Včeraj so v Jeruzalemu javili, da namerava Izrael razpisati posojilo milijardo in 155.000 izraelskih lir (205 milijard lir) pri židovski skupnosti svega sveta.

Za sedaj še neuradna vest

Ceausescu in Maurer prihodnji teden v SZ

BUDIMPEŠTA, 2. — V diplomatskih krogih madžarske prestolnice se je zvedelo, da bosta generalni tajnik KP Romunije Ceausescu in predsednik vlade Maurer prihodnji teden odšla na obisk v Moskvo, kjer bosta po vsej verjetnosti podpisala sovjetsko-romunski sporazum o prijateljstvu in sodelovanju med obema državama.

Po nepričakovani napovedi se politični opazovalci sprašujejo, ali ne bo obisk Ceausesca in Maurerja v Moskvi nadomestil že pred več časa napovedanega obiska sovjetskih voditeljev v Bukarešto. Kot je znano, bi morala priti sredi tega meseca v Romunijo delegacija, v kateri naj bi bili Brežnjev, Kosigin in Podgorni. Namen obiska sovjetske delegacije pa je bil prav podpis pogodbe o sodelovanju. Zaradi tega je verjetno, da bo sovjetski obisk odpadel.

Ni še znano, če je preklic obiska (seveda če se bo ta vest pokazala za resnično) v zvezi z napovedanim potovanjem ameriškega predsednika Nixona v Romunijo. Kot je znano, je bil Nixonov obisk napovedan za 3. julij. Dan pozneje, 4. julija, se bo v Bukarešti začel deseti kongres Kumunistične partije Romunije. Ob tej priliki bo prav gotovo prisotna tudi sovjetska delegacija, od najvišjih sovjetskih predstavnikov pa se bo kongresa udeležil samo sekretar KP SZ Brežnjev.

TISKOVNA KONFERENCA AMERIŠKEGA DRŽAVNEGA SEKRETARJA

Rogers je zmerno optimist glede mednarodnega položaja

Ugotovil je zmanjšanje vojaškega delovanja v Vietnamu - Gospodarski problemi v ospredju med Nixonovim obiskom v Bukarešti - Obnovitev diplomatskih odnosov s Kambodžo

WASHINGTON, 2. — Ameriški državni sekretar William Rogers je imel danes tiskovno konferenco, na kateri je govoril o najbolj perečih problemih mednarodnega položaja. Posebno pozornost je seveda posvetil Vietnamu ter v tej zvezi ugotovil, da se je raven vojaške dejavnosti v zadnjih časih znatno znižala.

Na splošno — je dejal — se je število spopadov med Američani in sovražnimi enotami v zadnjih tednih znatno zmanjšalo. Po drugi strani — je nadaljeval — pa imamo dokaze, da so se tudi infiltracije severnovietnamskih enot južno od sedemnajstega vzporednika v zadnjih dveh ali treh mesecih zmanjšale.

Rogers je dodal, da niso ZDA še tolmačile točnega pomena tega razvoja vietnamske vojne, da pa upajo, da gre za prvi odgovor na sklepe, ki jih je napovedal predsednik Nixon na konferenci na Midwayu z južnovietnamskim predsednikom Van Thieujem. «Kljub temu — je pripomnil državni sekretar — obstaja možnost, da ni nobene povezave med temi dejstvi in ameriškimi predlogi za «de-escalation», kot je tudi možno, da so se severni Vietnamci umaknili, da bi pripravili nove napade ali pa zaradi zgub, ki so jih utrpeli.

V odgovor na postavljena vprašanja je šef državnega departmaja potrdil že znano stališče, po katerem bo nadaljnji umik ameriških čet odvisen zgolj od «dejavnosti sovražnika».

Eden od glavnih argumentov današnje tiskovne konference je bil tudi napovedani Nixonov obisk v Romuniji. Rogers je poudaril, da je namen potovanja edino zboljšanje odnosov med ZDA in vzhodnim blokom. Potrdil je, da se ZDA niso o obisku predhodno posvetovale z Moskvo ter ponovil, da mu ni znano, če so to storili Romuni. Rogers je dalje potrdil, da se Nixon za sedaj ne bo podal v Moskvo, nato pa še zanikal, da bi mislile ZDA na kakršenkoli način izkoristiti trenutno trenje med SZ in LR Kitajsko.

Državni sekretar je še posebno poudaril, da ni ničesar v Nixonovem obisku, kar bi utegnilo škodovati prijateljskim odnosom med Moskvo in Washingtonom. Med bivanjem v Bukarešti — je povedal Rogers — bo Nixon skupaj z romunskimi voditelji proučil vprašanje odnosov med vzhodom in zahodom ter probleme mednarodne trgovine. Vsekakor pa ne bo ameriški predsednik med svojim obiskom sprejel nikakršnega sklepa. Njegovo upanje je — je nadaljeval Rogers — da bi postali odnosi med obema državama bolj prijateljski in da bi mogel pozneje obiskati še druge države komunističnega bloka.

V zvezi s trgovinskimi odnosi med vzhodom in zahodom je državni sekretar zagotovil, da nameravajo ZDA storiti vse, kar je v njihovi moči, da liberalizirajo izmenjave in da razvijejo z vzhodno Evropo trgovino tistih izdelkov, ki nimajo strateškega značaja. Preden pa bi ameriška vlada — je dodal — sprejela zadevne sklepe, bo morala proučiti, katere izdelke bi lahko vzhodnoevropske države dobavljale ZDA, če bi te sklenile povečati svoj izvoz v ta del sveta. Na podlagi razgovorov v Bukarešti pa bodo v Washingtonu lahko ugotovili, če obstoječa določila dovoljujejo zadostno liberalizacijo trgovine med vzhodom in zahodom, ali pa če bo interes ZDA zahteval uvedbo posebnih privilegijev.

Zmerno optimist je bil Rogers tudi glede razvoja krize na Srednjem vzhodu. V tej zvezi je trdil, da je bil kljub nekaterim težavam zabeležen korak naprej proti mirni rešitvi spora. Kljub trenutni prekinitvi posvetovanj med štirimi velesilami je državni sekretar napovedal, da se bodo dvostranska posvetovanja nadaljevala, predvsem s SZ. Potrdil je tudi, da temelji ameriška politika na tem področju na resoluciji varnostnega sveta OZN iz 22. novembra 1967. Po Rogersovem mnenju obstajajo na Srednjem vzhodu številni «ključni problemi», od katerih je naštel v prvi vrsti probleme beguncev, določitev meja, umika izraelskih čet in statusa Jeruzalema.

V zvezi z razgovori s SZ o omejitvi jedrskega oboroževanja je šef državnega departmaja najprej zanikal trditve, po katerih naj bi ZDA odlašale z začetkom posvetovanj, češ da obstaja vzajemen interes ZDA in SZ, da pride čimprej do prekinitve oboroževalne tekme. Rogers je nato potrdil, da ni Moskva še odgovorila na predlog Washingtona, po katerem bi se razgovori lahko začeli že proti koncu tega meseca.

Rogers je še govoril o vojni med Nigerijo in Biafro ter obžaloval, da se tu poslužujejo lakote kot vojnega sredstva, končno pa je omenil sporazum za zopetno vzpostavitev diplomatskih odnosov med ZDA in Kambodžo, ki pomeni «pozitiven korak proti miru na azijskem jugovzhodu». V Pnom Penhu so namreč danes sporočili, da bodo obnovljeni diplomatski odnosi med obema državama na stopnji odpravnikov poslov. Kot je znano, so bili odnosi med ZDA in Kambodžo prekinjeni leta 1965 zaradi kršitve kamboškega ozemlja s strani ameriških vojakov v Južnem Vietnamu.

Stoph v ČSSR

PRAGA, 2. — Predsednik ministrskega sveta Nemške demokratične republike Willy Stoph je dospel danes na uradni obisk v ČSSR na povabilo češkoslovaškega ministrskega predsednika Černika.

V INTERESU SVETOVNE VARNOSTI

Dramatičen poziv U Tanta proti kemijskemu orožju

Zaključki komisije izvedencev o posledicah uporabe kemijskega in bakteriološkega orožja

NEW YORK, 2. — Generalni sekretar OZN U Tant je danes «v interesu svetovne varnosti» pozval vse države sveta, naj sklenejo sporazum za prekinitev raziskovanja, izdelovanja in pripravljanja zalog kemijskega in bakteriološkega orožja. U Tant predlaga tudi, da bi se ženevski protokol iz leta 1925, ki prepoveduje uporabo dušilnih plinov, razširil tudi na to zvrst orožja.

U Tantov poziv je v zvezi s poročilom, ki ga je pripravila komisija 14 izvedencev za ženevsko konferenco o razorožitvi, ki se jutri ponovno sestane. Poročilo bo predloženo tudi na prihodnjem zasedanju skupščine OZN, in varnostnega sveta ter bo poslano vsem vladam držav, ki so članice organizacije.

Izvedenci so ugotovili, da so posledice rabe tega orožja nepredvidljive ter da ni proti njim nobene primerne zaščite. Posledice pa bi to orožje utegnilo imeti tudi na samo strukturo družbe in na človeški ambient. Država, ki bi se tega orožja poslužila, bi bila v nevarnosti prav tako kot napadena država.

Poročilo izvedencev opominja pred razširitvijo kemijskega in bakteriološkega orožja ter se zaključuje z ugotovitvijo, da obstoj tega orožja pripomore k mednarodni napetosti, ne pripomore pa k varnosti nobene države.

V Argentini se je začel «lov na teroriste»

Masovne aretacije v vsej državi po razglasitvi obsednega stanja

BUENOS AIRES, 2. — Argentinski minister za notranje zadeve general Francisco Imaz je izjavil, da je policija organizirala masoven «lov na teroriste» z namenom, da aretira prireditelje demonstracij preteklih dni, vsled katerih je bilo včeraj proglašeno obsedno stanje. Minister je obtožil «maoiste, častriste in komuniste», da so pripravili prevratniški načrt z namenom, da «strmoglavijo krščanski in zahodni način življenja v Argentini». Povedal je tudi, da je bilo doslej aretiranih v vsej državi preko tristo oseb. Med njimi so številni sindikalisti in politiki opozicije.

Šef policije v Cordobi, kjer je včeraj policija streljala na študente (dva od teh sta bila ranjena), je povedal, da je bilo v mestu aretiranih 126 oseb. 64 od teh je pripadnikov «upornega» sindikata, ki so njegovega voditelja Ongara že včeraj aretirali «zaradi njegove varnosti». V La Plati so aretirali med drugimi tudi tri univerzitetne profesorje in štiri delavske voditelje. V Bahiji Blanci je bil aretiran voditelj krajevnega sindikata skupaj z drugimi 16 osebami. 18 oseb je policija aretirala v Tucumanu.

AVSTRIJSKI ZUNANJI MINISTER O JEDRSKEM POSPEŠEVALNIKU

Avstrija ne izključuje podpore za Doberdob

To pa v primeru, da odpade kandidatura Goepfritza — V razgovoru z delegacijo italijanskih časnikarjev je avstrijski minister omenil možnost organiziranja olimpijskih iger na obmejnem področju Koroške, Furlanije - Julijske krajine in Slovenije

DUNAJ, 2. — Avstrijska vlada ne izključuje, da bo lahko podprla italijansko kandidaturo Doberdoba za sedež jedrskega pospeševalnika v primeru, da bi avstrijska kandidatura Goepfritza odpadla iz kakršnega koli razloga. To je danes izjavil avstrijski zunanji minister Kurt Waldheim med razgovorom z delegacijo vsedržavne zveze italijanskega tiska, ki je na obisku na Dunaju.

«Mi, je izjavil avstrijski minister, bomo odločno vztrajali pri Goepfritzu, toda gotovo bi vzajemna podpora med Italijo in Avstrijo o tem vprašanju lahko bila zelo koristna.»

Zatem je minister omenil številne prijateljske izmenjave med Koroško, Furlanijo - Julijsko krajino in Slovenijo ter je omenil tudi možnost, da bi predložili skupno kandidaturo za prihodnje olimpijske zimske in poletne igre na obmejnem trikotniku med temi tremi deželami.

Delegacija italijanskih časnikarjev, ki jo vodi predsednik izvršnega odbora Zveze italijanskega tiska Adriano Falvo, je prišla te dni na Dunaj na vabilo predsednika sindikata avstrijskih časnikarjev, da si izmenjajo misli o strokovnih vprašanjih in o vseh drugih vprašanjih, ki so povezana s časnikarstvom. Zadevno skupno poročilo pravi, da je sestanek prispeval k boljšemu razumevanju in tesnejšemu sodelovanju dveh časnikarskih organizacij ter se izraža upanje, da bosta Unesco in mednarodna organizacija dela sprožila primerne mednarodne pobude.

Popoldne so italijanske časnikarje sprejeli kancler Klauss zunanji minister Waldheim in italijanski poslanik Ducci.

Osvobodilne sile prekinile obleganje taborišča v Ben Hetu

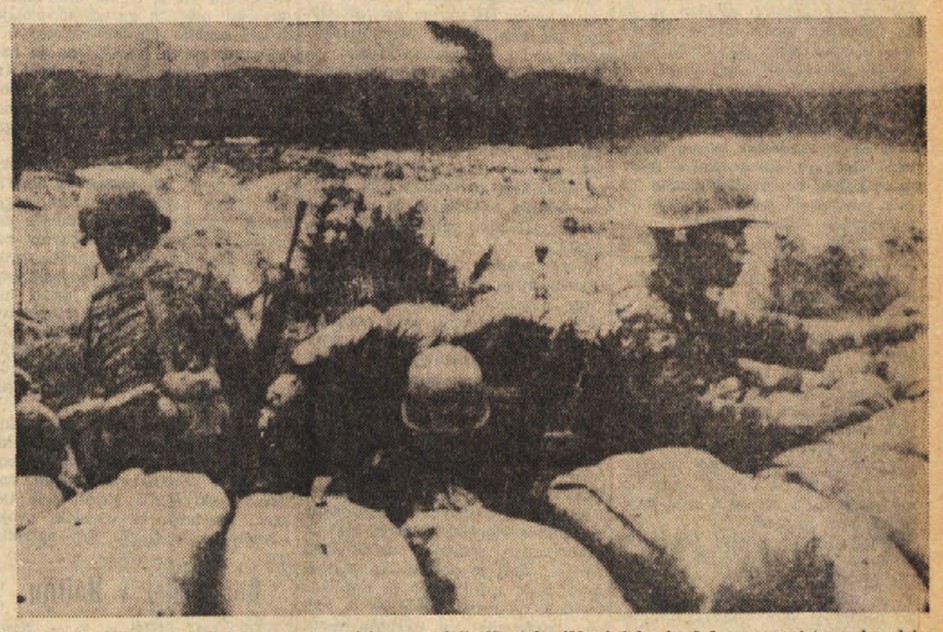

SAJGON, 2. — V Sajgonu so uradno sporočili, da so osvobodilne sile prekinile obleganje zavezniškega taborišča v Ben Hetu, ki je trajalo že skoraj dva meseca.

Štirje bataljoni pehote in južnovietnamskih «rangersov» so danes prišli do taborišča, ne da bi na poti srečali kakršnega koli odpora. Zdi se, da so se oblegovalci umaknili v bližnjo Kambodžo.

Ben Het je samo 11 kilometrov oddaljen od tromeje med Kambodžo, Laosom in Južnim Vietnamom Osvobodilne sile so ga začele obiegati 6. maja ter ga od takrat vsak dan bombardirale z raketami in minometi. Branilci taborišča so po zavezniških poročilih zgubili več kot sedemdeset mož ter imeli nad 350 ranjenih. Ameriški bombniki pa so proti oblegovalcem opravili več kot sto misij in izstrelili nad 22 milijonov kilogramov bomb. Na stotine napadov proti osvobodilnim silam na tem področju so opravili tudi lovski bombniki, ki so spuščali na oblegovalce zažigalne bombe in napalm. Transportna letala in oboroženi helikopterji so skrbeli za vzdrževanje oblegane posadke, ki so ji pošiljali živež in municijo s padali. Na taborišče je v dveh mesecih padlo več kot pet tisoč granat, min in raket.

Sajgonski uradni glasnik je danes povedal, da je južnovietnamski vojak, ki se je včeraj zažgal na nekem trgu prestolnice v znamenje protesta proti vojni, podlegel poškodbam v bolnišnici.

92 od 135 poslancev južnovietnamske skupščine je danes naslovilo na sajgonskega predsednika Van Thieuja pismo, v katerem izražajo svojo nezaupnico vladnemu predsedniku Van Huongu. Kot je znano, je skupščina že 16. junija izglasovala resolucijo z zahtevo po sklicanju skupne seje obeh domov parlamentar na kateri bi razpravljali o nezaupnici Van Huongovi vladi. V današnjem pismu zahtevajo poslanci takojšnjo odstavitev vlade, ki da ni primerno reagirala na spremenjen interni položaj države, predvsem v zvezi z bojem proti korupciji in z gospodarsko politiko. Pismo vsebuje tudi ostre kritike na Van Huonga, ki da sploh ni odgovoril na številna vprašanja poslancev o položaju države in varnosti.

Radio Hanoj je danes sporočil, da je šef severnovietnamske delegacije na pariških pogajanjih za Vietnam Xuan Thuy v nedeljo odpotoval iz Hanoja proti francoski prestolnici, kjer se bo menda udeležil jutrišnje seje na Aveniji Kleber. Z njim je odpotoval tudi podnačelnik delegacije začasne revolucionarne vlade Nguyen Van Tien.

(Na sliki: sajgonski vojaki v bunkerju pri Ben Hetu.)

Couve de Murville obiskal de Gaulla

PARIZ, 2. — Bivši predsednik francoske vlade Couve de Murville je danes obiskal generala de Gaulla v njegovi «boisserie» v Colombeyu les deux Eglyses. De Murville, ki ga je spremljala soproga, je prva osebnost, ki je obiskala generala po njegovem porazu na referendumu 27. aprila.

Bivši ministrski predsednik se je zadržal na kosilu pri bivšem predsedniku republike. Obisk je trajal več kot dve uri in pol.

PISMO PRIPADNIKA APO ZAHODNONEMŠKEMU TISKU

Izvenparlamentarna opozicija v ZRN

Izpoved nekega mladega nemškega uradnika, zakaj se šteje v izvenparlamentarno opozicijo. V pismu, ki ga je objavil zapadnonemški dnevni tisk, poudarja, da govori sam saze, saj izvenparlamentarna opozicija (APO) nima kakšne obvezne enotne ideologije.

«Razgrajači, razbijači, kolovratniki...», tako in podobno imenujejo ljudje demonstrante, kadar nanese beseda na aktualne dogodke. A le redko se slišijo argumenti. Nikak čudež, saj kateri časopis pa opisuje vzroke, zakaj študentje demonstrirajo. Zakaj pravzaprav študentje? So le študentje tisti, ki izražajo svoje nezadovoljstvo z vladajočim sistemom? Gotovo ne! Jaz na primer sem uradnik. In med mojimi prijatelji in znanci je komajda kak študent. Gotovo, treba je razlikovati, za kakšne demonstracije gre. Demonstracije na univerzah so v glavnem zadeva študentov, pri drugih demonstracijah pa so zbrani udeleženci z vseh strani. Tako bomo v tej zvezi raje uporabljal izraz «demonstrant». Rad bi navedel nekaj argumentov v kritično presojo. Jasno je, da mi ni mogoče reči, kaj demonstranti ali izvenparlamentarna opozicija hočejo. Govorim lahko le zase, domnevam pa, da bo že to dalo dovolj snovi za diskusijo.

Kaj nam pravzaprav ni všeč na Zvezni Republiki (Nemčiji)? Saj nam gre ja dobro, celo zelo dobro, vsekakor bolje kot kdajkoli. Zakaj naj torej protestiramo? Ja, pa nam gre zares tako dobro? Nam gre tako dobro, da smo presrečni in brez želja?

Kako gre na primer nezakonskim otrokom? Zakoni, ki urejujejo njihov položaj imajo zasnove iz 19. stoletja. Po teh zakonih (ki so bili popravljeni šele pred nedavnim) nezakonski otroci sploh niso bili v sorodstvu s svojim očetom, torej sploh niso mogli podedovati. Taki otroci in njihove matere so še danes garjave ovce v družbi. «Ah, takšna kot ta pa jaz nisem,» katero dekle ali žena si ne misli tega sama pri sebi, če se rodi v bližini kakšen nezakonski otrok «Ta se mi pa zares smili,» se sliši skoraj vedno, če teče pogovor o nezakonskih materah. Prav to sočutje pa nam jasno kaže, da veljajo take matere in otroci za zapostavljene.

Reforma zakonodaje je že dolgo nujna. Sedanja reforma sestoji in črtanja posameznih paragrafov, dun veljavnih zakonov, ki menda ne tiči le v teh nekaj paragrafih, pa ostaja. Kazenski zakonik izvira, kot sicer še mnogo stvari v naši državi, iz 19. stoletja. Uvedli so, res, enotno kaznovanje, razlike med zaporom in kaznilnico naj ne bi več bilo. Ampak kaznilnica in njihov personal so ostali. Menda ja nihče zares ne pričakuje, da je postalo bivanje v nekdanji kaznilnici prijetnejše s samim preimenovanjem.

V osnovnih šolah pride neredko 40 otrok na razred, učitelj sploh ni sposoben, da bi se s posamezniki ukvarjal tako intenzivno kot je treba. Učitelji v osnovnih šolah so nezadostno izobraženi. Študirajo le 6 semestrov, potem pa se jih brez prakse «spusti» nad šolarje.

V mnogih poklicih se govori, da današnja šola ne dohaja visoko tehnizirane prakse. Kdor se želi za poklic dobro usposobiti, lahko doseže svoj cilj le z večernimi tečaji in podobnim. Koliko zares sposobnih pa ima pogum, da se izobrazi na ta način? V vajenskih šolah na primer se smatra vajenca kot poceni delovno silo in se ga na delovnem mestu, ki naj bi mu bilo pripomoček v izobrazbi, brezobzirno izkorišča.

Često se sliši, zakaj demonstranti ne zahtevajo reform. To lahko pojasnim na sledečem primeru.

Že sredi dvajsetih let so zahtevali študentje visokošolsko reformo. O tem se je diskutiralo, pisalo, sestavljalo peticije, mirno demonstriralo, tiskalo letake — uspeh je bil... nič se ni zgodilo. Šele po tem, ko so odgovorni iz strank opazili, da so demonstracije študentov priklicale na dan stare desničarske bojevnike, so se začeli zanimati za študentske probleme. Ob tem in mnogih drugih primerih se vidi, da sistem ni pripravljen na prave reforme. Vlada je vedno sredstvo vladajočega razreda. Ta vladajoči razred očividno nima interesa, da bi se spremenili življenjski pogoji. Zakaj se naj tudi karkoli spreminja, ko pa v ZRN vladajoči sistem pomaga utrjevati moč kapitalističnega razreda.

Sindikati niso zmeraj pripravljeni boriti se za svoje stare zahteve. Ob problemu obratnih pravilnikov so se vedli kot poraženci. Prav tako medla je bila njihova reakcija ob sprejetju zakonov o izrednem stanju. Tudi zahteva po soodločanju delojemalcev ne prinaša nikakršne spremembe ali reforme tega sistema.

Tudi avtoritativna struktura našega sistema je jasna. Že otrok mora biti temu podvržen. Najkasneje potem, ko odkrije svoje genitalije, se prične zatiranje. Otrok se igra s svojim spolovilom. Kaznuje se ga z vsemi sredstvi, ki so na razpolago. Otrok nima možnosti, da bi kritiziral ukrepe staršev in je prisiljen k poslušnosti. Ko odkrije otrok razlike med moškim in žensko in vpraša, od kod pridejo otroci, mora opaziti, da je igranje s spolovilom prav kot raziskovanje po izvoru otrok strogo prepovedano, ker je «grdo». Tu se ustvarja družbena morala, ki se v otroku reproducira. To pa se lah ko zgodi le s pomočjo avtoritete Ko je otrok enkrat že poslušen ga pozneje ni težko preoblikovati za njegovo «funkcijo» v družbi — z avtoritativno šolo, plesno šolo, izučevanjem poklica, službo v tovarni in kasneje v poklicu. Obstoječi avtoritativni sistemi se niso zmožni organizirati drugače kot po principu nad in podrejanja.

Tak red pa služi le določenemu razredu, tistemu namreč, ki je «zgoraj». Za ohranitev obstoječega reda je vladajočemu razredu dobro. došlo vsako sredstvo. Z vseh strani se je zavaroval proti preobratu. Dovolj dobro? To je vprašanje.

Tudi brez trdne organizacije je delo APO učinkovito. Število tistih, ki se štejejo k APO stalno raste. Tu je treba pripomniti, da je bilo storjenih mnogo napak. Ni nam uspelo zrevolucionirati večine ljudstva, za kar je več vzrokov. Po militantnih akcijah APO bi bilo treba organizirati obširno pojasnjevanje motivov APO. To se pa ni zgodilo, celo liberalni tisk je tu odpovedal, ker se je omejil na opisovanje potekov akcij, koliko je bilo škode in ranjencev v spopadih s policijo in podobno. Politični vzroki za spopad često sploh niso bili omenjeni, ali pa pomanjkljivo prikazani ali obrnjeni. Od časopisov iz Springerjeve hiše s te strani tako ni bilo kaj pričakovati.

Ja, ampak zakaj morajo demonstranti metati kamenje?... Mirno demonstracijo se da primerjati z nogometno tekmo. Človek lahko enkrat zares divja in kriči, da duška svojemu agresivnemu nagonu. Po taki demonstraciji se dobro spi z zavestjo, da si bil zopet enkrat dober demokrat. Ampak do sedaj take demonstracije niso imele nikakega uspeha. «Zvezni marš» nad Bonn je imel 50.000 udeležencev, ki so nasprotovali sprejetju zakonov o izrednem stanju, a je bil brez haska. Zato pa je treba demonstrirati na način, ki ne ustreza zahtevam vladajočega razreda. Na ta način je mogoče prebivalstvu dokazati, da nismo več tako daleč od prave policijske države. Neki vodilni policijski funkcionar iz Kassela meni, da mora tičati v vsakem udarcu s pendrekom 24 ur pripravljenosti.

Prva in najvažnejša zahteva je zahteva po pravi demokraciji. Pri tem ne mislim na parlamentarno demokracijo. Poslanec v parlamentarnem telesu je neodvisen, to je neodvisen od ljudi, ki so ga izvolili. Kaj mu lahko prepreči, da se obrača proti interesom svojih volivcev? Da se temu izognemo, mora biti poslanec odvisen, se pravi vsak trenutek odstavljiv. To je možno le v sistemu svetov. Politične demokracije pa ni, če se upravlja v gospodarstvu avtoritativno. Obrati morajo delovati na osnovi samoupravljanja (Jugoslavija — op. pi.). Tudi pri tem je sistem svetov neobhoden. Obiskovanje šol in visokih šol je treba smatrati za delo in ustrezno nagrajevati.

Kapitalistično obliko gospodarstva je treba nadomestiti s socialistično. Pri tem je merodajno zadovoljevanje potreb in ne dobiček

V mojih predstavah o boljši družbi ima največji pomen osnovno stremljenje za človekavrednim življenjem, ki izhaja iz spoznanja, da «nebes» v krščanskem smislu ni. Ljudje moramo zatorej poskušati, da si uredimo življenje kar naj prijetneje.

PO «FRANKFURTER RUNDSCHAU»

Svečanost v Celju

V Veliki Pirešici pri Celju so 20. junija slovesno odprli avtomatsko napravo Cestnega podjetja v Celju za izdelovanje vseh vrst asfaltov zmogljivosti 110 ton na uro, ali 1100 ton na dan. Poleg predstavnikov vseh občin širšega celjskega območja in poslancev so se slovesnosti udeležili tudi predsednik upravnega odbora cestnega sklada Slovenije Alojz Žokal, ki je novo asfaltno bazo tudi odprl, predstavniki cestnih podjetij iz sosednih republik in italijanske tovarne Marini, ki je to napravo izdelala in jo postavila skupaj s tehniki celjskega Cestnega podjetja.

Predstavnik italijanske tovarne Marini, ki se je te dni udeležil otvoritev podobnih naprav v Zahodni Nemčiji in Franciji, je v pozdravnem govoru dejal, da sodi avtomatska naprava, postavljena v Jugoslaviji, med najsodobnejše na svetu. Poudaril je, da so h gradnji dosti prispevali tudi tehniki celjskega Cestnega podjetja.

Cestno podjetje v Celju se je odločilo za modernizacijo zaradi velikih potreb po asfaltu na celjskem območju, ki so povezane s srednjeročnim načrtom urejevanja cest in vzdrževanje sedanjih asfaltiranih cestišč. Zdaj je od 643 km cest 2. in 3. reda asfaltiranih le približno tretjina, na drugi strani pa je tudi za vzdrževanje že moderniziranih cest potrebno na leto od 75.000 do 120.000 ton asfalta. Mimo tega mora Cestno podjetje zaradi pomanjkanja proda uporabljati tolčenec iz kamnolomov, ki podražuje proizvodno ceno in je pocenitev možna samo v modernizaciji, ki hkrati izboljšuje kakovost in omogoča večjo proizvodnjo in bolj racionalno organizacijo dela pri modernizaciji cest.

Čombe bo pokopan v Belgiji

ALŽIR, 2. — Čombe bo po vsej verjetnosti v kratkem prenešen v Belgijo, kjer bo pokopan. V tem smislu je zaprosila vdova bivšega katanškega voditelja Ruth Čombe belgijsko veleposlaništvo za dovoljenje. Veleposlaništvo ženi kongoškega secesionista, ki je vse svoje življenje posvetil interesom prav belgijskih kolonialistov, še ni odgovorilo, predvidevajo pa, da bo potrebno dovoljenje izdano čimprej.

Kljub lepoti ameriški povsem neznani pevki Jinn sreča ni bila mila. Šla je v Vietnam da bi pela marinsem, toda pregnale so jo gra nate partizanskih napadov. Ne da bi pela, jo je odkurila in rešila kožo

DEŽELNI SVETOVALEC SLOVENSKE SKUPNOSTI DR. DRAGO ŠTOKA

«Zaščititi čast poedinca in skupnosti»

Svoj govor v prid zakonskega osnutka o kazenski zaščiti manjšine je dr. Štoka začel s pripombo, da ga je predstavil točno pred enim letom. Dodal je, da ne namerava ponavljati pravnih utemeljevanj omenjenega zakonskega predloga, kar je storil v prešnji zakonodajni dobi njegov predhodnik, čeprav bi morda to ne škodilo. Zato jih je vključil v obrazložitev zakonskega predloga, ki mu je priložena.

Nadaljeval je: «Iskal sem knjige, ki naj bi mi pomagale pri formulaciji globljih in manj znanih pojmov in našel odlične misli v delih Messinea, Marussija, Herouda in drugih. Ne bom jih ponavljal: raje bi, iskreno, obrazložil kolegom, čemu se mi je zdelo potrebno ponovno predložiti zakon, ki se sedaj proučuje. Predvsem zaradi enostavnega vzroka, da je predlog vedno živo aktualen in ker menim, da bo dopolnil obstoječo zakonodajo.

Zavedam se, da je komu težko razumljiva nujnost po takem zakonu. Med temi poročevalci za manjšino (v deželnem svetu, t.j. PLI in MSI), ki so seveda mnenja, da se ne sme kaznovati tisti, ki hote žali kulturo, zgodovino določenega naroda ali določene skupnosti, v našem primeru narodnostne in jezikovne. Manjšinski poročevalci so tudi mnenja, da se ne sme kaznovati tisti, ki ščuva k nestrpnosti in narodnostni mržnji. Ti menijo, da bi norma, ki bi ščitila čast narodnostne manjšine, predstavljala privilegij.»

«Prav je, da se s posebnimi kazenskimi normami ščiti čast in dobro ime posameznikov. Čemu pa ne bi smeli zaščititi časti več ljudi skupaj, torej skupnohsti, v našem primeru narodnostne skupnosti. Naš kazenski zakonik predvideva prekrške kot so psovanje, obrekovanje, žalitev. Čemu bi ne smela razvita skupnost imeti norm, ki določajo, da se kaznuje vsak, ki žali ali se posmehuje narodnostni manjšini, ki živi v mejah te države?»

Dr. Štoka je nato ocenil predvsem odnos liberalnega deželnega svetovalca odv. Morpurga do omenjenega zakonskega predloga in pripomnil, da gre po vsej verjetnosti za volilne značilnosti. Pri tem je Morpurga opozoril, da se v tržaškem občinskem svetu neki njegov strankarski kolega vede dosledneje in bolj liberalno.

V polemiki z manjšinskimi poročevalci je dr. Štoka nadaljeval z nekaterimi zgodovinskimi utemeljitvami.

«Zdi se mi, da marsikateri italijanski državljan težko razume zahteve, ideale, zakonite koristi narodnostnih manjšin v splošnem, slovenske pa še posebej. In to je odvisno od globoko zakoreninjenega izenačevanja države z narodnostjo.

Zgodovinska okoliščina je Italiji dodelila več narodnostnih manjšin (francosko, nemško, slovensko) in več etničnih in jezikovnih manjšin (ladinsko, furlansko itd.). To je povzročilo ohladitev odnosa Italije do njih zahtev, ker se boji, da bi morala preveč popustiti in bi ji to delalo preveč preglavic.

Slovensko ljudstvo pa je v tem smislu imelo malo sreče: pas skoraj 350 km je bil ločen od ostalega slovenskega naroda, v mejah drugih držav. Boj za obstanek teh Slovencev ni vedno lahek, marsikdaj pa predstavlja prave žrtve.

Zato pa mnogi ne razumejo, kaj pomeni biti član narodnostne manjšine, kaj pomeni čutiti napad na lastna izročila in kulturo, na lastno čast.

Ko poročevalec Morpurgo trdi, da boleha slovenska narodna manjšina na «vitimizmu», ko trdi, da bi zaščita njene časti bil privilegij, gre zgolj za demagogijo ali pa si želi povratka v čase, ko so bili Slovenci privilegirani samo v zaporih? Ali želi, da bi se po tržaških ulicah spet kričala šovinistična gesla «Fora i sciavi». Zaradi teh žalitev zahtevamo, naj se prizna pravica, naj se žalitve kaznujejo, kot se kaznuje žalitev vsakršnega državljana.»

«Nesmisel je tudi trditi, kot dela odv. Morpurgo, da se take stvari več ne dogajajo. Dogajale so se, je nadaljeval svojo polemiko svetovalec LSS, ob «primeru Hreščak» in pred kratkim je bil zaradi slovenskega napisa oskrunjen spomenik v Miljah. Take žalitve se lahko še ponovijo, je ugotovil, še več, celo v deželni sejni dvorani so se ponovile, ko je svetovalec MSI prekinil kolega Lovriho, ko sva hotela pozdraviti deželni svet v slovenščini. Tedaj so deželni svetovalci MSI začeli kričati: «Ne v tistem jeziku! Dovolj!»

«Predstavljate si Italijane v Ticinskem kantonu. Kaj bi se zgodilo, če bi jih Nemci ali Francozi prekinili s kričanjem: Ne v tistem jeziku! Se vam srce ne krči? Niso morda vsi jeziki prekrasna popolnost človeškega uma in torej lepi, spoštovanja vredni? Niste v tistih kričih slišali žalitve, ne samo slovenskega jezika, temveč tudi vaše vesti, vaše kulture, jezika, civilizacije?»

Prvi del svojega govora je deželni svetovalec dr. Štoka zaključil z besedami: «Oprostite, če nisem spregovoril s pravnimi utemeljitvami, če nisem spomnil žrtev fašizma, če nisem obrazložil razlike med narodnostno in jezikovno manjšino. Vse je bilo povedano v komisiji in večkrat ponovljeno v tej dvorani.

Raje sem spregovoril nekaj preprostih besed, ker sem želel skromno pripomoči stvari medsebojnega razumevanja, odpravi nepotrebnih predsodkov. Hotel sem narediti nov korak na poti do še bolj lojalnega, poštenega sožitja, brez zvijač, miselnih predsodkov ali paternalističnih odnosov, ki se bodo morali prej ali slej umakniti pred popolnim vzajemnim razumevanjem in pravični rešitvi vprašanj slovenske narodne manjšine, ne glede na to, če živi v tržaški, goriški ali videmski pokrajini.»

Nadaljnji del svojega govora je dr. Štoka posvetil vprašanju vloge manjšin pri mednarodnem sporazumevanju in pripomnil, da so lahko pozitiven dejavnik v medsebojnih odnosih.

Obrazložil je nato nerešena vprašanja pravnega značaja ter poudaril, da je ustavodajna skupščina vključila v ustavo člena 3 in 6 zaradi obstoja narodnostnih manjšin, katerim zagotavlja enakost, ki jo ponavlja tudi deželni statut. S tem namenom je bil tudi sestavljen posebni statut londonskega sporazuma.

«Nočemo omalovaževati tega, kar je bilo storjenega na tem področju, v skladu z novimi načeli o reševanju delikatnih vprašanj jezikovnih manjšin, moramo pa ugotoviti, da je ostalo v zakonodajnem smislu glede osnovnih vprašanj slovenske narodnostne manjšine pri programatičnih normah, tako glede ustavnih določil, kot glede določil londonskega sporazuma.

Še vedno veljata čl. 122 civilne procedure in 137 kazenske procedure, ki določata izključno rabo italijanščine pred sodiščem. Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je pred mesecem dni poslanska zbornica izglasovala z veliko večino (vključno z liberalci, ki so v poslanski zbornici bolj demokratični kot v deželi) popravek, ki ga je predstavil posl. Belci — po pobudi slovensko govorečega poslanca Škerka — ki v sklop določil o preureditvi zakonika o kazenski proceduri vnaša tudi obveznost, da bodo člani narodnih manjšin izprašani v materinščini.

Še vedno pa se oporeka pristojnost dežele glede zaščite pravic slovenske narodnostne manjšine, pristojnost, ki bi jo hoteli dodeliti zgolj osrednji vladi, čeprav ni vlada dala nobene pobude za izdelavo takih norm.

Ponovil sem te zahteve tudi zato, da bi slovenska manjšina, ko ji bodo spet priznane pravice, ki ji pripadajo, imela in okrepila vlogo posrednika med mejnimi državami, kar je tudi želja obeh vlad.»

Nicola Sciré ostane v ječi

RIM, 2. — Scirè, bivši rimski podkvestor bo ostal v ječi, kjer bo moral počakati na izid sodne razprave, ki se bo pričela — kot vse kaže — jeseni letos. Tako je sklenil preiskovalni sodnik, ki je zavrgel drugo prošnjo rimskega podkvestorja in njegovega odvetnika Coste, ki sta trdila, da je bil Scirè aretiran ob pomanjkanju trdnih dokazov o njegovi krivdi.

Preiskovalni sodnik ni tega mnenja, nasprotno sodi, da so zbrani obremenilni dokazi dovolj za arest obtoženca, zaradi česar bo ta ostal v zaporu, kot vsi drugi obtoženci

DEVET SUNKOV V TREH URAH

Potres povzročil preplah v Viterbu in Civitavecchii

Ni bilo ranjenih niti škode - Zrušil se je stolp starega gradu iz 13. stoletja v Tolfi, kjer je bilo središče potresa - Prebivalci zbežali na polja

RIM, 2. — Devet potresnih sunkov 6. in 7. stopnje Mercallijeve lestvice je zasejalo splošno paniko v Viterbu in Civitavecchi v Laciju. Večina prebivalcev teh dveh mest in deloma tudi vasi v okolici je napolnilo gmajne okoli mest in bo počakalo jutrišnjega dne pod milim nebom.

Prvi potresni sunek je stresel zemljo in višja nadstropja v hišah ob 9.55. Sedem minut pozneje je sledil še močnejši in nato dalje, z vedno manjšo silo do 13.02, ko je zemlja mirovala. Smrtnih žrtev ali ranjenih ni potres povzročil, zasejal pa je splošno paniko zaradi presenečenja in verjetno tudi zato, ker ni v spominu večine prebivalcev zbledel spomin na strašni potres, ki je lansko leto prizadel Sicilijo.

Škode ni bilo velike, potresni sunki so le omajali temelje nekaterih starejših hiš, zidovi so popokali v dveh stavbah, ki so jih gasilci nemudoma dali izprazniti in v neki bližnji vasi, Tolfa, kjer se je pred očmi lastnika, markiza Lepre, zrušil lepi starinski stolp njegovega gradu. Grad stoji med vinogradi in vrtovi nad vasjo Tolfa. Zgrajen je bil v 13. stoletju in je bil last tedanjih zemljiških fevdalcev. Zadnjič je bil razgledni stolp popravljen pred tristo leti in torej ni mogel vzdržati močnega stresa ob 10.03. Markiz Lepre je ravnokar sedel v senci košatega drevesa, ko je opazil, da se kljub brezvetrju listje trese in šumi. Pomislil je, da gre morda za potres in odskočil. V tistem trenutku se je stolp zrušil in kamenje se mu je zakotalilo pod nogami. Stolp se je zrušil točno na mesto, kjer je nekaj trenutkov prej užival senčni hlad pod drevesom.

Večina prebivalcev Viterba, predvsem pa Civitavecchie je zaradi številnih potresnih sunkov sklenila počakati jutro naslednjega dne pod milim nebom. Spomin na to, kar se je zgodilo v Gibellini na Siciliji, kjer je pol dneva po zadnjem potresnem sunku prve serije, zemljo stresel še najmočnejši in pokopal pod seboj neprevidne lastnike hiš, ki jim je potres prizanesel ob prvem sunku, je pač še živ

S seboj so družine vzele rjuhe, odeje, nekateri šotore ali plastične strehe in naselili okoliške travnike in gmajne. Na lacijskih plažah je pozno popoldne zamrgolelo neobičajnih «turistov». Prebivalci omenjenih mest, ki jih je prizadejal potres so namreč izkoristili tudi to priložnost in naselili «campinge» in napolnili plaže.

Ljudska vraža, ki pa po vsej verjetnosti ima tudi nekaj resnice v sebi (morda izkušnje) namreč določa, da se potres ponovi dan pozneje po prvem sunku zaradi dokončnega zemeljskega usada v podzemskih globinah. Do tedaj pa bodo prebivalci lacijskih mest in vasi počakali pod milim nebom. Zvečer je bilo v okolici Viterba in Civitavecchie polno ognjev, ko so si družine pripravljale večerjo, svetile in odganjale nevšečne komarje in drugo nočno mrčes.

Strokovnjaki ugibajo medtem, kjer naj bi bil epicenter potresnih sunkov. Domnevajo, da gre za podmorski usad nekaj kilometrov od plaž pri Civitavecchi, bolj verjetno pa je, da je potres imel svoje središče vzhodno od Civitavecchie, v hribih okoli Tolfe, kjer se je zrušil stolp gradu markiza Lepre.

Iz drugih lacijskih mest prihajajo v Civitavecchio in Viterbo okrepitve gasilski službi, ki ima veliko dela zaradi stotin telefonskih pozivov zasebnikov, ki se boje, da bi se jim hiša ne zrušila. V resnici so bile razpoke v zidu nevarne samo v dveh primerih, ko je prefekt Adami dal izprazniti stavbe, družine izseliti v občinska stanovanja, hiše pa izolirati.

VESTI IZ AMERIŠKIH VIROV

Bo SZ startala na Mesec z avtomatsko kabino «Zond»?

Polet bi potekel teden pred startom «Apolla 11»

V ameriških krogih, ne ve se, če namerno ali na osnovi resnih podatkov, se širijo govorice, po katerih naj bi sovjetski vesoljski strokovnjaki že dvakrat poskusili doseči Luno s svojo avtomatsko sondo «Zond». Naloga te sonde naj bi bila pristati na Luni, zbrskati nekaj kamnov in vzorcev Luninih tal, vse to shraniti v posebnih tankerjih in nato startati na Zemljo. Govori se, da so sovjetski vesoljski strokovnjaki dvakrat zgrešili račune in da je sonda bila uničena med poletom zaradi eksplozije druge stopnje nosilne rakete.

Vendar pa se govori, da je namen Rusov poskusiti še enkrat ta poskus z avtomatično lunino sondo. Odletela naj bi točno teden pred startom «Apolla 11» in bi ga torej prehitela.

Kljub temu, da gre za domneve, pa je v teh vesteh iz ameriških virov tudi nekaj resničnega saj je znano sovjetsko stališče do poletov ameriških kozmonavtov na Luno. Sovjetski znanstveniki namreč trdijo, da so taki človeški poleti spektakularni, toda hkrati tudi nevarni za življenje kozmonavtov samih, za znanost pa malo važni, ker se morajo vesoljske ladjice izprazniti najvažnejših merilnih aparatur zaradi potrebe po prostoru za ljudi.

Zato so sovjetski znanstveniki, med njimi predvsem akademik Petrov na Pravdi, trdili, da je bodočnost v avtomatskih sondah, katerim bodo ljudje sledili šele takrat, ko bodo te opravile svojo znanstveno vlogo in jim ugladile pot

Rockefeller v Haitiju

PORT AU PRINCE, 2. — Nixonov odposlanec Nelson Rockefeller je po katastrofalnem zaključku svojega obiska v Argentini dospel danes v Haiti, kjer je končno doživel navdušen sprejem. Razgovarjal se je s predsednikom Duvalierjem.

«Pravda» napada «Leposlovno enciklopedijo»

MOSKVA, 30. — Po napadih glasila konservativnih sovjetskih pisateljev «Oktjabr» in revije «Ogonjek» je včeraj tudi «Pravda» nastopila proti nedavno izdani svetovni leposlovni enciklopediji, ki jo je uredil Aleksej Surkov. Profesor Samarin piše v «Pravdi», da bi bilo prav, če bi redakcijski kolektiv encipklopedije objavil še nekaj zvezkov «s popravki», v čemer je tiha grožnja, da se enciklopedija sploh spravi s trga. Surkinova krivda je v očeh prof. Samarina velika: «estetični revizionizem» in neupoštevanje nekaterih pravil pri označevanju svetovnih avtorjev. Tako naj bi se preveč pohvalil «nedvoumni buržoazni» pisatelj Sommerset Maugham. Prav tako je v enciklopediji preveč govora o pesnikih Pasternaku in Mondelstanu.

Zanimivo je pri tem, da je odnos «pravovernih» sovjetskih kritikov do Pasternaka (in v določeni meri tudi do Babelja in Ehrenburga) različen in se menjuje od primera do primera, od leta do leta. Pasternaka so prištevali med najvidnejše revolucionarne pesnike ob priliki proslav 50-letnice Oktobra, razširila se je celo vest, da bo z nekaterimi popravki tiskan njegov «Dr. Živago», na kar pa je nenadoma spet padel v nemilost.

Fiat 130 v prodaji

Od danes se po vsej Italiji začne svobodna prodaja zadnjega fiatovega avtomobila «130». Cena avtomobila je 3 milijone in 150 tisoč lir in bo na razpolago v šestih barvah.

POLEMIKE V DUHU OŽENJA «KONCILSKEGA DUHA»

Poudarjanje tradicij in papeškega prvenstva

VATIKAN, 2. — Že nekaj tednov nastopa papež Pavel VI. v svojih govorih namenjenih sicer navidezno zgolj vernikom, ki ga obiskujejo, v resnici pa višjim holandskim in nordijskim cerkvenim hierarhom, katere obtožuje delne herezije, izredno ostro, čeprav je ostrino začutiti le med vrsticami sicer diplomatsko sestavljenih govorov.

Tako je včeraj govoril o odnosu Cerkve s tradicijo in novim, pri čemer je poudaril lastno, za vse veljavno mnenje, da se mora Cerkev osloniti predvsem na tradicijo, stoletna izročila, ki se ne morejo spremeniti, medtem ko mora odklanjati vsakršno revizijo teh izročil. Pavel VI. je o teh dejal dobesedno:

«Novega ne morem iskati ob odklanjanju izročila. Revolucionarna miselnost je precej pronikla tudi v miselnosti dobrih kristjanov.» «Edino, kar lahko odklanjamo je greh,» je nadaljeval papež, v očitni polemiki s tistimi, ki bi radi zavrgli nekatere zgolj posvetne in zgodovinsko pogojene odnose Cerkve in njenih organizacij s posvetnim življenjem in politiko, «ne pa življenjskim in verskim premoženjem, katerega smo odgovorni in srečni dediči.»

Kdo je tarča papeške polemike je Pavel VI. povedal z neobičajno jasnostjo, ko je izrekel mnenje, da bi lahko «kak nestrpni oporečnik preziral cerkveno zgodovino in to, kar je karismatična vloga posredovanja nauka in krščanskega življenja.» «Vero,» je zaključil Pavel VI.,» ne smemo izumiti, ali celo odkrivati. Sprejeti jo je treba, ker je — čeprav starinska — vedno življenjska, vedno nova, večna, torej.»

Očitno je za temi besedami ostra polemika, ki se je zadnje čase razvnela med «konservativci», ki bi radi odstopili od vatikanskega koncila, ki ga je hotel umrli papež Janez XXIII. ali koncilska določila vsaj dogmatsko in ozko tolmačiti. Pri tem se konservativci, ki se zavedajo, da so v Cerkvi v manjšini (čeprav imajo relativno večino med italijanskim klerom, ki pa v vatikanski kuriji ima veliko težo), sklicujejo na načelo papeškega prvenstva in njegove nezmotljivosti, medtem ko se sklicujejo holandski, avstrijski škofje in drugi severnjaki na demokratično izročeni duh vatikanskega cerkvenega vesoljnega zbora, kjer so «napredni» odločno zavrgli dogmatično nastopanje okostenelih branilcev izročila in «devocionistične» Cerkve.

Kako se to načelo papeškega prvenstva, ki naj bi mu ne bilo treba posvetovati se s škofovskimi zbori (kar imajo konservativni škofje za «uslugo», ki pa ni potrebna), zadnje čase čedalje bolj propagandira, dokazuje predvsem pisanje italijansko pisanega vatikanskega glasila «Osservatore romano», v katerem je kardinal Periole Felici, bivši koncilski generalni tajnik, zapisal polemičen sestavek o «zgrešeni interpretaciji» koncilskega duha. Tako trdi kardinal Felici, ki svojega sestavka očitno ni napisal brez vednosti višjih cerkvenih hijerarhov, da se «koncilskega duha ne sme uresničevati, kar tako. Treba ga je, kljub nekaterim nasprotnim in z lahkotnimi utemeljitvami širjenim mnenjem, preučiti v vseh svojih aspektih.»

Nevarno je, če se kdo pri tem pusti «zavesti po različnih glasovih o koncilski svobodi, ki je v nasprotju s samo koncilsko logiko».

V imenu neke lažne logike, nadaljuje kardinal Felici, napadajo nekateri celo papeža, kritizirajo ga in bi «radi podvrgli njegovo dejavnost nadzorstvu škofovskih posvetovanj», kar pa ni «sploh potrebno», saj mu je «sam Kristus dal oblast in mu na poseben način pomaga tudi temeljni kamen cerkvene zgradbe.»

Zaključni del svojega polemičnega sestavka posveča kardinal Felici kritiki tistih škofov in cerkvenih dostojanstvenikov, ki bi radi «posvetovljanili in deklerikalizirali duhovništvo.» V smislu ima — kot kaže — predvsem tiste, ki bi v imenu «Cerkve revnih» približali duhovnika ljudstvu in v neposrednem stiku z njim širili evangeljski nauk. Podobni primeri, ki so vzbudili široke polemike, so bili v Firencah in Franciji.

Zaključek kardinalovega sestavka pa je osorno oster: «V imenu nekih koncilskih naukov bi kdo rad poenostavil in predstavil v lažji obliki krščanstvo.» In nadaljuje: «Kaj pa je sploh rekel koncil? Odgovor na to je jasno obrazložil papež Pavel VI. med svojim govorom v sredo.»

V zvezi z novo, po kardinalu Feliciju zgrešeno pojmovano vlogo duhovnika v sodobnem svetu, ki ga pretresajo družbeni in narodni spopadi, je tudi omembe vreden oster sestavek proti tistim, ki bi se radi v imenu «naprednega krščanstva» zgledovali po Camillu Torresu.

Kdo je Camillo Torres? Mladi kolumbijski duhovnik je v revščini kmetov, med katerimi je živel, in razkošjem zemljiških veleposestnikov, izbral revščino, toda ne pasivno. Prepričal se je, da so socialne krivice v tako ostri obliki, v nebo vpijoči greh in da mora prav duhovnik dati zgled v boju proti takim krivicam. Sprejel je logiko razrednega spopada in ustanovil kmečke gverilske skupine, ki so začele oboroženo borbo proti osrednji vladi in klicali k revoluciji za družbeno, predvsem kmetijsko reformo v državi, kjer je kmet imel na razpolago — kot je pisalo škofijsko glasilo v Bogoti — toliko zemlje, kolikor zadostuje za njegov pokop in pokop njegove družine.

Camillo Torres je skoraj leto dni krepil oborožene partizanske oddelke na kolumbijski «sierri», pridružilo se mu je kakih 35 drugih duhovnikov in več sto kmetov. Tedaj je kolumbijska vlada s pomočjo ameriških svetovalcev organizirala dobro izvedeno zasedo, v kateri je bil, pozimi 1966, Camillo Torres ubit s strelom iz puške, ko je skušal bežati preko ceste in se skriti v grmovje.

Torres je pred smrtjo naslovil poziv latinskoameriškim množicam, v katerem je odklonil komunizem, sprejel pa je taktično zavezništvo s komunisti, «ker so bratje izkoriščanih in revnih, za katere se borim».

Proti liku Camilla Torresa se je zagnal tokrat nedeljski «Osservatore», v katerem se poudarja, da odklanja Cerkev teorije o «nasilni revoluciji», neglede pri tem na znan stavek enciklike Pavla VI. v «Populorom Progressio», v katerem se delno opravičuje nasilni upor proti dolgi in krvavi tiraniji. «Krivice in naraščajoči egoizem je treba odpraviti z evangelijem in ne z brzostrelko», nadaljuje sestavek, ki se zaključuje s stavkom, da so v zgodovini vsi «kamilisti (kot se imenujejo somišljeniki padlega partizanskega voditelja), ki so samo čudaški revolucionarji, končali svojo dvoumno odisejo v temnih ječah kot prazni demagogi».

Milo kaznovani florentinski študentje

FIRENCE, 1. — Po treh urah posvetovanja je sodni zbor v Florenci izrekel mile obsodbe študentom, ki so februarja lani zasedli filozofsko fakulteto tamkajšnje univerze. 16 študentov je sodni zbor oprostil vsakršne krivde, drugih 145 pa je bilo obsojenih na lažje kazni, ki so bile izrečene zgolj pogojno in brez vpisa v kazenski list.

Razsodba florentinskega sodišča je tako delno zavrgla, čeprav ne v vsem, obtožnico, ki jo je tožilstvo pripravilo ob sodelovanju s policijskimi oblastmi, ki so s florentinskimi študenti nastopile na skrajno grob način. Vsekakor je sodišče oprostilo dva novinarja, ki sta se med zasedbo kvalificirala policistom kot taka. Agenti javne varnosti so časnikarja, fanta in dekle, obtožili dajanja lažnih podatkov.

ZGODOVINSKA PRELOMNICA ACLI

Obrnjena stran Livia Laborja

Sindikalna organizacija ACLI, ki združuje pretežno večino katoliških delavcev, je odprla novo stran svojega življenja in dela. Na XI. kongresu v Turinu si je bila začrtala politično in idejno usmeritev, ki bi se še pred nekaj leti zdela od sile drzna in domala nemogoča. Dokončno je bila potrjena pravica do svobodne rabe volilnega glasu, kot tudi odprava tako imenovanega kolateralizma, to se pravi podrejenosti v odnosu do KD, in pa obveznost avtonomnega opravljanja svojih funkcij v smislu «katoliške vzgojne in socialne sile».

To, namreč ta sprememba, ni malenkostna zadeva, zlasti ne z načelnega stališča: prvič je bila to pot dogma o politični enotnosti katoličanov, stoletje stara in trdna postavka, oporekana od strani določene katoliške organizacije z odločnostjo, ki nikakor ne diši po hereziji, pač pa nakazuje oziroma potrjuje novosti, do katerih prihaja tudi v sami katoliški cerkvi. Ta preobrat ali preusmeritev je velike važnosti tudi za neposredno politično področje, kot so — razumljivo, z docela različnimi reakcijami — ugotavljali opazovalci posameznih strank, prisotni na kongresu.

S tem se je obenem zaključila faza, ki se je bila začela že pred desetimi leti na kongresu v Milanu, ko je bil za predsednika izvoljen Labor. Danes je lahko upravičeno ponosen, da je v tem času dotlej pretežno zmerno usmerjeno organizacijo nekako bolj podpornega značaja spremenil v angažirano silo s lastno fiziognomijo tako v političnem kot socialnem pogledu, z elementi razrednega upora in protikapitalističnim duhom, kakršne si ni bilo moč niti zamisliti takrat, ko je pred 24 leti organizacija ACLI bila ustanovljena. Ustvarjena je bila predvsem za to, da bi temelječ na isti ideološki podlagi in disciplinsko povsem odvisna od Cerkve opravljala nekakšno korektivno vlogo v odnosu do določenih spontanih manifestacij razrednega značaja med katoliškim delavskim gibanjem. Tako je l. 1948, ko je prišlo do sindikalnega razkola, bila njena vloga pri tem vse kaj drugega kot pa drugorazredna. Danes je med gonilnimi silami ustvarjanja nove enotnosti, pa ne samo s svojim zavzemanjem, da bi se odpravila stara nasprotja na vrhu, marveč predvsem zavzemajoč se za dosego nekega enotnega vzpona od spodaj navzgor, s posebnim poudarkom glede na vprašanja sindikalne avtonomije in demokracije.

Livio Labor, ki je usmerjal, spodbujal in tudi s svojo osebnostjo opečatil ta preobrat, lahko zapušča zdaj predsedniško mesto z občutkom zmagoslavja, saj je za njegova stališča na kongresu bilo oddanih kar 86 odstotkov glasov. Odslej se bo posvečal delu v ACPOL, kulturno-političnem združenju, ki je bilo ustanovljeno preteklo pomlad. Na njegovo mesto pa je prišel Emilio Gabaglio, mlad kader (32 let), ki je izšel iz njegove šole. Dokončal je katoliško univerzo v Milanu, nakar se je sindikalno «kalil» v močnih organizacijah ACLI v Lombardiji. Bil je ves čas med najbolj vnetimi pristaši avtonomije sindikalnega gibanja.

Obseg in vsebina organizacije, ki je doslej bila eno najmočnejših orodij KD, sta razvidna zlasti iz podatkov, ki so bili objavljeni na kongresu: milijon članov (torej nekaj manj v primerjavi s prejšnjim kongresom, ki pa je bil novembra, ko je bila obnova izkaznic že opravljena), skoraj 7000 krožkov, 266 svetovalcev, izvoljenih v večjih mestih, in 6500 v ostalih občinah, okrog petnajst parlamentarcev, solidna in kapilarno razpredena mreža raznih gospodarskih, podpornih in vzgojnih ustanov, ki se ukvarjajo z najraznovrstnejšimi vprašanji, od vprašanja emigracije do športa, bolnišnic, turizma itd. Resnično novost pa predstavlja vsekakor tudi okrog 700 tovarniških skupin, do katerih ustanovitve je prišlo predvsem v severnih pokrajinah.

Sindikatom ACLI tudi pripisujejo, da obvladajo oziroma da lahko vplivajo na vsaj dva milijona volivcev, kar predstavlja dejstvo, ki so ga vedno vsi, pa še kako, upoštevali. Zato tudi niso demokristjanski tajniki in vladni predsedniki nikoli pozabili udeležiti se kongresov ACLI, kjer so to priložnost uporabljali za to, da so tu — seveda le v retoričnem smislu — spregovorili o potrebi po večji socialnosti in resničnem krščanskem prizadevanju v odnosu do delovnega človeka. Vse dokler se ni zgodil primer, ko so l. 1966 Mariana Rumorja, sicer starega «aklijevca», na X. kongresu izžvižgali. In tako ni to pot bilo na kongresu nobenega predstavnika vlade, a tudi ne Piccolija.

Težko bi bilo komurkoli zdaj nasilno ali kako drugače spremeniti kurz, ki si ga je bila na zadnjem kongresu začrtala ACLI. Saj jo pred tem varujejo ne samo glasovi, ki so bili oddani v njen prid, marveč tudi nesoglasja oziroma neenotnost med onimi, ki so taki usmeritvi nasprotovali. To so nekateri pristaši dorotejcev, ki bi ACLI radi znova privedli na socialno in politično bolj umirjene pozicije petdesetih let, kakor je tu n.pr. tudi Vittorino Colombo s svojimi pristaši, ki sicer niso proti temu, da bi ACLI odpovedala svojo brezpogojno podporo KD, vendar naj bi se to izražalo tako, da bi ne bilo v škodo neke določene krščansko-demokratske levice. Povratka na staro pa si delavci več ne dovolili, tembolj, ko so doslej že deloma okusili plodove svoje neodvisnosti.

Nočemo več biti pokorni služabniki nikogar, je na kongresu dejal Labor. In prav v tem je ves izredni pomen razvoja, ki ga je bila doživela sindikalna organizacija, katero je bil vodil celo desetletje. Kot je bilo nadvse značilno tudi geslo: «ACLI sedemdesetih let so za novo delovno družbo.» Laborjeva polemična ostrina na kongresu pa je bila zlasti naperjena proti temu, da «razvojni mehanizmi niso bili organično dopolnjeni v kolektivnem interesu» in pa, ker postajajo življenjski vzori čedalje bolj razčlovečeni, čemur je treba zoperstaviti «eno samo vrednoto, trdno in brezpogojno veljavno za vse: človeka, njegovo dostojanstvo in dejansko svobodo».

Pijača proti utrujenosti

Beograjska industrija piva bo 10. julija začela proizvajati novo pijačo ruski kvas. Kvas je osvežujoča brezalkoholna pijača, bogata z vitamini in mineralnimi snovmi. Koncentrat dobivajo iz rži. Trdijo, da ta pijača odpravlja utrujenost. Ruski kvas bodo prodajali v steklenicah po 0,33 litra, cena za steklenico po 1 novi dinar.

Velika Britanija bo nekoč izginila v valovih Atlantika in Severnega morja, napovedujeta Richard Taylor in Ian Smalley v julijski številki «Science Journala». To da se bo zgodilo čez kakih 1500 let. Anglija, Wales in Škotska se že danes pogrezajo za centimeter na leto.

Motiv iz stare Nabrežine. Plemenitost čistih arhitektonskih linij, ki jim je težko najti enake, je edinstvena: njihova nema igra v brezvetrju poletnega dne je kot pesem o snovanju naših davnih pokolenj, o njihovi trajnosti in neuničljivosti.

NA ZASEDANJU «TRST, DEŽELA, EVROPA»

Etnične in jezikovne manjšine v okviru federalistične Evrope

O tem vprašanju sta govorila deželni odbornik prof. Vicario in predsednik tržaškega odbora federalističnega gibanja dr. Zimolo

«Trst, dežela, Evropa» je bila tema zasedanja, ki so ga priredili pretekli teden v našem mestu Akademija za ekonomske in socialne študije «Cenacolo Triestino», Evropsko federativno gibanje (M EF) in Nemški kulturni inštitut, na katerem so se zvrstila predavanja vidnih predstavnikov iz Trsta in dežele. V petek pa je bila okrogla miza. Predavanja so imeli tržaški župan inž. Spaccini, deželni odbornik za krajevne ustanove prof. Vicario in predsednik Evropskega federativnega gibanja v Trstu dr. Zimolo, ki so obravnavali predvsem vlogo Trsta in dežele Furlanije-Julijske krajine v okviru Evrope in še posebno njuno vlogo mostu z vzhodnimi evropskimi državami.

Predavatelji so ugotovili, da ne zadostuje, da je prišlo po rimskem sporazumu do uresničitve precejšnjega dela programa o gospodarski integraciji med šestimi zahodnoevropskimi državami, marveč je potrebno, kot je poudaril tržaški župan, da države zahodne Evrope najdejo tudi pot do politične enotnosti, z enotnim evropskim parlamentom, ki naj odpravi ne samo gospodarske, marveč tudi politične meje. Podobno misel sta izrazila tudi dr. Zimolo in prof. Vicario, ki sta v tej zvezi načela tudi vprašanje narodnih manjšin.

Tako je dr. Zimolo dejal, da je treba doseči večje neposredno sodelovanje prebivalstva pri osnovnih odločitvah v pogledu enotne evropske politike, ki mora najti izraz v neposredno izvoljenem parlamentu in v evropski federalni vladi. Uresničiti je treba deželno Evropo, je poudaril Zimolo, ki bo srkala svojo življenjsko moč iz krajevnih avtonomij in ki bo dala vsem etničnim in jezikovnim manjšinam dostojno enakopravnost in varstvo, v polnopravnem evropskem državljanstvu, brez kakršnega koli poniževalnega nacionalizma.

Deželni odbornik Vicario pa je dejal, da morata carinska in gospodarska združitev omogočiti ustanovitev homogene Evrope in ne takšne, v kateri se bodo gospodarske dejavnosti in blagostanje osredotočile, še bolj kot danes, samo v nekaterih deželah in s tem ustvarila nevarna neravnovesja na socialnem in političnem torišču.

V tej zvezi, je poudaril prof. Vicario, je najbolj primerno govoriti ne samo o spoštovanju, marveč predvsem o ovrednotenju etničnih manjšin.

Nasilje, napuh in preziranje pravic, je nadaljeval deželni odbornik, na osnovi katerih pogostoma enotna nacionalna država ravna z etničnimi manjšinami v svojih mejah, ki so si jih osvojile skoraj vedno z napadalnimi vojnami, je ostanek «kolonializma» v notranjosti tiste Evrope, ki je dokončno izgubila svoje čezmorske kolonije. Evropa še vedno dopušča, da so manjšine podvržene asimilaciji po močnejših narodih.

Kar se tiče naše dežele, je ugotovil prof. Vicario, moramo sprejeti kot dokaz omike in politične zrelosti nalogo, ki nam jo narekuje člen 3 deželnega statuta, da branimo etnične manjšine in da varamo njihovo jezikovno in kulturno dediščino. Obstoj neuničljivih manjšin vzdolž vseh meja, je še poudaril prof. Vicario, ustvarja vprašanje človeškega sožitja med prebivalci, ki morajo živeti drug poleg drugega.

TAM, KJER SO LJUDJE ŽRTVE NEUMNE BIROKRACIJE

Zaselek Učjà sodi samo v Rezijo in nikakor ne kam drugam

Odločujoči dejavniki, ki ne poznajo krajevnih razmer in potreb - Stališča in ukrepi, ki nasprotujejo ustavi - Vprašanje vojaških služnosti in oblasti, ki nočejo videti škode, povzročene revnemu ljudstvu

Rezijansko etnično, folklorno in demografsko skupnost je zadel letos najhujši udarec zadnjih stoletij. Po prvi svetovni vojni je že itak emigracija hitreje spodjedala temelje rezijanske skupnosti, tako da je število prebivalstva v občini Reziji padlo pri zadnjem ljudskem štetju leta 1961 na 2830. Do letošnjega leta pa je na podlagi podatkov matičnega urada emigracija še bolj zarezala v živo meso rezijanskega prebivalstva, tako da se je približalo številu dva tisoč, to se pravi velikosti malih občin. Februarja 1969 pa je še odlok predsednika republike odločil, da se ima frakcija Učjà odcepiti od Rezije in priključiti občini Brdo. Za razlog odcepitve so navajali, da Učjà gravitira k Tarčentu, ki je njeno naravno tržišče, a njeno priključitev Brdu so opravičevali z asfaltirano cesto, ki se od Tarčenta vleče preko ozemlja občine Brdo do Učjè. V samem Brdu nimajo prebivalci Učjè dosti opraviti, saj je tudi Brdo pasivna občina, ki jo prebivalci hitro zapuščajo, prav tako kot Rezijo ali pa samo Učjò. Zaradi trga v Tarčentu, kamor gravitira Učjà, pa ni potreba odcepiti Učjò od njenega zgodovinskega centra in etnične skupnosti in jo pripojiti Brdu. Tudi Rezija nekam gravitira, tako na primer k Resiuti, Gemoni, Tolmeču ali pa k svoji nekdanji cerkveni višji oblasti Moženci, toda svojo občinsko skupnost pa le lahko zadrži. Kam pa bi prišli, če bi vse podeželske občine pripojili k njihovim trgovskim središčem! Saj bi odpravili vse podeželske občine, ki obstajajo še iz raznih drugih samoupravnih razlogov kot samostojne upravne enote. Tako nekako razmišljajo ne samo Rezijani v rezijanski dolini, ampak tudi Rezijani, ki so se naseli v dolini Belega potoka in potoka Učjè prav v Učji sami ze pred nekaj stoletji. Pobudo za priključitev k Brdu so pa sprejeli samo nekateri prebivalci v Učji, med njimi so odločali ljudje, ki so v Učji zaposleni niso pa tu rojeni.

Te priseljence je zapeljala samo mise praktične asfaltirane ceste, ki je speljana do Brda in naprej do Tarčenta. Niso se pobrigali, da bi popraševali na demokratičen način vse prebivalce frakcije Učjè ali se strinjajo s tem, da bi jih odcepili od Rezije. Zapeljalo je te ljudi tudi neustavno določilo občinskega zakona, ki so ga skovali v fašistični dobi leta 1934, ko je bilo vladnim organom mrzko sleherno upoštevanje prebivalstva. Fašistični, še sedaj veljavni občinski zakon iz leta 1934 namreč določa, da je dovoljno, ako se strinja z odcepitvijo vsaj toliko davčnih obveznikov, ki plačajo polovico vseh krajevnih občinskih davkov. Ustavno sodišče italijanske republike pa je kot nalašč ravno medtem izdalo razsodbo, da je taka davčna večina neustavna, da mora po novi italijanski demokratični ustavi o spremembah občinskih meja odločati večina odraslih občinskih prebivalcev.

Za nas Slovence v Italiji je pa pomembno, da se je ustavno sodišče postavilo s svojo razsodbo št. 38 z dne 26. marca 1969 na stališče, da je še danes veljavni fašistični občinski in pokrajinski zakon protiustaven v tem svojem določilu, da odloča le obseg občinskih davkov pri spreminjanju občinskih meja. Ustavno sodišče je razsodilo, da v takem primeru zakon o občinah krši tretji člen italijanske ustave.

Slovenci v Italiji znamo že na pamet, kaj pravi tretji člen Ustave, ker se nanj sklicujemo v naših zahtevah po narodni enakopravnosti. Na tem mestu ga zaradi večje razumljivosti še enkrat citiramo: «Vsi državljani so socialno enakopravni pred zakonom, brez razlike na spol, raso, jezik, vero, politično prepričanje ali osebni in družbeni položaj».

Ker so sklenili odcep od Rezije, torej spremembo meje rezijanske občine, le na podlagi glasov davkoplačevalcev občinskih davkov in niso upoštevali vseh odraslih občanov, pravzaprav volivcev, so se s to svojo odločitvijo pregrešili proti tretjemu členu italijanske ustave, in odlok državnega predsednika, ki temelji na tem protiustavnem določilu italijanskega zakona o občinah, je zaradi tega sporen.

Na izredni občinski seji rezijanske občine letos dne 24. maja je občinski svet sklenil, da bo spodbijal predsednikov odlok pred državnim svetom. Proti sta nastopala samo dva občinska svetnika: Lino Cossatti, eden izmed občinskih svetnikov iz Učjè, in pa socialistični občinski svetnik dr. Giusto Farina. Značilno je, da se je zastopnik opozicijske socialistične manjšine v občinskem svetu vzdržal glasovanja, ker pa ni domačin, pa čeprav živi že toliko let v Reziji in deluje kot lekarnar. Kot se vidi, ni imel pravega posluha za celotno zadevo, ni mogel doumeti pravega globljega razloga, zakaj se pravi Rezijani, tisti v rezijanski dolini in v Učji, ne morejo sprijazniti z dejstvom, da bi se zaradi ene same asfaltirane ceste razšla neka skupnost, ki je obstajala že stoletja. Razumel pa je to dobro celo beneški «Il Gazzettino», ki je pisal, da se je s tem, da je Brdo prevzelo 206 od emigracije še preostalih prebivalcev Učjè, izvedla razcepitev etnične skupnosti Rezijanov, ki se je neokrnjena obdržala skozi dolga stoletja.

Vse Rezijane je močno zabolelo ko se je zadnja leta pisalo in govorilo, da bo Učjà izgubljena za Rezijo. Zmerom so nastopali vsi Rezijani združeni proti temu, da bi bili Učjani priključeni Brdu. Zdaj so pa to opravili z nekim zastarelim načelom o davčni premoči, s konservativnim načelom razdelitve občanov za stare davčne kurije, ki ne priznavajo enakopravnosti državljanov po novem modernem ustavnem načelu. V rokah imajo celo zadevo odvetniki, ki bodo pred državnim svetom skušali razveljaviti odlok predsednika republike, ki ga je že objavila «Gazzetta Ufficiale». Lahko je predvideti, kaj čaka Rezijo, ako ostane v veljavi odlok predsednika republike. Rezija bo nenadoma čisto majhna občina z manj kot dva tisoč prebivalci. Rezija bo izgubila na pomenu in bo zaradi tega tudi deležna manjših pokrajinskih, deželnih in državnih pomoči in prispevkov. Tudi Brdu ne bo dosti pomagano, ker se tudi Brdo hitro izpraznjuje, saj ima le še okoli 1700 prebivalcev, v vsaki vasi občine Brdo je po 20 zapuščenih hiš, najbolj pa v Muzcih, ki so tik ob asfaltirani cesti Učjà - Brdo.

Nad Rezijo se zbirajo še temnejši oblaki, taki, ki so pokrili nebo nad celo brdsko občino in ki segajo že nad Rezijo. Rezija je imela staro vojaško cesto preko sedla Karnica (1101 m) z Učjò. Letošnjo pomlad se je vsul plaz na to cesto in je zato ustavljen ves promet. Krajevna rezijanska turistična organizacija in pa občina se trudita, da bi odstranili ta plaz in spet vzpostavili promet. Toda vojaško poveljstvo v Padovi je prepovedalo, tako piše župnijski list Rezije «All'ombra del Canin» št. 2 za marec in april letošnjega leta, da bi odstranili plaz in obnovili promet, ker to prepovedujejo strateški razlogi kompetentnih oblasti. Strinjamo se z župnijskim listom, ki ogorčeno obsoja ravnanje vojaških oblasti: «Zdi se, da so naši conski poveljniki globoko zasidrani v napoleonski strategiji, medtem ko mi živimo v dobi vesolja da ne rečemo atomskega orožja. Zaradi takega ravnanja trpi tukajšnje pridno, zvesto in pošteno prebivalstvo Furlanije. Na tak način bo ta cesta, zgrajena v vojnem času, črtana s seznama cest. Toda Rezija s svojo občinsko upravo in s turističnim društvom sicer obžaluje, da niso zgradili avtomobilske ceste, kot je predlagal načrt s predorom pod gorovjem Muzci, skozi Tarčent, Brdo in Rezijo do Trbiža, toda ni izgubila upanja, da bo nekoč zgrajena in odprta cesta v dolino Gorejega Tera. Vmes morata poseči pokrajina in deželа, toda treba je tudi dati razumeti (far capire) vojaškim oblastem, da dva do tri tisoč Rezijanov ne more trpeti «zaradi vojnih razlogov» še prihodnjih dvajset ali trideset let, ko pa živimo zdaj v miru in ko vojne brržčas sploh ne bo. V nasprotnem primeru bo morala država plačati odškodnino Rezijanom. Logično bi bilo, da bi civilne in vojaške oblasti ziezle s svojega visokega položaja in prišle med ljudi v rezijanski dolini in se o tem z njimi pogovorile.»

Vse kaže, da hočejo uvesti vojaške oblasti v Reziji take vojaške služnosti, kakršne so v Gornjem Teru v občini Brdo, ki niso več služnosti ampak že leta kar vojaška taborišča s strelišči, kjer se ubogi civilisti skoraj ne morejo več gibati. V Solbici v Reziji pa so se morali odreči gradnji neke ceste, ker vojaškim oblastem ni bilo to všeč. Cesta do Korit bi morala biti zgrajena, da bi ustvarili tamkaj turistični center. Če bo to vojaškim oblastem prav, bo cesta zgrajena, če ne, pa bo ostalo pri stari hribovski cesti. Sicer pa je Rezija med vsemi dolinami najbolj zapostavljena. Drugim dolinam dajejo vsaj obljube, da bodo zgradili turistične ceste in uresničili razne turistične infrastrukture, Rezijanov pa ne pitajo več niti z obljubami dežele in pokrajine. Celo pomlad se govori in piše o otroškem vrtcu in šoli v Solbici, kot da bi bila to kdo ve kakšna investicija. Kar pa je turističnih objektov, so jih morali Rezijani sami napraviti s svojimi lastnimi sredstvi.

Anagrafski podatki kažejo, kako je bilo utesnjeno življenje doma v Reziji in kako pravzaprav teče živo življenje le v emigraciji. Leta 1968 je bilo rojenih v župniji Ravenca 5 otrok, umrlo pa je 22 ljudi. Doma se je poročilo 6 parov, izven Rezije pa 10.

ALBERT REJEC

IZ UMETNOSTNIH GALERIJ

R. Del Drago v «Občinski»

V občinski galeriji se vrši retrospektivna razstava del slikarja Romea Del Drago, ki se je rodil leta 1889 v Trstu in tu lani umrl. Bil je menda zadnji izmed tržaških likovnikov, ki je še v stari Avstriji dokončal na Dunaju umetniško akademijo pod vodstvom slavnega Kokoschke, čigar nepredmetnemu slikarstvu pa ni sledil. Del Drago je prvič razstavljal na Dunaju, potem v Trstu in nato še leta 1922 v Münchnu, skupaj z znanima Bolaffiom in Hessom. Pozneje enako v Parizu in po zadnji vojni tudi v Ameriki, kjer je postal častni član «Colombian Academy» v St. Louisu. Bil je torej popotniško nastrojen in smo ga zato bolj malo videvali na tržaških razstavah. Ima pa sedanja razstava spominski značaj, ker jo prireja tržaška občina, da tako počasti Del Dragovo umetniško delo, s katerim je delal čast rodnemu mestu na mnogih razstavah po Italiji in drugod. Vse to izvemo v daljšem uvodu večstranskega kataloga. Vendar smo v Trstu videli platna tega mojstra pokrajine in človeškega lika v okusu prehodne dobe v večjem številu šele leta 1952, ko so odprli v prvem nadstropju nove Rossonijeve pasaže veliko umetniško galerijo pod vodstvom slikarja Piera Lucana. Ker se Romeo Del Drago v svoji dolgi slikarski ustvarjalnosti ni bistveno slogovno spreminjal, nam nudijo prikazana olja pokrajin iz vseh delov dežele in države precej točen pojem o njegovem umetniškem gledanju. To je ostajalo vedno zvesto realistično sproščenemu podajanju sveta. Poteze so živahne, a z gotovostjo mojstra položene na platna, ki ponekod spominjajo na ona našega Alberta Sirka. Se pa od njegovih močno ločijo, ko slika v velikih oljih ženski akt in portrete. Ti so bolj umetniški kot pokrajine, ki jih pa doseg.jo, ko jih slika v z azurnimi barvami prekritimi temperami, kot n.pr. v sliki iz Drage in razgledu okoli tržaškega Campo Marzia.

MILKO BAMBIC

«Medicinski profil» vesoljcev

CAPE KENNEDY, julija. — Člani posadke vesoljske ladje «Apollo 11» so opravili pred dvema dnevoma drugi zdravniški pregled. Pred poletom na Luno, ki bo 16. julija, so predvideni trije končni pregledi.

Neila Armstronga, Edwina Aldrina in Michaela Collinsa so zdravniki danes pregledovali in testirali 7 ur. Prvi pregled je bil 16. junija, zadnji pa je napovedan za 11. julij. Namen teh pregledov je izdelati «medicinski profil» vesoljcev, ki ga bodo primerjali s stanjem vesoljcev po poletu, da bi ugotovili, kako je vplivalo bivanje na Luni na človekov organizem.

Slovenija leta 2001

Na začetku 21. stoletja bo Slovenija imela nad dva milijona prebivalcev, točneje okrog 2 milijona 265.000. Ta jugoslovanska republika ima sorazmerno že danes največ «aktivnega» prebivalstva in tako računajo, da bo leta 2000 imela okrog 929.000 zaposlenih, od teh kar 769.000 izven poljedelstva. Obenem to nazadnje pomeni, da bo v nadaljnjih 30. letih v Sloveniji treba «najti», to se pravi ustvariti okrog 220.000 novih delovnih mest, ne upoštevajoč pri tem poljedelstvo.

Če povemo vrhu tega še to, da bo na začetku bodočega stoletja Slovenija malone nekakšen «servis» Jugoslavije in Evrope (transportni, skladiščni, predelovalni, posredniški, trgovinski, turistični ipd.), potem smo v grobih obrisih uspeli prikazati vizijo bodočega gospodarskega in družbenega razvoja najsevernejše jugoslovanske republike tako, kakor ga vidijo in predlagajo strokovnjaki.

Koncepcija dolgoročnega razvoja republike, katere izdelavo je kot eno od osnovnih nalog postavil šesti kongres ZKS, izhaja od tega, da se slovenska ekonomika mora vključiti v gospodarsko «funkcijo» tega dela Evrope, vendar ne kot njen privesek, temveč kot enakopraven partner z možnostmi, ki jih ima na razpolago.

Inštitut za gospodarska raziskovanja v Ljubljani je, razen «delovne osnove» koncepta dolgoročnega gospodarsko-političnega razvoja Slovenije, izdelal tudi nekaj študij o tej temi, ki poleg vrste podatkov vsebuje tudi zanimivo vizionarsko projekcijo. Po ocenah strokovnjakov inštituta je nedvomno na prvem mestu vprašanje zaposlenosti in zaposlovanja. Kot se bo število prebivalstva v nadaljnjih 30. letih povečalo za nad pol milijona ljudi, bo vsekakor, upoštevajoč te demografske in gospodarske dejavnike (predvsem deagrarizacijo), več kot tretjina «novodošlih» iskala zaposlitev izven poljedelstva.

Po drugi strani je poprečna vrednost osnovnih sredstev na zaposlenega znašala l. 1967 70 tisoč novih dinarjev. Potrebna vlaganja v družbene službe in stanovanja pa zahtevajo še 50 tisoč dinarjev na zaposlenega; za vsako delovno mesto v gospodarstvu je, potemtakem, potrebnih 140 000 dinarjev oziroma za vseh 220 tisoč novih delovnih mest okrog 30 milijonov novih dinarjev.

Če gledamo na zaposlenost z drugega zornega kota, prihajajo strokovnjaki do novega zaključka: razvojni proces gre proti intenzivnejšemu zaposlovanju v terciarnih dejavnostih, prav te pa v Sloveniji imajo izredne perspektive. V Sloveniji absorbirajo namreč čedalje več delovne sile, vtem ko je v primarnih dejavnostih spričo modernizacije in mehanizacije «živo delo» vse manj potrebno. Kot predvidevajo bo delež terciarnih dejavnosti v skupnem številu aktivnega prebivalstva Slovenije narastel čez 30 let od sedanjih 17,3 na 30,9 odstotka in, nasprotno, delež primarnih dejavnosti se bo znižal od 36,4 na vsega 20 odstotkov.

Glede na možnosti zaposlovanja, ki so očitno v terciarnih dejavnostih najširše, strokovnjaki opozarjajo tudi na izredno ugoden zemljepisni položaj Slovenije, ki ji omogoča, da te dejavnosti lahko razvije znatno iznad lastnih potreb in da se bo dejansko lahko razvila v nekakšen «servis» tako Jugoslavije kot tudi Evrope.

S tako «formulo» ter osnovnimi koordinatami nadaljnjega gospodarskega družbenega razvoja (ob pripombi, da še vedno obstaja precej odprtih vprašanj in pa vrsta «neznank») so strokovnjaki pravzaprav začeli široko diskusijo o nekem zelo važnem programskem načrtu. Sodeč po zanimanju, ki se kaže v javnosti za doslej ustvarjene materiale in študije, je pričakovati tudi temu ustrezno razpravo, ki jo bodo verjetno kmalu odprli poslanci republiške skupščine.

Nagrajenci Zveze borcev

Predsednik Zveze združenj borcev NOV, Djuro Pucar, je te dni izročil prve diplome in nagrade sklada zveznega odbora ZZB NOB Jugoslavije. Prejeli so jih Branko Čopić, Vlado Malevski, Vladimir Pavšič-Bor, Bogdan Bogdanović, Marijan Detoni, France Mihelič, umetniški ansambel doma JLA iz Beograda, partizanski invalidski pevski zbor iz Ljubljane, Nikola Hercigonja, Vejko Bulajić, Žorž Skrigin, France Štiglic, redakcija «Zbornika dokumentov in podatkov o NOB jugoslovanskih narodov» vojnozgodovinskega inštituta JLA iz Beograda, Mihajlo Apostolski, Pero Morača, dr. Vlado Strugar, uredniki edicije «Sutjeska» — Milinko Đurović, Milisav Petrović in Radomir Petrović — nadalje Mehmud Konjhodžić, dr. Rajko Tomović in dr. Boško Zotović. Nagrade znašajo po 10.000 din. V imenu nagrajencev se je zahvalil Matej Pavšič-Bor.

Arthur Miller za svobodo Grčije

Znani ameriški dramatik Arthur Miller, predstavnik mednarodnega PEN kluba, je prepovedal objavo svojih del v Grčiji.

«Objavljanje mojih del v Grčiji bi ustvarilo napačno podobo o svobodi v državi, katere vlada neusmiljeno tepta pravice svojih državljanov. Ne maram podpirati tega,» je poudaril Arthur Miller v svojem sporočilu.

RADIO TELEVIZIJA

ČETRTEK, 3. JULIJA 1969

TRST A

7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Poročila; 7.30 Jutranja glasba; 11.35 Šopek slovenskih; 11.50 N. Romano in njegov ansambel; 12.00 Beseda in glasba; 12.25 Za vsakogar nekaj; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Tržaški mandolinisti; 17.20 Razkuštrane pesmi; 18.15 Umetnost in prireditve; 18.30 Sodobni ital. skladatelji; 18.50 Jazz; 19.10 Iz mitologije filma; 19.20 Motivi, ki vam ugajajo; 20.00 Šport; 20.35 «Izven časa», enodejanka; 21.15 Orkester in zbor N. Luboffa in R. Conniffa; 22.00 Komorna glasba; 22.20 Zabavna glasba.

TRST

12.05 Plošče; 12.25 Tretja stran; 14.10 Simf. koncert.

KOPER

7.30, 8.30, 12.30, 14.30, 15.30, 17.00 in 20.15 Poročila; 7.40 Glasba za dobro jutro; 9.00 Pod senčnikom; 10.15 Znane popevke; 11.30 Današnji pevci; 12.00 in 12.45 Glasba po željah; 14.35 Danes pojo...; 15.00 Glasba po željah; 16.30 Spored zabavnih melodij; 17.40 Nove plošče; 18.00 Radijski oder; 18.30 Ritmi za mladino; 19.00 in 20.30 Prenos RL, 20.00 Ital. narodne pesmi, 23.10 Plesna glasba; 23.30 Nočni motivi.

NACIONALNI PROGRAM

7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 20.00 Poročila; 8.30 Jutranje pesmi; 9.06 Zvočni trak; 10.05 in 11.08 Ura glasbe; 11.30 Mezzosopranistka M. G. Casula in basist Ivo Vinco; 12.05 Kontrapunkt; 13.20 Preizkušajo se diletanti; 14.45 in 15.13 Plošča za poletje; 17.05 Program za mladino; 19.13 Radijska priredba; 20.15 Iz glasbenih komedij; 21.00 Pianist Nikita Magaloff; 22.00 Sindikalna tribuna.

II. PROGRAM

7.30, 8.30, 13.30, 14.30, 19.30 Poročila; 8.40 Plošča za poletje; 10.00 Radijska priredba; 10.40 Telefonski pogovori; 13.00 Glasbeni spomini; 13.35 Milva; 14.05 Juke box; 15.18 Wolf-Ferrari; 16.00 Popoldanski spored; 18.20 Poljudna enciklopedija; 19.00 Glasbeni program; 20.11 Glasbeno-govorni program; 21.10 Radijska priredba

III. PROGRAM

10.00 Koncert za začetek; 11.15 Boccherinijevi kvinteti; 13.00 Schumann, Schubert in Liszt; 15.30 Koncert za klavir; 16.15 Savagnone: Simfonija; 18.30 Lahka glasba; 18.45 Kulturne aktualnosti; 19.15 Vsakovečerni koncert; 20.15 G. Verdi: «Don Carlos», opera.

FILODIFUZIJA

8.00 Koncert za začetek; 8.45 Rimski-Korsakov in Smetana; 9.40 Sodobna ital. glasba; 10.10 Mozartova sonata; 12.00 Izven programa; 13.00 Schubert, Carissimi, Rameau in Davico.

SLOVENIJA

8.00, 9.00, 13.00, 14.00, 15.00, 20.30 Poročila; 7.50 Danes za vas; 8.45 Informativna oddaja; 9.08 Glasbena matineja; 10.05 Počitniško popotovanje; 10.20 Iz zakladnice resne glasbe; 11.15 Pri vas doma; 12.00 Turistični napotki; 13.10 Opoldanski divertimento; 13.30 Kmetijski nasveti; 13.40 Pesmi jug. narodov; 14.30 Priporočajo vam...; 15.05 Mladina poje; 15.20 Operetne melodije; 16.20 Glasbeni intermezzo; 16.40 Bizet: odlomek iz opere «Carmen»; 17.00 Vsak dan za vas; 18.05 Simfonični koncert; 19.00 Aktualnosti; 19.15 Turizem in glasba; 20.00 Lahko noč, otroci!; 20.15 Pevka Breda Kodela; 21.00 Četrtkov večer domačih pesmi; 22.00 Literarni večer; 22.40 Glasbeni nokturno, 23.15 Pevci zabavne glasbe; 00.05 Literarni nokturno; 00.15 Za dobro voljo.

ITAL. TELEVIZIJA

15.00 Evrovizija. Tenis in kolesarske dirke; 19.15 Kmetijska oddaja; 19.45 Šport in ital. kronike; 20.30 Dnevnik; 21.00 Glasbeni program; 22.00 Sindikalna tribuna; 23.00 Dnevnik.

II. KANAL

18.15 Program za mladino; 21.00 Dnevnik; 21.15 Vecchi mestieri di Roma; 22.00 Znanost in tehnika.

JUG TELEVIZIJA

21.00, 24.10 Poročila; 15.00 Wimbledon: Teniški turnir, 18.45 Tiktak: Črnošolec; 19.00 Zapojte z nami: Robert Schumann; 19.15 Narodna obramba; 19.45 Film; 20.45 Cikcak; 21.35 A. Marodič: Samomorilci so med nami; 22.25 Jugoslovansko slikarstvo in grafika v letih 1929-1950; 23.10 Orion — film.

HOROSKOP

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Ni nujno, da veliki napori prinesejo velik dobiček. Neki vaš prijatelj se bo znašel v težavah.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Ne računajte s srečo, pač pa žavihajte rokave. V družini ali v družbi bo vladal navidezen mir.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) Včasih si privoščite tudi kaj takega, kar ni povsem v soglasju z določenimi normami. Ljubosumni boste.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Če vi ne prenesete neutemeljenih kritik, zakaj bi jih morali prenesti drugi. Popustljivi bodite.

LEV (od 23.7. do 22.8.) Ne računajte, da vam bodo v težavah priskočili na pomoč tisti, ki ste jim kako zagodli. Le mirno kri.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Prenaglo porušite mostove za seboj in to vam tudi škoduje. Neka oseba bi se rada z vami spoznala.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Nekoliko neodločni boste in to bo škodovalo vašim poslovnim uspehom. Izboljšalo se bo vzdušje v družini.

ŠKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Odnosi v družbi se bodo uravnali, vendar boste morali nekaj popustiti. Ne bodite ljubosumni.

STRELEC (od 22.11 do 20.12.) Zelo miren dan brez presenečenj, zato pa tudi dolgočasen. Srečali se boste z nekom in ne bo vam prijetno.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Čutite se sicer varne, pa ni vse tako Tudi v družini ali v odnosih z ljubljeno osebo ne bo vse gladko.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Če ne boste znali pravilno ravnati s sodelavci, se jim boste odtujili, seveda v lastno škodo. Nemirni boste.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Prijetno razpoloženje, ki vas bo podžgalo, da boste bolj delavni.

Vreme včeraj: Najvišja temperatura 26,2, najnižja 17,1, ob 19. uri 24.6 stop., zračni tlak 1017,9 stalen, veter 11 km zahodnik, vlaga 45 odst., nebo 3/10 pooblačeno, morje rahlo razgibano, temper. morja 23,3 stop.

Tržaški dnevnik

Danes, ČETRTEK, 3. julija
NADA
Sonce vzide ob 5,20 in zatone ob 20,57 — Dolžina dneva 15,37 — Luna vzide ob 23,41 in zatone ob 9,35
Jutri, PETEK, 4. julija
UROŠ

PRED GLASOVANJEM NA ZADNJI SEJI OBČINSKEGA SVETA

KAKO SO PREDSTAVNIKI SKUPIN OCENILI NOV REGULACIJSKI NAČRT

Skoraj soglasna sodba, da ima načrt lahko samo prehodni značaj

Včeraj smo poročali o odobritvi tržaškega splošnega regulacijskega načrta. Zaradi pomanjkanja prostora smo pustili glasovalne izjave predstavnikov posameznih skupin in smo se omejili na odgovor župana ter na izvleček dveh resolucij, ki sta bili sprejeti pred odobritvijo regulacijskega načrta.

Prvi je podal svojo glasovalno izjavo indipendentistični svetovalec Taddeo, ki je dejal, da se bo njegova skupina vzdržala glasovanja zato, ker regulacijski načrt omejuje gradbene možnosti mesta in je njegov namen, kot je bilo to storjeno že ob drugih priložnostih, da se onemogoči Trstu vsak razvoj. Poleg tega pa, je dejal Taddeo, regulacijski načrt določa nekatere izjeme na gradbenem področju, ki so v korist ene ali druge zainteresirane skupine. Te koristi pa so tuje tržaškemu prebivalstvu in Trstu na sploh.

Republikanec Fragiacomo je med drugim izjavil, da je splošni regulacijski načrt izraz napovedane politične obveznosti leve sredine, določa ohranitev področij, ki bodo namenjena gostim gradnjam, ohranja sedanja področja za industrijske gradnje in predvideva druge za morebitne potrebe, ter zagotavlja uresničitev predvidenih potrebnih infrastruktur.

Potem ko je omenil gospodarsko krizo, ki jo sedaj preživlja mesto in ugotovil, da ima Trst vse možnosti, da se v bodoče gospodarsko razvije, je izjavil, da bosta svetovalca PRI glasovala za predložen regulacijski načrt.

Daljšo glasovalno izjavo je imel svetovalec Slovenske skupnosti dr. Dolhar, ki je najprej dejal, da bo glasoval za nov regulacijski načrt. Dolhar je poudaril, da je Slovenska skupnost še posebno proučila tisti del regulacijskega načrta, ki se nanaša na Kras in ki ima velik del slovenskega prebivalstva. Ugotovil je, da bo regulacijski načrt nekatere občane zadovoljil, druge pa ne. Toda slovensko prebivalstvo bo hudo prizadeto zaradi gradbenih omejitev, ki jih določa regulacijski načrt. Zato je svetovalec Dolhar priporočil občinskemu odboru, naj poskrbi, da bodo čimprej sprejeti zadevni ukrepi z izdelavo podrobnostnega regulacijskega načrta za kraško področje, ki mora odpraviti sedanje stroge omejitve.

V tej zvezi je Dolhar poudaril tudi potrebo po večji obveznosti občinske uprave na področju kmetijstva. V zvezi z določitvijo 300 milijonov lir v petletnem upravnem načrtu občinske uprave za kmetijstvo, je svetovalec poudaril, da bo morala občina te denar porabiti za gradnjo novih poljskih poti, za napeljavo vode in za druge pobude v korist kmetom. Kraško področje, je dejal Dolhar, je treba ovrednotiti, da ne bo propadlo in da se bo vključilo v splošni razvoj tržaške občine.

Nato je Dolhar opozoril, da bo prepoved gradenj na Krasu v tržaški občini trajala od dve do tri leta. Poleg tega pa se prebivalstvo pritožuje, da občinska uprava stalno zavrača tudi načrte za obnovitev starih stanovanjskih hiš, tako da se dogaja, da imajo včasih ljudje lepši hlev kot stanovanje zaradi zavrnitve načrtov o obnovitvi hiše.

Socialist Cesare je izrazil zadovoljstvo nad dejstvom, da se bodo nekatere svetovalske skupine vzdržale glasovanja, kar dokazuje, da se uveljavlja politika odprtja občinske uprave. Glede regulacijskega načrta je Cesare dejal, da je ta prehodnega značaja in je zato potrebno, da občinski odbor poskrbi za bolj demokratično novo sestavo občinske gradbene komisije, kakor tudi za ustrezne ukrepe, da se bodo čimprej izvajale vse določbe novega regulacijskega načrta.

Za komuniste je govoril načelnik skupine Rossetti, ki je najprej ponovil kritike, ki so jih komunisti izrekli že na račun izvirnega regulacijskega načrta ob razpravi leta 1965, ko so ga ocenili za nepримernega in izredno pomanjkljivega. Rossetti je nato ugotovil, da se je tudi župan prepričal, da so bile te kritike upravičene, da pa je treba ponovno poudariti, da je bil izvirni regulacijski načrt namenoma tako sestavljen.

Nato je Rossetti poudaril, da deželna uprava ni zavrnila predloženega regulacijskega načrta zato, da političnо podpre odbor leve sredine. Toda popravki, ki jih je vnesel deželni odbor za urbanistiko, je dejal Rossetti, so samo potrdili stališče komunistov. Kljub tem popravkom pa je regulacijski načrt, ki ga odbor daje na glasovanje, še vedno zgrešen in ne rešuje osnovnih urbanističnih vprašanj mesta in okolice. Rossetti je nato izjavil, da se bo komunistična skupina vzdržala glasovanja.

Potem ko sta spregovorila še misovec Morelli in liberalec Morpurgo, ki sta izjavila, da bosta njuni skupini glasovali proti, je svetovalec Monfalcon (PSIUP) izjavil, da se bo vzdržal glasovanja, hkrati pa je izjavil, da obe resoluciji in odgovor župana na kritike opozicije, ne povedo nič novega. Nov regulacijski načrt, je dejal Monfalcon, je nekaka zmes med starim načrtom, deželnimi popravki in protipredlogi občinskega odbora, ki pa ne more zadovoljiti in zadostiti nujnim urbanističnim potrebam mesta. Zato ta načrt ne daje nobenega jamstva za bodoči gospodarski napredek mesta, marveč samo rešuje ugled občinske uprave.

Zadnji je govoril vodja demokristjanske skupine Rinaldi, ki je dejal, da mesto potrebuje nov regulacijski načrt, ki ne sme prejudicirati ostalih urbanističnih instrumentov. Nov regulacijski načrt je predhodnega značaja in kljub temu jamči razvoj mesta, saj predvideva gradbena področja za naselitev 100.000 novih prebivalcev v tržaški občini.

VELIKA MATURA NA SLOVENSKIH SREDNJIH ŠOLAH

Po opravljenih pismenih nalogah ustni izpiti v obliki razgovora

Za ustni del izpitov so pred novo preizkušnjo tako kandidati kot izpraševalci «Klasiki» so včeraj prevajali iz latinščine, «znanstveniki» in «učiteljiščniki» so pisali nalogo iz matematike, «trgovci» pa iz knjigovodstva

Pismeni del zrelostnih izpitov se je včeraj zaključil z nalogami, ki so bile specifične za smer posameznih šol. Maturanti sedaj pričakujejo z radovednostjo in vznemirjenjem ustni del izpitov, ki je največja novost letošnje mature. Tu ne gre več za pravo izpraševanje, ampak za razgovor, ki naj bi potekal v mirnem vzdušju in z razumevanjem profesorjev, ki naj bi ne skušali zalotiti dijaka v šibkih točkah, ampak razumeti njegovo osebnost in izraziti sodbo o kandidatovi zrelosti. Pri tem naj bi jim pomagala dijakova razvojna pot skozi leta šolanja, zaključna sodba razrednih profesorjev in izpiti pred komisijo.

Do lanskega leta je končno sodbo izrazila le zunanja komisija, ki se je ozirala, ali pa tudi ne, na prejšnje dijakove ocene. Letošnji izpiti se ne naslanjajo več na kvantiteto osvojenega znanja pač pa bolj na kvaliteto in osebno zanimanje. Za ustni del izpitov so namreč dijaki lahko izbirali predmet, ki jim je najbolj pri srcu in tega lahko komisija poveže z drugim iz vnaprej določene skupine predmetov.

Nedvomno je taka matura korak naprej v razvoju italijanskega šolstva, vendar moramo pomisliti tudi na dejstvo, da izhajajo kandidati, ki polagajo zrelostne izpite na nov način, iz šole, ki se ravna po zastarelih nocionističnih programih. Tudi profesorji se bodo morali s svoje strani potruditi, da se kar najbolje vživijo v novega duha letošnje mature, da se bo ta tudi v praksi pokazala napredna in ne bo ostala kot novost le na papirju.

Rezultat reforme bo seveda znan šele po ustnih izpitih, ki se bodo začeli v soboto petega julija.

Kar se tiče včerajšnjih nalog so na klasičnem liceju pisali prevod iz latinščine po tekstu:

DE POESI

Multos, iuvenes, carmen decepit. Nam ut quisque versum pedibus instruxit sensumque tenerиorem verborum ambitu intexuit, putavit se continuo in Heliconem venisse. Ceterum neque generosior spiritus vanitatem amat, neque concipere aut edere partum mens potest nisi ingenti flumine litterarum inundata. Refugiendum est ab omni verborum, ut ita dicam, vilitate et sumendae voces a plebe summotae, ut fiat «odi profanum vulgus et arceo». Praeterea curandum est ne sententiae emineant extra corpus orationis expressae, sed intexto vestibus colore niteant. Homerus testis et lyrici, romanusque Vergilius et Horatii curiosa felicitas. Ceteri enim aut non viderunt viam quae iretur ad carmen, aut visam timuerunt calcare. Ecce belli civilis ingens opus quisquis attigerit nisi plenus litteris, sub onere labetur. Nom enim res gestae versibus comprehendendae sunt, quod longae mellus historici faciunt, sed per ambages deorumque ministeria praecipitandus est liber spiritus, ut potius furentis animi vaticinatio appareat quam religiosae orationis sub testibus fides.

Maturantje znanstvenega liceja in učiteljišča so morali pokazati svoje znanje iz matematike. Na trgovski akademiji so pisali nalogo iz knjigovodstva.

Bodoči knjigovodje so morali slediti dejavnosti nekega zasebnega podjetnika, edinega lastnika svoje družbe, ki je sklenil dogovor z drugo osebo o ustanovitvi nove, javne trgovinske družbe, kateri je kot svoj delež prispeval čisto imetje svojega podjetja. V bistvu gre torej za cesijo, za kar so morali dijaki najprej izračunati čisto knjigovodsko vrednost amortiziranih premoženjskih delov in določiti čisto glavnico, ki bo v novi družbi priznana prvemu podjetniku.

Ob branju naslovov predvčerajšnjih literarnih nalog nas je predvsem presenetilo to, da so teme obravnavale predvsem problematiko italijanske družbe in literature, niso se pa dotaknile Slovencev in slovenskih pisateljev, kar bi bilo pravično za objektiven pogled na zrelost naših dijakov, ki so se oblikovali ob kulturi dveh narodov: svojega in italijanskega.

Jelka Daneu

J. Vipotnik v Trstu

Včeraj sta prispela v Trst predsednik republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije tovariš Janez Vipotnik ter načelnica komisije za manjšinska in izseljeniška vprašanja pri SZDL Slovenije tovarišica Majda Bojc, ki sta se v prijateljskem razgovoru zadržala z uredniki Primorskega dnevnika in s člani predsedstva SKGZ. Ogledala sta si prostore Slovenskega kluba ter Kmečke zveze. Danes se bosta odpeljala v Gorico in se srečala s tamkajšnjimi predstavniki SKGZ.

Delo deželnih komisij

Četrta stalna komisija deželnega sveta je z večino glasov (komunisti so se vzdržali) odobrila zakonski osnutek deželnega odbora, ki določa «prispevke občinam in občinskim konzorcijem za gradnjo infrastruktur za namestitev novih industrijskih obratov». Zakonski osnutek določa, da bo deželna uprava v ta namen dala 100 milijonov lir letno za finančna leta 1969-1988. Ti prispevki bodo dani občinam ali občinskim konzorcijem največ 6 odst. na ugotovljene stroške za gradnjo javnih infrastruktur za dobo 20 let. Deželna uprava želi s tem zakonom podpreti pobude na industrijskem področju, zlasti pa še občine, ki so mnogokrat v težavah glede gradnje potrebnih infrastruktur.

SKLEPI DEŽELNEGA ODBORA

Študija o pomorskih povezavah z velikimi prometnimi žilami

Študija naj bi določila kakšne nove ceste in železniške infrastrukture potrebuje Trst - Deželni prispevki za melioracije

Na torkovi seji deželnega odbora je bil na predlog odbornika za kmetijstvo Comellija sprejet sklep o razdelitvi skoraj milijarde lir, ki jih je ministrstvo za kmetijstvo nakazalo deželni upravi na osnovi vsedržavnega zakona štev. 632 iz leta 1967. Prispevek je namenjen za posege v zvezi z obrambo proti poplavam, za obnovitev valolomov ob morski obali in za ureditev vodnih tokov v zvezi z melioracijskimi deli.

Deželno ravnateljstvo za kmetijstvo je s odelovanjem konzorcijev za melioracije že sestavilo program za razdelitev 933 milijonov lir prispevka, ki je bil takole razdeljen med štiri konzorcije, katerim bodo zaupali dela: 760 milijonov lir konzorciju za melioracije Spodnje Furlanije; 33.100.000 lir konzorciju za melioracije «Cellina-Meduna»; 60 milijonov lir konzorciju «Rotta-Primero» in 80 milijonov lir konzorciju «Brancolo».

Poleg tega je deželni odbor na predlog odbornika Comellija odobril važne ukrepe v korist kmetijstva v okviru deželnega zakona štev. 18. Deželno ravnateljstvo za kmetijstvo bo uporabilo 350 milijonov lir deželnega prispevka za razna melioracijska dela (napeljave in dobava vode za namakanje, posodobljenje kanalov in drugih namakalnih naprav ter razširitev vodnega namakalnega omrežja in gradnja artezijanskih vodnjakov). Dela in denar so razdelili na štiri omenjene konzorcije, ki bodo dobili: konzorcij «Cellina-Meduna» 136 milijonov 500.000 lir; konzorcij za kmetijski razvoj Spodnje Furlanije 54 milijonov 600.000 lir; konzorcij «Stradalta» 50 milijonov 50.000 lir in konzorcij Krminsko-gradiščanskega polja 108 milijonov 850.000 lir.

Nato je deželni odbor na predlog odbornika za načrtovanje odobril sklep, s katerim deželna uprava pooblašča tržaško pokrajinsko upravo, da izvede študijo, na osnovi katere naj bi ugotovili možnosti pomorskih povezav tržaškega pristanišča z velikimi prometnimi žilami. Študija naj bi določila kakšne nove cestne in železniške infrastrukture potrebuje Trst za čimboljše povezave tržaškega pristaniškega in industrijskega področja s svojim zaledjem. V tej zvezi naj bi proučili predvsem splošni avtomobilski promet in sicer pristaniški promet s tovornjaki, industrijski, turistični in ves ostali promet s sosednimi kraji. Poleg tega pa bo študija izdelala tudi predviden pristaniški promet v letu 1988 ter ugotovila gibanje prometa v preteklih letih.

Odbornik za šolstvo Giust pa je predložil v odobritev sklep v okviru deželnih zakonov 22 in 24, ki se nanašajo na večletne prispevke do največ 35 let v višini 6 odstotkov za priznane in odobrene stroške v korist pokrajinskih, občinskih in drugih krajevnih ustanov, ki imajo v načrtu razširitev, izpopolnitev ali preureditev poslopij strokovnih tehničnih zavodov in otroških vrtcev. V ta namen so bili odobreni prispevki za nad 60 milijonov lir.

Danes, 3. julija ob 20.30, bo na trgu v Boljuncu javen shod komunistične partije o sedanjem političnem položaju in gospodarstvu Trsta ter delavskih borbah. Govorila bosta dolinski župan Dušan Lovriha in član Federalnega komiteja Marij Jurisevic.

Podobno zborovanje bo v Ricmanjih jutri, 4. julija ob 20.30. Govoril bo Dušan Lovriha.

Smrt Trebenca zaradi srčne kapi

V splošni bolnišnici je včeraj zvečer ob 20.15 preminil zaradi srčne kapi 70-letni čevljar Ivan Čuk iz Trebč št. 190. Moškega so okrog 16. ure popoldne pripeljali z rešilnim avtom Rdečega križa v bolnišnico, ker ga je nenadoma obšla slabost, ko je popravljal strehо svoje hiše. Njegovo zdravstveno stanje pa se je neprenehoma slabšalo in vsa zdravniška nega je bila zaman. Pokojnikovo truplo so po ugotovitvi smrti prenesli v tržaško mrtvašnico, kjer je na razpolago sodnim oblastem.

ČEPRAV ŠE NI NASTOPILA NAJHUJŠA VROČINA

OSKRBA MESTA Z VODO VEDNO BOLJ KRITIČNA

Omejitve so sedaj po rajonih, verjetno pa bodo potrebni strožji ukrepi

Vprašanje vode je spet začelo zaskrbljati mestne upravitelje, čeprav k sreči še niso nastopili najbolj vroči dnevi. Ukrepi, ki so jih podvzeli pri Acegatu imajo po eni strani namen, da omejijo potrošnjo že sedaj, po drugi strani pa, da privadijo meščane na še hujše čase, ki bodo prav gotovo nastopili.

Omejevanje dobave vode je urejeno po posameznih mestnih predelih, vendar brez vnaprejšnjega najavljanja, da se prepreči, da bi ljudje delali zaloge, kar bi bistveno zmanjšalo učinkovitost ukrepa. Predvčerajšnjim so bili prizadeti v Rojanu, v prejšnjih dnevih v Barkovljah in na Greti, v višjih stanovanjih pri Sv. Jakobu pa je kriza skoraj dnevna. Kljub temu pa je Acegat poskrbel, da je na področju celotnega omrežja dobava vode normalna vsaj od 6.30 do 9. ter od 18. do 20.30.

Sedanja potrošnja vode se giblje na meji maksimalne zmogljivosti vodovoda. Preteklo soboto smo porabili 137.300 kub. metrov vode, v nedeljo 130.000 kub. m v ponedeljek že 144.000 kub. m in v torek celo nekaj tisoč kub. m več kar že presega normalno maksimalno zmogljivost. Če pa bo nastopila vročina okrog 30 stopinj, potem se bo poraba seveda dvignila in takrat bodo potrebni mnogo bolj ostri ukrepi.

Vsakoletno ponavljanje kritičnih obdobij v poletnih mesecih postavlja seveda še bolj v ospredje nujnost pospešitve birokratskega postopka za odobritev financiranja novega podmorskega vodovoda. Pravijo, da bi se dela mogla začeti v teku dveh mesecev, samo postavljanje cevi na morsko dno pa bo zahtevalo najmanj 50 delovnih dni. Pripravljalna dela so se meditem že začela, toda vodovod za letošnje poletje še ne bo nared in bomo zato morali pač računati z verjetnostjo še ostrejših varčevalnih ukrepov z vodo.

Z VČERAJŠNJE SEJE DEŽELNEGA SVETA

Odobren zakon o finansiranju zavodov za defektno mladino

Novi zakon pooblašča deželno upravo, da dodeli pokrajinskim upravam 450 milijonov lir za vsako finančno leto 1969, 1970 in 1971, za letošnje leto pa še dodatni znesek 100 milijonov lir

Deželni svet je na svoji včerajšnji seji odobril zakon o ponovnem finansiranju in spremembah deželnega zakona št. 22 od 18. avgusta 1966 glede prispevkov dežele pokrajinskim upravam za ustanovitev zdravstvenih in psihopedagoških zavodov za defektno mladino. Novi zakon pooblašča deželno upravo, da dodeli pokrajinskim upravam 450 milijonov lir za vsako finančno leto 1969, 1970 in 1971. Za letošnje leto je dovoljen še dodatni izdatek 100 milijonov lir.

Prispevki bodo lahko dodeljeni za ustanovitev, razširitev in okrepitev ter vzdrževanje zdravstveno-psihopedagoških centrov in zavodov, ki skrbijo za preventivne ukrepe, diagnozo, zdravstveno oskrbo in rehabilitacijo psihično in fizično defektne mladine, za sprejem v omenjene zavode zapuščene ali siromašne defektne mladine, za ustanovitev in vzdrževanje posebnih strokovnih in šolskih tečajev za defektno mladino.

Deželna svetovalka Emma Pittino (KD) je v svojem poročilu pripomnila, da je deželni zakon št. 22 določal prispevek pokrajinam v znesku 200 milijonov lir za vsako finančno leto od 1966 do 1968 in da so prizadete družine ter krajevne ustanove z velikim zadovoljstvom pozdravile pobudo dežele. Pokrajinske uprave, spričo razmer in potreb, so zahtevale večje prispevke. Zato je bila z deželnim zakonom št. 15 od 11. 3. 1968 dodeljena še vsota 100 milijonov lir za finančno leto 1968 in je bil predložen sedanji popravek zakona z večjimi dotacijami. Med diskusijo o predlogu za spremembo zakona so nekateri svetovalci poudarili potrebo, da deželna uprava posreduje pri pokrajinskih upravah za ustanovitev primernih zavodov za defektno mladino na področju naše dežele.

Za spremembo zakona in dodelitev prispevkov pokrajinskim upravam so glasovali svetovalci vseh skupin, razen svetovalcev PSI UP, ki so se vzdržali. Predstavnik psiupovske skupine je v glasovalni izjavi poudaril, da se bo njegova skupina vzdržala, ker predloženi zakon in ukrepi ne ustrezajo potrebam prizadete mladine in družin, ker se še nadaljuje po poti dobrodelnih posegov, namesto učinkovitih ukrepov s perspektivnim načrtom.

Pittino (KD) je izjavila, da so bili doseženi že s prvimi posegi zadovoljivi uspehi, ki so spodbudili pokrajinske uprave ter vzbudili tudi večje zanimanje javnosti za ta resen socialni problem.

Bergomas (KPI) je dejal, da se v glavnem strinja z novim predlogom, da pa bi bile potrebne še druge spremembe in dopolnila. Novi predpisi, je pripomnil, so pomanjkljivi zlasti glede preprečevalnih ukrepov. Razen tega nimamo še jasne in popolne slike o dejanskem stanju, o številu defektne mladine, o ustanovah in napravah. Dežela ne bi smela skrbeti samo za finansiranje, ampak bi morala tudi poskrbeti za koordinacijo skupnih naporov. Rizzi (PSIUP) je izrazil razne pomisleke in očital deželni upravi, da nima jasnega načrta, da so posegi fragmentarni in zato ne dovolj učinkoviti. Ramani (KD) je poudaril, da je treba tudi v tem pogledu posvečati največjo skrb preventivnim ukrepom. Večkrat se namreč zgodi, da ima otrok resne posledice in da je nato otežkočeno zdravljenje, ker se zanemarijo ukrepi, zdravniški pregledi, pravočasno zdravljenje. Potrebna je tudi vzgoja staršev, ki imajo večkrat starinske predsodke, ki se sramujejo, če imajo defektnega otroka. Schiavi (MF) je dejal, da je skrb za defektno mladino dolžnost družbe. Pripomnil je, da je treba pomisliti tudi na družine in otroke emigrantov, ki glede tega nimajo nobene podpore in so prepuščeni sami sebi.

Odbornik za zdravstvo Devetag (PSI) je izrazil zadovoljstvo, da je deželni svet ugodno sprejel predloženi predlog. Poudaril je, da deželna uprava daje veliko važnost problemom in higieni. Rekel je, da v naši deželi ni nevarnosti groznih primerov, ki so jih odkrili v Toskani in južni Italiji, ker so pokrajinski zdravniki pregledali in nadzorujejo vse take zavode. Priznal je, da so nekateri ukrepi še nezadostni in fragmentarni, in poudaril nujnost načrtnega delovanja ter propagande in obveščanja javnosti.

Danes bo deželni svet razpravljal o predlogu zakona za dopolnitev deželnega zakona št. 33 od 29. 12. 1965 glede prispevkov prizadetim kmetovalcem zaradi toče in drugih vremenskih nezgod.

Vladni komisar prefekt dr. Cappellini je včeraj sprejel na vljudnostni obisk novega predsednika IACP dr. Luigija Stasija.

Pismo uredništvu

Vrtnarice na slovenskih otroških vrtcih

Spoštovano uredništvo, prosim Vas, da objavite naslednje moje misli o vprašanju, ki je za nas Slovence zelo važno.

Otrok se sreča prvič izven domačega družinskega okolja z zunanjim svetom v otroškem vrtcu. Ta prvi stik je za otrokovo nadaljnjo vzgojo in življenje zelo važen, ker pusti v otrokovi notranjosti neizbrisen spomin, ki se prav gotovo odraža tudi v njegovi bodoči vzgoji in mišljenju.

Zato je razumljivo, da bi moralo biti slovenski javnosti zelo pri srcu vprašanje slovenskih vrtcev in bi ji ne smelo biti vseeno, kako vzgajajo slovenskega otroka v otroškem vrtcu, kakor ji ni vseeno, kakšna je vzgoja na osnovni in na srednji šoli.

Vrtec bi moral biti najvažnejši zarodek za slovenske osnovne šole, vendar se večkrat dogaja, da ni tako in da marsikateri otrok iz slovenskega otroškega vrtca zaide na italijansko osnovno šolo. Večkrat prav zato, ker mu otroški vrtec ni dal tega, kar upravičeno pričakuje slovenska javnost.

Na žalost moramo ugotoviti, da se razne slovenske kulturne in prosvetne organizacije še vse premalo zanimajo za problematiko otroških vrtcev in primerno vzgojo ter pripravo vrtnaric tudi v slovenskem duhu. Res je, da se je sicer v zadnjem času nekoliko zanimal za vrtnarice vsaj Sindikat slovenske šole. Vendar je po našem mnenju to še vse premalo, kajti za otroške vrtce bi se morala bolj zanimati vsa slovenska javnost in pritegniti v kulturno življenje naše skupnosti tudi vrtnarice, ki životarijo nekako na robu vsega našega kulturnega življenja.

Sledi podpis

NA TRŽAŠKI UNIVERZI

Okrogla miza o izkušnjah industrijskega spodbujanja

Sodelovali bodo strokovnjaki s tega področja, uvodno besedo pa bo imel prof. Calzolari s tržaške univerze

V avli G. Venezian tržaške univerze na Trgu Evropa 1 bo 8. t.m. ob 9.30 zanimiva okrogla miza o temi «Instrumenti in izkušnje industrijskega spodbujanja».

Okrogla miza se bo začela s pozdravom predsednika finančne družbe Friulia dr. Fabrizia Malipiera ter z uvodnim govorom prof. Claudia Calzolarija, ki bo tudi vodil diskusijo. Sledila bodo poročila udeležencev okrogle mize, na kar bodo prišla na vrsto vprašanja in opombe občinstva, popoldne pa bodo poročevalci ponovno povzeli besedo za eventualne povzetke. Poleg predstojnika fakultete za gospodarstvo in trgovino tržaške univerze prof. Calzolarija, bodo za okrogio mizo sodelovali še:

inž. F. Bernstein, glavni direktor zavoda za pomoč pri razvoju Juga (IAMS)v Rimu s temo: «Koordinirana tehnična pomoč na ravni podjetij in med podjetji s posebnim poudarkom na podjetniškem formiranju»; inž. G. Bettini, glavni direktor deželne finančne družbe Friulia v Trstu s temo: «Soudeležba pri kapitalu podjetij in namestitev podjetij kot instrumentov industrijskega spodbujanja v deželnem merilu»; M. F. Bienabe, glavni direktor družbe za razvoj jugozahodnega področja iz Bordeauxa s temo: «Smotri, ki jih zasleduje ta družba in glavni tipi posegov. Tehnično ekonomski aspekti «Credit-bail immobilier» s posebnim ozirom na cilje in operativne oblike SICOMI»; dr. G. Driussi, glavni direktor instituta za srednje kredite Furlanije iz Vidma s temo: «Industrijski srednjeročni kredit v deželnem merilu. Izkušnje Inštituta za srednje kredite Furlanije»; M. Y. Gamelin iz Pariza s temo: «Funkcije, ki jih opravlja Société Centrale pour l'Equipement du Territoire iz Pariza. Vzorec teritorialne ureditve za industrijske namestitve na deželni ravni»; prof. O. Rondini, profesor tehnične industrije na tržaški univerzi s temo: «Trgovska živahnost in sposobnost tehnološkega obnavljanja v proizvodnji kot predpogoj veljavnosti spodbujajočih pobud»; inž. P. Sodini, načelnik oddelka za industrijska področja in središča bigajne za Jug iz Rima s temo: «Merila za področno urejevanje con za industrijske koncentracije in izkušnje aktivnosti v zadnjih 10 letih na italijanskem Jugu»; M. B. C. Syrett, iz Velike Britanije s temo: «Sistem industrijskega spodbujanja v Veliki Britaniji (zgodovinski pregled) s posebnim ozirom na prednostne izkušnje, ki so bile tam realizirane na področju nepremičninskega leasinga».

Jutri prvi nastop madžarskega baleta

Izreden uspeh, ki ga je dosegel na «Gledališkem poletju 1969» v Veroni s štirimi zaporednimi nastopi pred polnoštevilnim občinstvom, predstavlja prav gotovo odlično legitimacio za «Veliki madžarski nacionalni balet», ki bo jutri in v soboto nastopil na Gradu Sv. Justa pod pokroviteljstvom Avtonomne letoviščarske in turistične ustanove.

Naziv «Veliki balet» ni povsem točen, ker gre v bistvu sa harmonični sestav treh ločenih madžarskih skupin: zbora, baleta in ciganskega orkestra z godalnimi inštrumenti pod vodstvom virtuoza, prvega violinista Lazsla Berkija. Zaradi tega se bodo na grajskem dvorišču izmenjavali, pa tudi zlivali v en sam harmoničem splet, vsi ti trije ansambli s pestrimi nošami iz različnih madžarskih predelov in bogatim plesnim in pevskim izborom iz folklornega zaklada, ki je med najbogatejšimi na svetu.

V baletnem zboru nastopajo solisti kot so Sandor Sajti, Zoltan Uraj, Istvan Kiss, Mihaly Zaeli, Anna Szako, Maria Laczko, Erszebet Nagy in Peter Ince, ki slovijo po vsem svetu; v zboru nastopajo pevci izrednih glasovnih kvalitet, med katerimi izstopa tenorist Istvan Roka, orkester pa sestavljajo sami mojstri ciganskih melodij, violinski virtuozi in izvajalci na drugih tradicionalnih glasbilih.

Prodaja vstopnic se nadaljuje v Galeriji Protti (tel. 36372), oba večera ko bosta predstavi, pa tudi pri blagajni Grada Sv. Justa. Na grad in nazaj bodo vozili posebni avtobusi s Trga Goldoni.

ZVEZA PARTIZANOV — ANPI OPČINE

vljudno vabi na

IV. partizanski tabor

ki bo v nedeljo, 6. julija v prosvetnem domu

Ob 10. uri otvoritev razstave slik iz NOB.

Nadaljevanje programa bo ob 16. uri s kulturno zabavnimi točkami.

Nastopili bodo: ansambel «Veseli kosci» iz Ljubljane, godba na pihala «Kras» iz Doberdoba, pevski zbor «Vasilij Mirk» s Proseka - Kontovela.
Sledila bo plesna zabava do 24. ure.
Igrali bodo «Veseli kosci».

POSKRBLJENO BO Z DOBRO ZALOŽENIMI KIOSKI

Gledališča

V Rimskem gledališču danes ponovitev Plautove komedije «Amfitruo». Če bi vreme ne bilo ugodno, bo predstava na odru Avditorija. Tudi za to predstavo bodo imeli abonenti na gledališko sezono 1968-69 popust pri vstopnini. Prodaja vstopnic v glavni prodajalni v Pasaži Protti (tel. 36-372 in 38-547).

Kino

PARK MIRAMARSKEGA GRADU: «Luči in zvoki». Ob 21.30 «Maximilian of Mexico» v angleščini; ob 22.45 «Massimiliano e Carlotta» v italijanščini. Avtobus «M» vozi iz Barkovelj, postajališče tramvaja «6» in od Miramara pred in po predstavi.

* * *

Grad Sv. Justa. Jutri, 4. in v soboto 5. julija ob 21.15 otvoritveni predstavi sezone 1969 na dvorišču «delle Milizie» v organizaciji Avtonomne letoviščarske in turistične ustanove. Nastopil bo «Veliki narodni madžarski balet», skupno 130 izvajalcev, plesalcev, članov zbora in ciganskega orkestra. Prodaja vstopnic pri centralni blagajni UTAT (Galerija Protti, tel. 36372).

* * *

Nazionale 16.00 «Agente 007, si vive solo due volte». Sean Connery, Technicolor.
Grattacielo 16.00 «Uno sporco contratto». Jim Coburn, Panavision, Color de Luxe. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Fenice 16.00 «Trafficanti del piacere». Vince Edwards, Judy Geeson, Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Eden 16.00 «Il circo». Charlie Chaplin.
Excelsior 16.00 «Il morto mettetelo sul conto». Jean Lefevre, Maria Latour.
Ritz 16.30 «Attentato al pudore». Technicolor.
Filodrammatico 16.30 «Il fantasma di Londra». E. Fuchsberger. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Alabarda 16.30 «L'assassino ha le ore contate». Margaret Lee, Klaus Kinski. Technicolor.
Aurora 16.30 «L'ora delle pistole». Technicolor.
Cristallo 16.30 «Vergogna schifosi!» Lino Capolicchio, Marilia Branco, R. Bisacco, Daniela Sola. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Capitol 16.00 «Teorema». Silvana Mangano, Terence Stampf. Prepovedano mladini pod 18. letom.
Impero 16.30 «Uno sconosciuto in casa». Technicolor. Prepovedano mladini pod 14. letom.
Vittorio Veneto 17.00 «La brigata del diavolo». William Holden, Clift Robertson. Technicolor. Zadnji dan.
Astra 16.30 «La rivolta degli schiavi». Technicolor.
Ideale 16.30 «Marte, Dio della guerra». Roger Browne, Jackie Lane, Linda Sini. Cinemascope - Technicolor.
Abbazia 16,30 «Dodici donne d'oro». Tony Kendall, Pat Harr's. Technicolor.

KINO «IRIS» PROSEK

danes ob 19.30 barvni dramatični film:
PASSO FALSO
Igrajo: M. Caine, G. Ralli, E. Portman. — Mladini pod 18. letom prepovedan vstop.

KINO NA OPČINAH

danes ob 18. uri barvni vohunski film:
DOSSIER MAROCCO 7
Igrajo: Elsa Martinelli, Gene Parry i. d.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)

All'Alabarda, Istrska ul. 7, Al Galeno Ul. S. Cilino 36, De Leitenburg, Trg S. Giovanni 5, Mizzan, Trg Venezia 2.

NOČNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)

Barbo Carniel, Trg Garibaldi 4, Giusti, Ul. Bonomea 93, Godina Al'IGEA, Ul. Ginnastica 6, G. Papa, Ul. Felluga 46.

KASTA

KASTA priredi v soboto, 5. julija v nabrežinskem portiču nočno kopanje s pedočado. Odhod s Trga Oberdan ob 20.30.

ZADRUGA «NAŠ KRAS»
vabi na otvoritev razstave
LJUDSKO SLIKARSTVO NA STEKLU
ki bo v petek, 4. t.m., ob 19.30 v Kraški galeriji v Velikem Repnu št. 31.

V nedeljo, 6. julija ob 13. uri, se bodo srečale pri skupnem kosilu «stare šine» nekdanjega Slovenskega akademskega društva
«BALKAN»
v restavraciji hotela «Tabor» v Sežani pri postaji.
Pridite!
Dolgan - Hlavaty

Slovenska prosvetna zveza obvešča novoizvoljene referente in odbornike ter predsednike prosvetnih društev, da bo prva odborova seja **v torek, 8. julija ob 21. uri** v Gregorčičevi dvorani v Trstu.

Razstave

V galeriji moderne umetnosti «Russo» razstavlja do 7. t.m. svoje risbe Giuliano Kirchmayr.

Avtonomna letoviščarska in turistična ustanova v Sesljanu prireja v sodelovanju z Nemškim kulturnim inštitutom v Trstu na sedežu v Sesljanu razstavo ksilografij nemškega umetnika Hapa Grieshaberja. Otvoritev razstave bo danes ob 18. uri. Razstava bo odprta do 17. t.m. Razstavljenih bo okrog 60 del.

Izleti

Prosvetno društvo v Skednju organizira dne 20. 7. 1969 izlet na Jezersko. Vpisovanje vsak dan, razen ob sobotah in nedeljah od 20.30 do 22. ure v društvenih prostorih.

SPDT priredi 13. julija izlet z avtobusom skozi Bovec do koče pod Mangartom; od tu vzpon na vrh Mangarta. Vpisovanje v Ul. Geppa 9.

Prosvetno društvo «Vesna» priredi 6. julija z avtobusom izlet v Slovenijo. Vpisovanje od 20.30 do 22. ure v Ljudskem domu in v domu Albert Sirk.

Darovi in prispevki

Namesto cvetja na grob pok. Karla Bana daruje družina Ferdinanda Ferjančiča 3000 lir za Glasbeno matico.

V počastitev spomina pok. Kar

IZ MESEČNEGA POROČILA TRGOVINSKE ZBORNICE ZA MAJ

Slab potek prehrambene trgovine in zopet manjša potrošnja mesa

Precej razgibano je bilo tržišče s poletnimi oblačili in obutvijo - V dim je šlo 44.647 kg tobaka

Iz poročila trgovinske zbornice o poteku gospodarskih in sorodnih dejavnosti v letošnjem maju je razvidno, da je ob koncu meseca bilo v šestih občinah tržaškega področja 306.119 stalno bivajočih prebivalcev, v sami tržaški občini pa 278.442. Živih rojenih je bilo v maju 285, v primerjavi z 293 v lanskem maju, umrlo pa je 391 oseb v primerjavi s 415 osebami v maju 1968.

Kar zadeva kmetijstvo ugotavlja poročilo, da so bili vremenski pogoji ugodni za vse kulture. Kmetijska dela so lahko potekala redno in tudi zdravstveno stanje živine je bilo v vseh pogledih dobro. Zadosti je bilo na razpolago tudi sena.

V trgovini na drobno so bile prodaje v prehranjevalnem sektorju slabše kot v oblačilnem. Odločno je nazadovala prodaja elektrogospodinjskih strojev, stacionarna pa je bila prodaja sanitarnih, zlatarskih, urarskih, kovinskih in drogerijskih artiklov. Zmanjšala se je tudi prodaja v papirnicah, prodaja pohištva in drugega blaga. Nekoliko več zanimanja je pokazal trg za poletne vrste oblek in čevljev. Prodaja na obroke je bila normalna, rotacija blaga pa razmeroma počasna, zaradi česar so nastale pretirano velike zaloge.

V trgovini na debelo je bil normalen potek prodaj sirarskih izdelkov, salam in svinjskih maščob, nekoliko manjša pa je bila prodaja svežih domačih jajc. Manjša aktivnost je bila tudi v poslih z vinom, ki so v stalnem nazadovanju, skromni so bili posli tudi z eksotičnimi dražili in prav tako s kavo, normalni pa z lesom, gradbenim materialom, kovinskimi proizvodi ter proizvodi iz neželeznih spojin.

Na tržišču z nepremičninami so v maju zabeležili 446 kupoprodajnih operacij z nepremičninami za prijavljeno vrednost 1.613 milijonov lir v primerjavi s 316 operacijami za prijavljeno vrednost 1.857 milijonov lir v maju 1968. V prvih petih mesecih pa je bilo registriranih 1.614 kupoprodajnih operacij za prijavljeno vrednost 7.678 milijonov lir v primerjavi s 1.473 operacijami za prijavljeno vrednost 7.940 milijonov lir v enakem razdobju lanskega leta.

Kovinska proizvodnja je v maju dosegla 40.970 ton litega železa in 9.999 lingotov (v maju 1968 20.249 ton litega železa in 13.021 lingotov), v prvih petih mesecih letos pa je proizvodnja dosegla 145.662 ton litega železa in 44.812 ton lingotov. Rafinerije so predelale 121 tisoč 435 ton mineralnega olja v primerjavi s 144.331 tonami v lanskem maju, v razdobju januar-maj pa so predelale 724.919 ton surovine ali 1,2 odst. več kot v lanskem enakem razdobju. V podjetju za izdelavo vžigalic so izdelali 60,8 milijonov vžigalic družinskega tipa ali skoraj 14 milijonov manj kot lani v maju. Konopljarska industrija je predelala v maju 3.288 stotov platna in vreč iz jute, kar je bilo za 7 odst. manj kot lani, v prvih petih mesecih pa 16.815 stotov ali kar za 12,4 odst. manj kot v enakem razdobju lani.

Cene na debelo so se povišale za sirarske proizvode, za salame in svinjske maščobe in za nekatere vrste masla in parmezana. Iz sezonskih razlogov so se znižale cene svežih domačih jajc, nespremenjene pa so ostale za vino, kar velja tudi za poper in druge eksotične začimbe. Prav tako brez sprememb so bile cene kave in gradbenega lesa, zelo pa so se podražile cene gradbenega materiala, kovinskih proizvodov in neželeznih kovin ter njihovih spojin.

Potrošnja tobaka je v maju znašala 44.647 kg, v prvih petih mesecih letos pa 214.713 kg, ali pa 1,4 odst. manj kot lani. V promet je bilo danih 1.552 stotov soli, v prvih petih mesecih pa 8.175 stotov. Potrošnja mesa v mestu samem je dosegla 7.139 stotov in je bila kar za 19,4 odst. manjša kot v istem mesecu lani. V prvih petih mesecih pa je potrošnja mesa znašala 39.619 stotov v primerjavi s 43.113 stoti v lanskem enakem razdobju, kar je za 8,1 odst. manj. Potrošnja rib, školjk in mehkužcev je v maju znašala 3.109 stotov (lani 2.889 stotov), v prvih petih mesecih pa 11.764 stotov ali za 4 odst. manj kot lani v istem razdobju.

Na zelenjavni trg na debelo v Trstu so v maju pripeljali 39.764 stotov povrtnin in krompirja ter 37.532 stotov sadja (v maju 1968 35.178 oziroma 31.416 stotov).

Tatvine avtov

Na komisariatih javne varnosti se dan za dnem vrstijo prijave kraj avtomobilov. Včeraj so se zglasile na raznih komisariatih kar tri osebe, katerim so preteklo noč neznanci odpeljali vozila. Na komisariatu v Barkovljah se je najprej zglasil 40-letni Lionello Formentin iz Genove ter ogorčen izjavil, da so mu tatovi ukradli avto «alfa romeo», ki ga je bil prejšnji večer parkiral pred prenočiščem «Orchidea» v Grljanu.

Ko se je včeraj zjutraj odpravljal na delo, je 52-letni brivec Luigi Penko iz Lonjerske ceste št. 175-9 presenečen opazil, da je s parkirnega prostora pred njegovim stanovanjem izginil njegov avtomobil fiat 850 z registracijo TS 78891. Tatvino je prijavil na komisariatu javne varnosti v Ul. Cologna.

Na policiji se je včeraj zjutraj zglasil tudi 25-letni Boris Giugovaz iz Ul. Navali 29 ter dežurnemu agentu s komisariata na Trgu Stare mitnice povedal, da mu je med 7. in 8. uro nekdo ukradel «vespo 50», ki jo je parkiral v Ulici Manzoni.

Odgovor Devetaga o goriški bolnišnici

Deželna svetovalca KPI Bergomas in Zorzenon sta svoj čas naslovila na deželnega odbornika za zdravstvo Devetaga vprašanje, v katerem sta želela vedeti, ali je ob obisku v goriškem zdravilišču ugotovil, da ima bolnišnica premalo osebja in kakšne pobude so bile sprejete za povečanje števila uslužbencev. Odbornik jima je sporočil, da se je za omenjena vprašanja takoj zanimal.

Nadalje odbornik sporoča svetovalcema, da je takoj naročil, naj pokrajinski zdravnik v Gorici prouči celotno zadevo in naj naveže stike s pristojnimi sindikalnimi organizacijami, ki so ga že obvestile o nezadostni bolničarski službi in pomanjkanju ostalega osebja v zdravilišču, kakor tudi o pomanjkanju higienskih in drugih naprav. Pri tem odbornik pripominja, da število uslužbencev določa glavno ravnateljstvo INPS in da uslužbenci delajo po urniku, ki ga prav tako določa omenjeno ravnateljstvo. Toda v prejšnjih dneh je stopil v veljavo nov urnik, ki je za dve uri na teden krajši kot dosedanji. Hkrati odbornik zagotavlja, da se je deželna uprava zanimala pri glavnem ravnateljstvu INPS za povečanje števila osebja v goriškem zdravilišču, glede higienskih pomanjkljivosti pa izjavlja, da je bilo ugotovljeno, da so te zelo občutne in da bo ravnateljstvo za zdravstvo strogo ukrepalo, da se jih odpravi.

KADILCI POZOR!

Od danes nove cene cigaret

Z današnjim dnem prehaja v veljavo zakonski dekret o podražitvi cigaret, ki ga je prejšnje dni po naglem postopku sprejel in odobril ministrski svet. Novi ukrep zadeva predvsem finejše vrste tobaka, medtem ko ostaja cena ljudskih, cenejših cigaret, cigar ter tobaka za pipo nespremenjena. Za ostale vrste cigaret se je cena dvignila za «nazionale super» in «mercedes» za 20 lir; «diana», «serraglio», «edelweiss» in «stop» so za 40 lir dražje, druge znamke boljših cigaret so se podražile za 50 lir, cena najfinejših, predvsem ameriških cigaret pa se je dvignila kar za 100 lir. Nespremenjena ostaja le cena cigaret vrste «alfa, «nazionali semplici» ter «sax».

Požar suhljadi

Včeraj popoldne okrog 18. ure je nekdo obvestil gasilce z Opčin, da se je na pobočju hriba nad državno cesto št. 202, in sicer pri km. 23 in 24, vnela suha trava, nakar je celo področje na površini 1000 kv. metrov zajel požar. Na kraj požara je takoj prišla gasilska avtocisterna ter osebje z devinskega komisariata in s postaje gozdnih čuvajev. Po dobri uri truda so gasilci končno ukrotili požar, ki ga je, po njihovem mnenju, povzročil kak nepazljivo odvrženi cigaretni ogorek.

TATOVA NA SEDEŽU DRUŽBE ZOOTEHNIČNIH PROIZVODOV

Več sta naredila škode kot pa odnesla plena

Če bi vdrla v železno blagajno, ki sta jo samo pokvarila, bi bil njun plen vsekakor večji, toda premotil ju je klic «Tatovi, tatovi»

Z drugega nadstropja poslopja št. 38 v Ul. Cologna se je včeraj ob 4.30 razleglo v tiho jutro glasno kričanje: «Tatovi, tatovi!» Iz pritličja poslopja, kjer so nameščeni uradi družbe zootehničnih proizvodov, pa sta tedaj prestrašena pritekla dva mladeniča. Na dvorišču sta prislonila na zid, ki loči prostore družbe s cesto, visoko lestev, se povzpela na vrh ter z drznim skokom dosegla cesto.

Moški, ki je malo prej kričal z okna drugega nadstropja, je lahko opazil le še to, da sta jo mladeniča ubrala po ulici navzgor, proti Školjetu, nakar ju je pozrlo hladno nastajajoče jutro. Tedaj je stopil k telefonu in obvestil o nenavadnem nočnem obisku predsednika družbe, Stena D'Agnola, ki biva v Ulici dell'Eremo št. 138. Slednji se je takoj podal v svoje urade ter mimogrede obvestil o zadevi še agente javne varnosti s tržaške kvesture.

Prizor, ki se je v uradih prikazal predsedniku družbe in agentom, ni puščal nobenih dvomov o namenu nočnega obiska neznanih mladeničev. Po prvi rekonstrukciji vloma, so agenti ugotovili, da sta nepridiprava uporabila leseno ogrodje nekega tovornjaka, da sta se lahko povzpela do prvega okna, ki vodi v urade v pritličju. Okno je bilo namreč na pol priprto, zato jima ni bilo težko priti v notranjost. Tu sta izpraznila predal neke mize ter si prisvojila 8.200 lir. Očitno pa se z revnim plenom nista zadovoljila, zato sta poskušala vse mogoče, da bi prišla v zgornje urade. Polomila sta nekaj vrat, a v prvo nadstropje le nista mogla prilesti. Zopet sta se odpravila na dvorišče ter naslonila na streho tovornjaka lestev, po kateri sta se povzpela do okna prvega nadstropja, ter se skozenj spustila v zgornje urade, kjer je blagajna družbe. Najbrž bi jima bil «trud» tu poplačan, če bi razpolagala z ustreznim orodjem za vlamljanje, tako pa sta železno blagajno le poškodovala, ne da bi jo odprla.

Njuno prizadevanje, da bi se česarkoli polastila, je pa predčasno premotil klic «tatovi, tatovi!», in morala sta naglo pobrati pete. Za njima je ostala le vidna sled škode, ki sta jo povzročila na pohištvu in ki znaša, po ugotovitvah predsednika D'Agnola, 100.000 lir.

Hudo čelno trčenje pred cerkvijo v Barkovljah

Pred barkovljansko cerkvijo je prišlo včeraj, v zgodnjih popoldanskih urah, do silovitega čelnega trčenja dveh avtomobilov. Bilo je nekaj čez 14. uro. Iz mesta je tedaj privozil po glavni barkovljanski ulici furgon fiat 600 z registracijo VE 128407, ki ga je upravljal 46-letni trgovec Giulio Fortuni iz Mire pri Benetkah. Iz nasprotne strani pa je prihajal fiat 850 (TS 92660). Voznika tržaškega avtomobila, 56-letnega uradnika Giovannija Gianno iz Ul. Cattaneo 8, pa je nenadoma obšla slabost in je izgubil oblast nad vozilom. Pri tem je zavozil na levo stran ceste ter z vso silo treščil v nasproti prihajajoči beneški avto. Silen ropot, ki ga je trčenje povzročilo, je kmalu privabil na kraj nesreče veliko število radovednežev, ki so pretreseni opazovali delo bolničarjev Rdečega križa pri nalaganju ranjencev v rešilni avto. Pri nesreči sta se namreč poškodovala oba voznika ter Fortunijeva hčerka 10-letna dijakinja, ki se je tudi peljala v beneškem avtu.

Najhuje se je poškodoval Gianna kateremu so zdravniki ugotovili številne udarce v glavo, po kolenih, bradi in nosu ter izgubo spomina. Na nevrokirurškem oddelku se bo moral zdraviti približno 15 dni. Fortuni in njegova hčerka pa sta imela več sreče. Zadobila sta le lažje udarce po kolenih in obrazu in so jima zdravniki dali zato le prvo pomoč. Okrevala bosta v 10 dneh.

Električni tok opekel električarja

Z rešilnim avtom Rdečega križa so včeraj popoldne prepeljali z vso naglico v splošno bolnišnico 34-letnega električarja Tullia Marchia iz Ul. D'Alviano 43. Nesrečni delavec, katerega so sprejeli na dermatološkem oddelku zaradi opeklin III., II. in I. stopnje po levi roki, je izjavil, da je omenjene poškodbe zadobil pri delu v Ul. Pietraferrata, ko je nameščal neke električne kable. Nenaden kratek stik je namreč povzročil uhajanje električnega toka, ki je uslužbenca Acegata oplazil po roki. Moški se bo moral zaradi tega zdraviti 10 do 15 dni.

Obvestilo

Obveščamo bivše aktiviste, ki so delovali kot ilegalci (člani in članice) v ONOO, Okrožnem komiteju KPS, SKOJ, njihovih komisijah in odsekih za srednjeprimorsko okrožje ter v okrajih Sežana, Komen, Vipava, Ajdovščina, Miren in Gorica, da bo ob 25-letnici ustanovitve teh oblastnih in političnih organov tovariško srečanje v soboto, 13. septembra 1969 v Novi Gorici.

Kdor od prizadetih se doslej ni še prijavil za srečanje, ga prosimo, da sporoči svoje ime in primek, partizansko ime in funkcijo v navedenih organizacijah in sedanje bivališče najpozneje do 15. julija 1969 na ZZ borcev NOV občine Nova Gorica, kjer ima sedež pripravljalni odbor.

Za udeležbo na tovariško srečanje bomo poslali osebno vabilo.

Pripravljalni odbor za tovariško srečanje bivših aktivistov in aktivistk za srednjeprimorsko okrožje Nova Gorica, junija 1969

PREDEN GRESTE NA DOPUST, naročite se na

PRIMORSKI DNEVNIK

Pošljemo vam ga v kateri koli kraj, tudi v inozemstvo

15-DNEVNA NAROČNINA L 600

Telefonirajte na št. 37-338 ali 95-823

Goriško-beneški dnevnik

RAZLASTITVE ZA AVTOPORTO

Z enotnim nastopom bodo branili Štandrežci ceno svoje zemlje

Občinska uprava se bo morala z njimi pogajati za pravično odkupno ceno

Po sestanku predstavnikov neposrednih obdelovalcev iz Gorice in Štandreža na sedežu Coldiretti v Gorici, na katerem so obravnavali problem razlastitve odnosno odkupa zemljišča od strani goriške občine za potrebe avtoporta ob Tržaški cesti, so imeli preteklo nedeljo na pobudo domačega Kmečkega društva podoben sestanek tudi prizadeti zemljiški lastniki iz Štandreža, ki imajo parcele na prostoru, kjer bodo zgradili nove naprave za tovorni promet.

Na sestanek je prišel tudi občinski svetovalec odv. Stiligoj, ki je govoril zbranim najprej o splošnem položaju kmetijstva in njegovih bremen okrog Gorice, nato pa prešel na zadevo avtoporta. Povedal je, da gre za dva ločena dela. Ob pokopališču na levi strani Tržaške ceste bo služilo zemljišče neposredno občini za razne javne naprave. Vendar je dogovorjeno v okviru levega centra, da se bo za odkupno ceno morala občinska uprava sporazumeti s prizadetimi lastniki za pravično odkupno ceno. Drugi del pa obsega zemljišča pri Romitišču, kjer bodo rabili zemljo zasebniki, ki jo bodo morali odkupiti po zakonu ponudbe in povpraševanja po ceni, ki jo bo določil lastnik zemljišča.

Kmetje so postavili razna vprašanja in pokazali, da so trdno odločeni za enoten nastop pri prodaji zemlje dobro vedoč, da bodo na tak način najbolje branili svoje koristi ter se zavarovali proti izkoriščanju. Pri tem jim bo lahko vzgled složen nastop kmetov na Tržaškem, pri odkupovanju zemlje za potrebe naftovoda. Za posredovanje med njimi in občinsko upravo v Gorici pa se bodo obrnili na svoje zastopnike v občinskem svetu, kakor že pri pritožbi proti zakonu 167.

Občinska uprava v Gorici je začela s pripravami za odkup zemljišča ob Tržaški cesti, ki ga bodo potrebovali za ureditev avtoporta. Pri tem bodo največ prizadeti kmetje iz Štandreža, ki so se v nedeljo na pobudo domačega Kmečkega društva zbrali na posvet, kakor kaže gornja slika in sklenili, da bodo nastopili enotno v obrambo svojih koristi

Švedski turisti dopotovali v Ronke

Na letališču v Ronkah sta včeraj popoldne okrog 13. ure pristali letali Boeing z 160 potniki iz Gotteborga in Malmoeja, ki bodo prebili dopust na plažah Lignana in Gradeža. Z istima letaloma je eno uro pozneje odpotovali v domovino druga skupina turistov, ki je prispela na počitnice v naše obmorske kraje pred enim tednom.

Priprave v mestu za dobavo metana

Goriška občinska uprava je sporočila, da bo z 12. julijem začel delovati prenovljeni metanovod. Včeraj so pregledali distribucijsko omrežje ter razdelili mesto na dva dela. V južnem predelu mesta so se dela za spremenitev ustreznih aparatov že začela in se bodo zaključila v ponedeljek, v severnem predelu mesta pa bodo z deli začeli v torek.

V soboto v Gorici koncert pianista Doška iz Zagreba

Na pobudo kulturne ustanove EM AC iz Gorice bo v soboto, 5. t.m., ob 21.15 uri gostoval v glasbenem zavodu v Gorici (Istituto di Musica) jugoslovanski pianist Fred Došek.

Došek spada med najbolj znane jugoslovanske pianiste zlasti za izvajanje sodobne glasbe ter poučuje klavir pri glasbeni akademiji v Zagrebu, sodeluje z največjimi glasbenimi kompleksi v Jugoslaviji in številni sodobni skladatelji mu zaupajo svoja dela v izvajanje.

V Gorici bo predvajal skladbe Bartoka, Ederja, Parta, Japonca Matsushita ter dela Jugoslovanov Sakača in Detonja. Na programu ima tudi Tržačana Incontrero.

Vstop je prost in organizatorji vabijo meščane k čimvečji udeležbi.

NA NIŽJI SREDNJI ŠOLI

Malo maturo je uspešno napravilo 46 dijakov

Na Zavodu za trgovino je izdelalo 8 dijakov

Na slovenski nižji srednji šoli v Gorici so uspešno opravili nižji tečajni izpit sledeči dijaki:

III. A.

Battisti Ivan, Cencig Donat, Čevdek Fabij, Cijan Marijan, Cotič Marko, Devetak Gvido, Dorni Silvan, Ferletič Leopold, Frandolič Ivan, Heric Janez, Hvalič Albin, Hvalič Danijel, Jarc Emil, Pahor Marijan, Srebrnič Pavel, Stekar Danilo.

III. B.

Antoni Bogomila, Batistič Patricija, Cernetti Neva, Černic Aleksija, Černic Romana, Cherpan Maksimilijana, Cotič Savina, Culot Silvana, Gergolet Nadja, Hlede Ivana, Klanjšček Katarina, Klanjšček Silva, Leghissa Lidija, Maligoj Katarina, Marchi Franka, Mozetic Jadranka. Tri dijakinje so bile zavrnjene

III. C.

Figelj Jožko, Gergolet Aldo, Nanut Karel, Zabar Cvetko, Zavadlav Jurij, Comelli Mirjam, Gergolet Nadja, Ožbot Klavdija, Sgubin Franka, Sirk Ileana, Sirk Marija, Valantig Olelina, Ziani Danira, Macius Magdalena. Dva kandidata sta bila zavrnjena.

Na Državnem strokovnem zavodu za trgovino v Gorici so izdelali sledeči dijaki:

Koncut Ema, Mucic Ada, Peteani Lidija, Petejan Nadja, Princic Darja, Tomsič Matka, Comelli Gregor, Kramberger Saša. En dijak ima popravne izpite Ena dijakinja je bila zavrnjena

Pri upravljanju mlatilnice mu je odrezalo sredinec

Včeraj so pripeljali v bolnišnico v Tržiču 48-letnega Severina Cavallara iz Eraclee pri Benetkah, ker se je hudo ponesrečil pri upravljanju mlatilnice na polju med Isola Morosini in Fiumicellom. Ker se je stroj nekaj pokvaril, ga je ustavil, stopil z njega in hotel pogledati kje je okvara. Ko je vtaknil roko med kolesje, pa je stroj spet nenadoma stekel in zagrabil delavcu desno roko, pri čemer so mu zobje kolesja odrezali del sredinca. Dobil je še druge poškodbe in pridržali so ga za 90 dni na zdravljenju.

DEŽURNE LEKARNE

GORICA

Danes ves dan in ponoči bo odprta lekarna S. Giusto, Korzo Italija 244, tel. 35-38.

TRŽIČ

Danes ves dan in ponoči je v Tržiču odprta lekarna dr. Rismondo — Ul Toti 52 — tel. 72701

V ZADNJI ŠTEVILKI «INIZIATIVE ISONTINE»

Zanimiv sprehod po starih dvoriščih in stavbah Gorice

V reviji so objavljeni članki o beguncih na Moravskem, o Palmanovi, o raznih današnjih aspektih

Pred nekaj dnevi je izšla 43. številka revije «Iniziativa isontina», ki prinaša običajne članke iz življenja v mestu in pokrajini. Glavno mesto v tej številki zavzema dolg članek enega izmed najbolj aktivnih sotrudnikov revije, prof. Sergia Tavana, ki piše o «Gorici, sintezi Evrope». V tem članku analizira pisec položaj, ki ga je imelo naše mesto v preteklosti kot osrčje mogočne kneževine, v času vladanja Habsburžanov in po razsulu njihove monarhije. Prisotnost Slovencev pa je v tem članku zelo obrobno označena, tako da italijanski bralec dobi zgrešen vtis o naši prisotnosti v kulturi in gospodarstvu Gorice v preteklosti. Sicer je to hiba, ki jo opažamo pri vseh italijanskih piscih, ki si ne prizadevajo — v veliki meri tudi zaradi nepoznanja našega jezika — da bi zgodovino Gorice obdelali tudi s slovenske strani. Članek je opremljen z velikim številom fotografij o starih stavbah v Gorici. Fotograf Luigi Cargnel je napravil veliko slik v starem delu mesta in poslikal tudi vrsto dvorišč, ki so običajnemu občanu zaprta. Na prvi strani je lepa barvna fotografija notranjega dvorišča Mozetičeve hiše v Ulici Mazzini.

Poizvedbam beneških velikih nadzornikov v Furlaniji ob koncu šestnajstega stoletja, da bi našli najprimernejši kraj za gradnjo trdnjave, ki bi varovala vzhodne meje Serenissime, je posvečen članek Fauste Mancini Lapenna; opisano je torej rojstvo Palmanove.

Camillo Medeot, znani pisec zgodovine furlanskega dela naše pokrajine, objavlja prvi del obsežnejšega članka o furlanskih dijakih, ki so bili za časa prve svetovne vojne begunci v Kromerižu na Moravskem, kjer so obiskovali posebno šolo za begunce. Objavljene so tudi številne fotografije tega časa.

Poleg treh glavnih člankov v zadnji številki goriške revije nahajamo običajne glose in krajše članke iz domačega vsakdanjega življenja. Revija je tiskana na običajnem finem papirju. Stane 300 lir.

Menični protesti na Goriškem

V drugi polovici meseca maja je bilo na Goriškem 433 meničnih protestov. Največ jih je bilo v Gorici, in sicer 188. Sledijo: Tržič 79, Ronke 36, Gradiška 27, Gradež 22, Starancan 19, Foglian 10, Krmin 9, Škocjan ob Soči 9, Doberdob 8, Fara 5, Romans 4, Zagraj 4, Turjak 3, Kopriva 2, San Pier ob Soči 2, Dolenja 1, Moraro 1, Moša 1, Sovodnje 1 in Villesse 1.

Nove slovenske knjige v državni knjižnici

V preteklem maju in juniju so v državni knjižnici v Gorici, Ul. Mameli, prejeli med drugimi tudi naslednje nove slovenske knjige: ACCETTO: Staranje, starost in starostno varstvo. BERTO: Oblaki so rdeči. BIRSA - ČERMELJ: Spomini na moja tržaška leta. JANEŽIČ: Kako varujemo rastlinam zdravje. INGOLIČ: Šumijo gozdovi domači. KOS: Ikebana. LJUBEZEN: Izbor sodobne madžarske proze. MERLAK: Skrivnost drevesa. OGRIN: Širine sveta. OLJAČA: Kozara. RAVNIK: Cvetje naših gora. RUPEL: Na pol poti do obzorja. RUS: Kultura, politika in morala. VALVASOR: Prizorišče človeške smrti. VARDJAN: Varujmo sobne rastline pred boleznimi in škodljivci. VIPOTNIK: Drevo na samem. ZIDAR: Jugo.

Knjige so na razpolago čitateljem v prostorih knjižnice v Ul. Mameli med uradnimi urami ob delavnikih.

Slovenski odličnjaki

NADJA NANUT
1. razred klasičnega liceja

PETER SPAZZAPAN
2. razred klasičnega liceja

RUDI PAVŠIČ
1. razred učiteljišča

ZGODILO SE JE V RAVNAH NAD GRGARJEM

Tragična smrtna nesreča 29-letnega pevmskega mladeniča

Umrl je v videmski bolnišnici v torek popoldne - Danes popoldne pogreb v Pevmi

Virgil Primožič

Danes popoldne bo v Pevmi pogreb komaj 29-letnega Virgila (Giljota) Primožiča, ki se je ponesrečil v nedeljo ponoči v Ravnah pri Grgarju in ki je umrl v videmski bolnišnici v torek popoldne.

Najprej so ljudje, med njimi tudi sorodniki pokojnega, mislili, da je prišlo do cestne nesreče; v raznih razgovorih, ki smo jih imeli včeraj pa smo izvedeli da je do nesreče prišlo na zelo enostaven način. V soboto zvečer je skupina domačih fantov praznovala fantovščino Joška Prinčiča z Oslavja. Prinčič živi v hiši, ki je lani na Oslavju zgorela in ki je sedaj že obnovljena. Fantje so se najprej zbrali v domači gostilni v Pevmi. Med njimi je bil tudi Giljo Primožič, pošten mladenič, ki je delal za mehanika pri obrtniku Leopoldiju v Ul. Brigata Pavia v Gorici, in ki je živel z materjo in poročeno sestro v Vinčih št. 2. Druga sestra, tudi ona poročena, živi v sosedni hiši.

Potem ko so nekaj časa zabavljali ženina, so se fantje odločili, da gredo v Ravne, majhno vasico med Grgarjem in Lokovcem, kjer stanuje Prinčičeva nevesta. Odšli so z dvema avtomobiloma in ko so prišli v Ravne je bilo že pozno. Baje so tam našli tudi nekaj domačih fantov in šli na neko dvorišče, kjer so pričeli klicati dekleta. Pri tem je Primožič padel na tla, na hrbet, in udaril z glavo v na tleh stoječi kamen. Prijatelji so videli, da je pričel na glavi krvaveti in so ga takoj naložili v avto ter ga prepeljali v Gorico. V glavni bolnišnici so ga sprejeli nekaj minut po šesti uri, dežurni zdravnik mu je ugotovil pretres možganov. Primožič je bil nezavesten, zdravniki so že v nedeljo zvečer odredili njegov prevoz v nevrokiruški oddelek bolnišnice v Vidmu. V tej bolnišnici je ostal vedno v nezavesti in izdihnil v torek popoldne nekaj minut pred 14. uro. Na nevrokirurškem oddelku videmske bolnišnice so nam povedali, da je imel pokojni Primožič razširjeno arterijo v možganih, ki je ob udarcu z glavo na tla počila.

Primožičevi družini, zlasti materi - vdovi, ki jo je pokojni Giljo vzdrževal, izrekamo naše najiskrenejše sožalje.

širite PRIMORSKI DNEVNIK

VESTI Z ONSTRAN MEJE

USPELI FOTO NATEČAJ DIA PRIMORSKA 1969

Sodelovalo je 45 avtorjev z 255 deli

Po dveh letih si je natečaj, ki ga razpisuje novogoriški foto kino klub za najboljše barvne diapozitive, že osnoval nekaj tradicije. Prvo leto se je sploh začel, letos se je razrasel v širino, saj je sodelovalo na njem kar 45 avtorjev z 255 deli (lani le 9 avtorjev). Naslednji korak prireditelji bo prav gotovo razdelitev tematike na posamezna področja in zaostritev izbirne ocene. Razsodišče v sestavi: grafik Pavel Medvešček, akademski slikar Nedeljko Pečanac in umetnostni zgodovinar prof. Emil Smole je prejšnji teden pregledal vse diapozitive in jih je ocenilo po sistemu točkovanja. Na tej podlagi so določili nagrade in diplome. Podelili so jih v dveh kategorijah: za posamezne diapozitive in za kolekcijo šestih posnetkov.

V obeh kategorijah je osvojil prvo mesto in s tem dve zlati medalji Milenko Pegan iz Nove Gorice. Srebrno medaljo za posamezne diapozitive je prejel Leopold Miška iz Nove Gorice, bronasto pa inženir Janko Žigon. Srebrno medaljo za kolekcijo je dobil arhitekt Bogdan Mikuž iz Nove Gorice, bronasto pa Branko Lozar iz Kanala.

Člani novogoriškega foto kino kluba so se oprijeli barvnih diapozitiv predvsem vsled pomanjkanja temnice, kar jim onemogoča delo v črno-beli tehniki. Natečaj «Dia Primorska» nameravajo prirejati še dalje, razen tega pa si prizadevajo, da bi organizirali podoben natečaj tudi v vsejugoslovanskem okviru. Tradicionalnega in vsakoletnega jugoslovanskega natečaja barvnih diapozitivov še ni in bi šel Novi Gorici nov primat. Novogoriški foto kino amaterji se trudijo, da bi takšno prireditev prvič organizirali že letošnjo jesen.

SaS

Kino

CORSO. 17.15—22: «Quando muore una stella», K. Novak in P. Finch; barvni film, mladini pod 14. letom prepovedan.

VERDI. 17.15: «La pillola d'oro», P. Paoly in H Nouman; barvni film, mladini pod 18. letom prepovedan.

MODERNISSIMO. 17.15—22: «Giochi d'amore», J. Bernard in S. Coste; francoski film, mladini pod 18. letom prepovedan.

VITTORIA. 17.15: «Svezia, inferno e paradiso», italijanski dokumentarni barvni film o Švedski; mladini pod 18. letom prepovedan.

CENTRALE. 17.30—21: «Il giorno più lungo» z 42 svetovno znanimi igralci, Ameriški film

Tržič

AZZURRO. 18.00: «Dillinger è morto», M. Piccoli in A. Pallemberg. Barvni film

EXCELSIOR. 17.30: «Banditi a Milano», G. M Volonte, v barvah.

PRINCIPE. 18.00: «Il diavolo alle 4», Spencer Tracy in Frank Sinatra. Kinemaskope v barvah.

Nova Gorica

Soča (Nova Gorica): «Maščevalec iz Rim Rocka», ameriški barvni film — ob 18.30 in 20.30.

Svoboda (Sempeter): «Joanna», angleški barvni film — ob 18.30 in 20.30.

Deskle: Prosto.

Sempas: Prosto.

Kanal: Prosto.

Renče: «Naši možje», italijanski film — ob 20.30.

šport šport šport šport šport

KOLESARSTVO | «TOUR DE FRANCE»: 4. ETAPA

Po 115 km dolgem pobegu Van Looy prvi v Nantesu

Stevens je povečal svojo prednost na skupni lestvici

NANCY, 2. — Bivši svetovni prvak, 36-letni Flamec Rik Van Looy, si je danes priboril etapno zmago po 115 km trajajočem samotnem pobegu. Van Looy je ušel po 100 km vožnje in pri tem ga ni nihče oviral. Nihče pač ni sodil, da bi bil že priletni kolesar še sposoben opraviti pomembnejši podvig. Toda Van Looy je danes potrdil, da je še vedno v izredni formi. Priboril si je dokajšnjo prednost in nekaj časa je kazalo, da bi lahko ogrozil celo rumeno majico. Toda Belgijec Stevens je dokazal, da njegovo mesto na prvem mestu skupne lestvice nikakor ni slučajno. Z odličnim zasledovanjem svojega ubežnega rojaka je ne le zmanjšal svoj zaostanek, ampak je na cilju celo zasedel 2. mesto ter je s tem pridobil še nagradni časovni odbitek. Stevens je s tem še bolj utrdil svojo prednost na skupni lestvici.

Etapna lestvica:

1 Rik Van Looy, ki je prevozil 214 km dolgo etapo Charleville Mezieres - Nancy v 5.18'02" s poprečno hitrostjo 40,373 km na uro
2. Julien Stevens (Bel.) 42" zaostanka
3 Dino Zandegu (It.) 5.18'46"
4 Mintjens (Bel.)
5. Letort (Fr.)
6 Perez-Frances (Šp.)
7. Berland (Fr.)
8. Panizza (It.)
9 Pijnen (Hol.) 1'37"
10. Wagtmans (Hol.) 1'57"
11. De Vlaeminck (Bel.)
12. Dancelli (It.)
13. Basso (It.)
14. Lemeteyer (Fr.)
15. Janssen (Hol.) in nato še drugi vozači z zaostankom 1'57"

Skupna lestvica:

1. Julien Stevens (Bel.) 19.21'51"
2. Letort (Fr.) 1'28" zaostanka
3. Merckx (Bel.) in Perez - Frances (Šp.) 1'37"
5. Altig (Nem.) 1'45"
6. Panizza (It.) 1'51"
7 Grosskost (Fr.) in Janssen (Hol.) 1'57"
9 Gimondi (It.) 2'07"
10. Bracke (Bel.) 2'08" zaostanka itd.

Športno društvo «Breg» sklicuje

4. REDNI OBČNI ZBOR

v soboto, dne 5. julija 1969 v zadružni dvorani v Dolini s prvim sklicanjem ob 20.30 in ob 21. uri z drugim sklicanjem, s sledečim dnevnim redom:

1. otvoritev in nagrajevanje članov 1. nogometne ekipe
2. predsedniško poročilo
3. tajniško poročilo
4. blagajniško poročilo
5. poročilo gospodarja
6. poročilo nadzornega odbora
7. razrešnica staremu odboru
8. volitve novega odbora
9. razno.

KOŠARKA | PRETEKLO SOBOTO NA OPČINAH

Borovci so zaključili letošnjo sezono s tremi medsebojnimi prijateljskimi tekmami

Sledila je prisrčna slovesnost z nagraditvijo najzaslužnejših igralcev in trenerjev - Prisoten je bil tudi predsednik deželnega odbora FIP N. Jacobucci

Preteklo soboto popoldne so na igrišču Prosvetnega doma na Opčinah «plavi» zaključili svojo letošnjo aktivno sezono, čeprav niso dosegli večjih rezultatov. Zaključili so jo tako, da so se med seboj pomerili vsi igralci. Najprej je bila na vrsti tekma med naraščajniki, katere je vodstvo razdelilo v dve enakovredni ekipi.

«BELI» - «PLAVI» 45:43
(19:11, 33:33, 37:37)

«BELI»: Vukotič 7, Umek, Deško 20, Kapič 14, Francia 2, Oblak 2.

«PLAVI»: Barazutti 11, Kosmina 5, Tul 25, Andrej Starc 2, Harej, Marc.

Brez dvoma je bila to najlepša tekma sporeda. Vsi igralci so dali vse od sebe in to se vidi v rezultatu. Nihče ni hotel zapustiti igrišča poražen. Vendar pa so zmagali «beli» a šele po dveh podaljških.

V zmagovalčevih vrstah sta se posebno izkazala Deško in Kapič, ki sta zbrala največ košev. Za režijo igre je poskrbel mali Vukotič, ki je tako odigral svojo zadnjo tekmo. V nasprotnikovih vrstah, pa sta se izkazala Barazutti, (v režiji igre) in Tul. Res odlična tekma tega zadnjega, ki je dosegel lepe koše v prodorih. Poleg tega je bil izredno točen v prostih metih (5:6). Brez dvoma je bil najboljši na igrišču in lahko že sedaj trdimo, da bo v kratkem steber prve ekipe, če bo resno treniral.

Kronika:

«Beli» so takoj povedli po zaslugi Kapiča in Deška, ki sta izkoristila svojo višino pri odbitih žogah. Na drugi strani pa je Tul s svojimi prodori (izkoristil je uspešno svojo težo in moč) kljuboval nasprotniku. Toda vseeno je bil rezultat prvega polčasa v prid Vukotiča in njegovih igralcev (19:11).

V začetku drugega polčasa se stanje na igrišču ni spremenilo. «Beli» so imeli igro v svojih rokah. Toda «plavi» se niso hoteli predati. Zbrali so vse sile in po zaslugi Barazuttija in Tula so najprej izenačili (23:23) in nato celo povedli. Ko je že vse kazalo, da bodo podlegli, so se spet zbrali in dve minuti pred koncem vodili s 33:28. Pri tem stanju je kapetan «plavih» Barazutti dal ukaz svojim igralcem, naj preidejo v «pressing», ki je prinesel sadove. Regularni čas se je že zaključil, a Tul je imel na razpolago še dva prosta meta. Stanje je bilo 33:32 v korist «belih». Prvega je zadel, drugega pa zgrešil (edinega!) in tako so morali odigrati še podaljšek.

Tudi ta pa ni dal zmagovalca, šele v drugem podaljšku je uspelo «belim» zmagati in še to z minimalno razliko.

* * *

Naraščajniški tekmi je sledila mladinska. Vodstvo je mladince razdelilo v dve ekipi in sicer najboljše pivote v rdeče drese in najboljše zunanje igralce v plave.

«PLAVI» - «RDEČI» 49:45
(17:14, 43:43)

«PLAVI»: Stojan Hrvatič 21, Valter Hrvatič 7, Škrlj 10, Danijel Zavadlal 7, Ivo Sosič 4.

«RDEČI»: Adrijan Sosič 5, Danev 8, Martin Kralj 5, Livij Pertot 18, Aleksander Pertot 9.

Kot smo že videli v tekmi med naraščajniki je bila tudi ta izenačena in zmagovalca je dal šele podaljšek.

V vrstah zmagovalcev sta se kot po navadi izkazala brata Hrvatič, ki sta s precejšnjo lahkoto prišla do koša. Njima sta pomagala Zavadlal in Škrlj pri odbitih žogah, medtem ko je Ivo Sosič, zaigral solidno, čeprav je začetnik.

Pri «rdečih» se je spet uveljavil Livij Pertot, ki je bil skupaj s Kraljem najboljši v tej ekipi. L. Pertot je prejšnji teden opravil zdravniški pregled in bo nastopal za Bor tudi v prihodnji sezoni. Aleksander Pertot je bil soliden pri odbitih žogah, a na žalost je moral v sredini drugega polčasa zapustiti igrišče zaradi 5 osebnih napak. Presenetila pa sta Openca Adrijan Sosič in Danev, ki sta se kljub svoji mladosti izkazala kot veterana.

Kronika:

Že po prvih potezah smo videli, da bo tudi ta tekma izenačena, čeprav so «plavi» takoj povedli po zaslugi bratov Hrvatič. Na nasprotni strani pa sta odgovarjala s koši oba Pertota. «Plavi» so pred koncem polčasa dosegli manjši naskok in ga obdržali do konca (17:14).

Še bolj izenačen je bil drugi polčas; saj je košu enih takoj sledil koš drugih. V sredini drugega polčasa je moral zapustiti igrišče Aleksander Pertot in so na ta način «rdeči» ostali v štirih. Kljub temu pa «plavim» ni uspelo zmagati, kajti Pertot L. je s svojimi prodori in meti vedno odgovarjal na koše Hrvatičev.

V podaljšku je uspelo «plavim» vendarle spraviti na kolena borbene nasprotnike in to z dvema lepima košema, ki ju je dosegel Škrlj. Po tej tekmi lahko z zaupanjem gledamo na bodoče mladinsko prvenstvo.

«STARI» - «MLADI» 52:36 (18:16)

«STARI»: Sirk 12; Kafol 12, Fabjan 6, Zavadlal 8, Prinčič 4, Rajmund Kralj 10, Borut Spacal.

«MLADI»: Peter Starc 12, Rudež 10, Sancin 5, Čermelj, Tavčar 9.

Če je bil prej kak dvom o izidu te tekme, je ta padel takoj. Premoč «starih» na odbitih žogah je bila prevelika. Pripomniti pa moramo, da je bil pri «mladih» odsoten Ambrožič, ki je steber prve ekipe.

Vsekakor tekma ni bila lepa, posebno prva polovica. To priča tudi nizek rezultat. Videli smo res nekaj lepih košev, na eni strani po zaslugi Kralja in Sirka, na drugi pa Rudeša in Starca. Toda res smo pričakovali več.

Kronika:

Že po prvih minutah je uspelo «starim» prevzeti vajeti igre v svoje roke, toda «mladi» se niso predali kar tako. To dokazuje tudi izid prvega polčasa (18:16), saj je bil zelo izenačen.

Tudi v drugem polčasu se je srečanje v začetku odvijalo v znamenju velike izenačenosti, proti sredini tega dela igre pa so «stari» dosegli v petih minutah 20 točk prednosti in odtlej so ohranili pobudo v svojih rokah do konca srečanja.

* * *

Po tekmovanju je bila za vse tekmovalce zakuska, na katero je bil povabljen odbor Bora in predsednik deželnega odbora italijanske košarkarske zveze N. Jacobucci. Predsednik Bora Dušan Košuta se je v kratkih besedah zahvalil vsem igralcem za njihovo požrtvovalnost, ki so jo izkazali v tej zelo aktivni sezoni. Nato se je zahvalil tudi predsedniku Jacobucciju za pozornost, ki jo je izkazal slovenskim košarkarjem. Jacobucci je podaril predsedniku Bora plaketo v znak priznanja za veliko dejavnost «plavih».

Nato je sledila izročitev prve «Borove nagrade», ki jo bodo odslej vsako leto podelili najbolj aktivnim igralcem in trenerjem košarke Bora. Letos je prejel to nagrado trener mladinske ekipe Stojan Kofol za požrtvovalnost, ki jo je pokazal v teku letošnje sezone z vodstvom njemu zaupane peterke.

Poleg njega so bili nagrajeni še Prinčič in Vukotič (ki letos zapuščata Bor), Sirk kot najstarejši igralec, Peter Starc kot najmlajši član prvega moštva, Livij Pertot kot najresnejši igralec mladinskega moštva in Martin Kralj, ki je pokazal v minuli sezoni največji napredek.

—jan—

Z GOSTOVANJA PRIMORJA NA ŠKOTSKEM

Prihod enajsteric na igrišče

Airdrijskemu županu predstavljajo goste

Domači župan in D. Hreščak se rokujeta s škotsko ekipo

Nevaren trenutek pred vrati

Spominska slika obeh moštev

BASEBALL

TRETJA ZMAGA ALPINE NA DOMAČEM IGRIŠČU

Lestvica kaže, da so ekipe v tem prvenstvu zelo izenačene

Alpina je po izenačeni tekmi osvojila na lastnem igrišču tretjo zmago in se s tem končno nekoliko dvignila na lestvici. Žrtev Opencev je bil tokrat kvotirani Bollate iz Milana, ki pa je predvsem zaradi neučinkovite igre v napadu razočaral. Tekmo je označila popolna premoč obramb, kar potrjuje že sam rezultat. Oba podajača, Saletu in Bertoni, sta le redkokdaj dala priložnost napadalcem, v teh primerih pa sta se izkazali obe obrambi, ki sta zagrešili 5 (Bollate) oziroma 3 (Alpina) napake. Saletu je tokrat zdržal vseh 9 inningov in je podaril nasprotnikom le en prehod do prve četrtine, tri pa je odpravil sam, še učinkovitejši pa je bil bivši italijanski reprezentant Bertone (9 SO, 2BB.) Med Tržačani je izstopal tudi Brady, ki je po naivni napaki v 3 inningu izvedel celo vrsto duhovitih posegov v obrambi, v napadu pa Carli.

Prvo točko je Alpina dosegla že v prvi devetini, ko je Carli izkoristil napako Somaschinija in Fumagallija ter je prvič pretekel cel kvadrat. Tekma je nato životarila do šeste devetine, ko je Brady prišel po lepem udarcu do prve četrtine, nato pa je izkoristil več napak obrambe in brez pomoči tovarišev prišel do cilja. Tekma se je odločila v predzadnjem inningu, ko je Saletu preživel lažjo krizo. Cuttica je dosegel po Saletujevi napaki prvo četrtino, se s tveganim poizkusom podal v drugo, nato pa je po Bertonijevi zaslugi dosegel cilj, Prav tedaj pa je Saletu izkoristil Bertonijevo nepazljivost in ga s pomočjo prvega branilca Bosdachina presenetil izven prve četrtine. Igralec Bollateja je izgubil živce in je surovo napadel Bosdachina, tako da ga je sodnik še izključil. To je tudi psihološko potrlo goste, ki v zadnjem delu niso reagirali.

Bollate 0, 0, 0; 0, 0, 0; 0, 1, 0 = 1
Alpina 1, 0, 0; 0, 0, 1; 0, 0, — = 2

* * *

Ostali rezultati so bili v glavnem pozitivni za Alpino, ki morda še vedno goji upanje na napredovanje. Vodeči moštvi Glen Grant in Cus Genova, sta bili namreč poraženi, prvo celo na lastnem igrišču proti vedno bolj presenetljivemu Unipolu. Pirelli je obračunal s CUS Genova in se mu je pridružil na vrhu lestvice, na dnu pa sta osvojili pomembni zmagi Mobilcasa v Grossetu (tudi Alpina ne bi bila smela izgubiti na tem igrišču!) in GBC Torino, ki je odpravil Lodija. Stanje na lestvici je tako še bolj zapleteno in izraža veliko izenačenost med nasprotniki, med katerimi ni moštva, ki bi povsem izstopalo. To pa pomeni, da je letošnje prvenstvo res največja priložnost, da se Alpina prerine do elitne kategorije. Morala pa bi še izboljšati svojo igro in predvsem pridobiti na učinkovitosti v napadu.

Rezultati:

Pirelli - CUS Genova 6:0
Alpina - Bollate 2:1
Glen Grant - Unipol 9:11
GBC - Lodi 7:1
Grosseto - Mobil casa 5:7

Lestvica

Unipol	8	6	2	750
Glen Grant	7	5	2	714
Pirelli	7	5	2	714
CUS Genova	6	4	2	667
Bollate	7	4	3	571
Alpina	7	3	4	429
GBC	6	2	4	333
Mobilcasa	6	2	4	333
Lodi	8	2	6	250
Grosseto	8	2	6	250

uk

KOLESARSKA DIRKA PO JUGOSLAVIJI

Demel najhitrejši v Kosovski Mitrovici

Med ekipami vodi Sovjetska zveza

V peti etapi kolesarske dirke po Jugoslaviji od Skopja do Kosovske Mitrovice je zmagal Poljak Demel, ki je 132 km dolgo pot prevozil v 3.15'19". Drugi je bil Rus Neljubin 3.15"27", tretji Vzhodni Nemec Knispel 3.15'07". Med prvimi desetimi, ki so prispeli na cilj v Kosovsko Mitrovico, ni bilo niti enega Jugoslovana, ki so danes vozili zelo slabo.

Rumeno majico je obdržal Holandec Zoetemelk (14.20'06"), kateremu sledita na skupni lestvici posameznikov Sovjeta Neljubin (14.30'52") in Dimitrijev (14.32'05").

Po peti etapi je najuspešnejše moštvo Sovjetska zveza, ki vodi s časom 43.33'41" pred Holandijo (43.33'51") in Poljsko (43.36' 20"). Jugoslavija je na petem mestu s časom 43.41'59", Italija na sedmem s 43.49'14". Popoldne so bili kolesarji z avtobusi pripeljani do Titograda, od koder bodo jutri startali na šesto etapo od Titograda do Kotorja dolgo 151 km.

OBVESTILO

Izlet ŠD Breg na Koroško

ŠD Breg priredi v nedeljo, 13. julija izlet na Koroško in sicer v Ziljsko dolino in k Osojskemu jezeru. Prijave sprejemajo vaški poverjeniki društva.

Pignijeva: svetovni rekord na 1.500 m

MILAN, 2. — **Na mednarodnem atletskem tekmovanju v Milanu je postavila Italijanka Paola Pigni nov svetovni rekord v teku na 1.500 m s časom 4'12"4. Ta čas je za 3"2 boljši od dosedanjega rekorda Nizozemke Gommers, ki je tudi nastopila v Milanu in je tudi tekla bolje od svojega svetovnega rekorda (4'15").**

Na tekmovanju so dosegli še več drugih odličnih rezultatov:

kladivo: 1. De Boni 65,62 m (nov italijanski rekord)

100 m ovire: 1. Pilav (Jug.) 14"; 2. Vettorazzo 14" (nov italijanski rekord).

110 m ovire: 1. Davenport (ZDA) 13"3, 2. Ottoz 13"7

TENIS

Presenetljiv poraz Avstralke Courtove

WIMBLEDON, 2. — Na mednarodnem wimbledonskem teniškem turnirju je prišlo danes v polfinalu do velikega presenečenja. Nosilka skupine št. 4, Britanka Ann Jones, je povsem nepričakovano izločila Avstralko Margaretho Courtovo, nosilko skupine št. 1, z izidom 2:1 (10:12, 6:3, 6:2).

V drugem polfinalu je v «ameriškem» derbiju Kingova odpravila Casalsovo z 2:0 (6:1, 6:0).

V finale sta se torej uvrstili Ann Jones in Billie Jean King.

GEORGE SAND

Indiana

7.

Vse je storil, kar je bilo v njegovih močeh, da bi črpal v njej svoje ugodje, zdaj ni mogel več; kaj naj stori? Po glavi so mu sicer blodile nenavadno velikodušne misli; ob dnevih, ko je bil najbolj vnet za svojo ljubico, je pač sanjaril, da bi jo povzdignil k sebi in pozakonil njuno zvezo... Da, na to je mislil, na mojo srečo; toda ljubezen, ki vse opravičuje, je že slabela; odhajala je z nevarnostmi pustolovščine in dražljivostjo skrivnosti. Poroka je bila izključena, in pazite: Raymon je preudarjal zelo pametno in povsem v korist svoje ljubice.

Če bi jo bil resnično ljubil, bi ji bil sicer žrtvoval svojo prihodnost, svojo rodbino, svoj ugled, toda pri njej bi še vedno našel srečo, še vedno bi ga lahko osrečevala, kajti ljubezen je prav tako pogodba, kakor poroka. Toda čutil je, da se je že ohladil; kakšno prihodnost bi mogel torej ustvariti tej ženski? Bi se z njo zato oženil, da ji kaže sleherni dan žalosten obraz, razžaljeno srce, obupen dom? Bi se oženil z njo zato, da bi se priskutil svoji rodbini, da bi jo zaničevali njegovi vrstniki, da bi jo smešil pred služabniki, da bi si jo upal peljati v družbo, kjer bi čutila, da zanjo ni mesta, kjer bi jo ubijalo poniževanje in grizla vest, ko bi zagledala vse gorje, ki ga je priklicala na svojega ljubega?

Ne, pritrdili mu boste, da bi bilo nemogoče, da ne bi bilo plemenito, da se ni mogoče tako spoprijeti z družbo in da je njegovo junaštvo čednosti podobno don Kihotovemu, ki je zlomil kopje ob krilu mlina na veter; železen pogum, ki ga razvije piš vetra, viteštvo nekdanje dobe, ki se sedanji samo smili.

Gospod de Ramière je tako premišljeval in dognal, da je najbolje, če pretrga to nesrečno zvezo. Nounini obiski so mu začeli presedati. Njegova mati je odšla v Pariz, da bi tam preživela zimo; kmalu bo zvedela za to drobno spotiko. Že se je čudila njegovim pogostim potovanjem v Cercy, kjer je bil njihov podeželski dvorec, in kjer je prebival po cele tedne. Sicer je imel za pretvezo resno delo, katero je želel dokončati daleč od mestnega hrupa, toda ta pretveza se je čedalje bolj obrabljala. Raymonu je bilo zelo hudo goljufati predobro mater, oropati jo tako dolgo svoje skrbnosti; kaj naj rečem? Zapustil je Cercy in se ni več vrnil.

Noun se je jokala, čakala, in ko je spoznavala, kako čas beži, je bila tako nesrečna, da si je upala celo pisati. Ubogi otrok! To je bil prvi udarec! Hišna mu je pisala! Sicer je vzela gladki papir in dišeči pečatni vosek s pisalnika gospe Delmarejeve, slog pa iz svojega srca... Toda pravopis! Ne veste, da zlog več ali manj vzame ali doda čustvom moč? Joj! Ubogo, na pol divje dekle z bourbonskega otoka sploh ni vedela, da ima jezik svoja pravila. Prepričana je bila, da piše in govori prav tako dobro kot njena gospodarica, in ko je videla, da Raymona ni od nikoder več, je pomislila:

«Moje pismo je bilo vendar dobro narejeno, moralo bi ga priklicati nazaj.»

Raymonu pa je zmanjkalo poguma, da bi prebral pismo do kraja. Nemara je bilo mojstrovina preproste in prikupne strasti; nemara Virginia ni pisala Paulu očarljiveje, ko je zapustila svojo domovino... Toda gospod de Ramière ga je brž zalučal v ogenj, ker se je bal, da bi moral zardeti nad samim seboj. Še enkrat — kaj si hočete! To je predsodek vzgoje, samoljubje pa pomeni v ljubezni toliko kot osebno koristolovstvo v prijateljstvu.

V družbi so opazili odsotnost gospoda de Ramièrea; to veliko pomeni za človeka v družbi, v kateri so si vsi podobni. Lahko si pameten človek in se oziraš na družbo, kakor si lahko bedak in jo zaničuješ. Raymon jo je ljubil, in prav je imel; oblegali so ga, ugajal je; množica neprizadetih ali porogljivih krink ga je z zanimanjem gledala in se mu prizadevno smehljala. Nesrečniki smejo biti ljudomrzneži, toda priljubljena bitja so redko kdaj nehvaležna; tako si je mislil vsaj Raymon. Hvaležen je bil za najmanjše izraze privrženosti, gnal se je, da bi ga cenili, ponosen je bil na številne prijatelje.

V tej družbi z neizprosnimi predsodki je imel srečo v vsem, celo s svojimi napakami; in ko je ugibal, kaj je neki vzrok te splošne priljubljenosti, ki ga je vedno ščitila, ga je našel v sebi, v svoji želji, da bi jo dosegel, v radosti, katero je čutil v čvrsti dobrohotnosti, katero je izival, ne da bi jo izčrpal.

Dolgoval jo je tudi svoji materi, ki je bila posebna ženska, duhovita, privlačna v pogovorih in po zasebnih vrlinah. Od nje je dobil odlična načela, po katerih se mu je vse sprevračalo v dobro, in so mu branila, da bi si kljub ognjevitosti svojih petindvajsetih let zapravil splošni ugled. Njemu so rajši prizanašali kot drugim, ker je njegova mati obvladala umetnost, da ga je opravičevala, ko ga je grajala, in priporočala, naj mu prizanašajo, ko je govorila kot da moleduje zanj. Bila je ena tistih žensk, ki so preživele različne dobe tako, da se je njihov duh navzel vse razgibanosti njihove usode, ki so obogatele v skušnjah gorja, ki so leta 93 ušle šafotom, razuzdanosti direktorija, nečimrnosti cesarstva, zameram restavracije; redke ženske, katerih rod zgineva.

Raymon se je prvič prikazal v družbi na plesu pri poslaniku Španije.

«Če se ne motim, je ta gospod de Ramière,» je rekla lepa ženska svoji sosedi.

«Zvezda repatica, ki se prikazuje v neenakih presledkih,» ji je ta odgovorila. «Vekovi so minili, ko ni bilo slišati ničesar o tem lepem fantu.»

Tako je govorila tuja in priletna ženska. Njena družica je rahlo zardela.

«Zelo je čeden,» je rekla, «kajne, gospa?»

«Na besedo, očarljiv,» je rekla stara Sicilijanka.

«Stavim,» je rekel lep gardni polkovnik, «da se pogovarjata o junaku eklektičnih salonov, o temnolasem Raymonu?»

«Lepo študijsko glavo ima,» je povzela mlada gospa.

«In kar vam je nemara še bolj všeč, hudobno glavo,» je rekel polkovnik.

Mlada je bila njegova žena.

«Zakaj hudobno glavo?» je vprašala tujka.

«Povsem južnjaške strasti, gospa, vredne lepega palermskega sonca.»

Dve, tri mlade ženske so približale svoje s cvetjem preobremenjene glave, da bi bolje slišale, kaj pravi polkovnik.

«Letos je pustošil v garniziji,» je nadaljeval. «Kar nas je drugih, bomo morali izzvti z njim hud prepir, da se ga znebimo.»

«Če je takšen Lovelace, toliko slabše,» je rekla mlada oseba s porogljivim obrazom; «ne morem trpeti ljudi, ki jih imajo vsi radi.»

Ultramontanska grofica je počakala, da se je polkovnik nekoliko umaknil ter rahlo potrkala s pahljačo na prste gospodične de Nangyjeve.

«Nikar tako ne govorite,» ji je rekla; «ne veste, kaj je to, če imamo med seboj človeka, ki hoče, da ga ljubimo.»

«Torej mislite, da gre samo zato, da hoče?» je rekla deklica z dolgimi sardonskimi očmi.

«Gospodična,» je rekel; polkovnik, ki se ji je približal, da bi jo povabil na ples; «opazite, da vas ne sliši lepi Raymon!»

Gospodična Nangyjeva se je zasmejala; toda njena družbica si ves večer ni več upala govoriti o gospodu de Ramièreu.

(Nadaljevanje sledi)

UREDNIŠTVO: TRST — UL. MONTECCHI 6, II., TELEFON 93-808 in 94-638 — Poštni predal 559 — PODRUŽNICA GORICA: Ulica 24 Maggio 1/I, Telefon 33-82 — UPRAVA: TRST — UL. SV. FRANČISKA št. 20 — Telefon 37-338, 95-823 — NAROČNINA: mesečno 800 lir — vnaprej, četrtletna 2.250 lir, polletna 4.400 lir, celoletna 8.100 lir, SFRJ posamezna številka v tednu in nedeljo 50 para (50 starih dinarjev), mesečno 10 din (1.000 starih dinarjev), letno 100 din (10.000 starih dinarjev) — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-6374 — Za SFRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stari trg 3/1., telefon 22-207, tekoči račun pri Narodni banki v Ljubljani — 501-3-270/1 — OGLASI: Cena oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 150, finančno-upravni 250, osmrtnice 150 lir — Mali oglasi 40 lir beseda — Oglasi za tržaško in goriško pokrajino ne naročajo pri upravi. — Iz vseh drugih pokrajin Italije pri «Società Publicità Italiana» — Odgovorni urednik: STANISLAV RENKO — Izdaja in tiska Založništvo tržaškega tiska, Trst